"På Guds Vägar."

"På Guds vägar."

Berättelse af

Evelina Alberg.
Zenanamissionär.

Med sju illustrationer.

Chicago:
The Engberg-Holmberg Publishing Co.
1906.

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/bwb_S0-CCJ-196

Inledning.

Den unga, begåfvade och för sin Herres rikssak nitälskande zenana-missionären Evelina Alberg, hemsände kort före sin död (Nov. 9, 1897) efterföljande berättelse. I det bref som medföljde, säger hon bland annat:

— — "Jag har tänkt att en beskrifning öfver vår utresa skulle kanske roa. Men då man skall skrifva för barn är det svårt göra en vanlig resebeskrifning tilltalande, om man ej får taga det litet mera personligt. Under det jag så gick och funderade huru jag skulle kunna samla alla olika intryck och skildringar på något sätt, litet olika ett vanligt resebref — mera i berättelseform — kom det för mig att jag kanske skulle försöka berätta icke blott om huru Gud förde mig från Sverige till Indien, utan också huru han från första början har fört mig som liten flicka på sina underliga vägar mot det mål, som han bestämt för mig — missionen i Indien. På så sätt har denna lilla berättelse kommit till och därför har den ock fått namnet **"På Guds vägar."** Kanske någon i denna lilla skildring af ett barns

tankar, känslor och strider kan känna igen sig själf.” — —

Efter denna författarinnans egna inledning kommer säkerligen hvar och en att med dubbelt intresse läsa denna älskliga lilla berättelse, som hvilar på fullkomligt sann grund. I bref förra året, från författarinnan, skildrade hon sitt arbete bland barnen på missionsstationen Nimpani, ett arbete som blef henne dag för dag mera kärt och hvarunder hon ock själf blef mer och mer älskad, hvarför ock saknaden vid hennes bortgång kändes dubbelt smärtsam. Ett knappt år hade hon vistats på det af henne så mycket efterlängtade missionsfältet, då Herren fann henne mogen för den ännu skönare tjänsten hemma hos sig. — Herre, du vet.

FÖRSTA KAPITLET.

Barnsliga tankar.

Högt upp i ett af de lummiga träden i trädgården satt en liten flicka. Hon hade det så trefligt däruppe, tyckte hon. Från sin höga plats kunde hon se strömmen och med ögonen följa de ståtliga skeppen långt bort mot hafvet, och i tankarne följde hon dem ännu längre. De gingo ned för strömmen, det visste hon, och kommo ut i Bråviken och så ut i Östersjön. Se'n kunde hon icke följa dem längre; men hon brukade stå och stirra ned i den brusande strömmen, tills hon blef yr i hufvudet och tyckte att bron, på hvilken hon stod, flöt bort med henne i ilande fart, långt, långt ut till hafs, såsom de stora skeppen. Så blef hon förvånad, då hon åter såg upp och kände igen den gamla trädgården och såg, att hon stått stilla där hela tiden, och att det blott var strömmen, som alltjämt brusade framåt mot hafvet.

Där borta, långt, långt bortom de stora hafven lågo underbara land, det visste lilla Eva. Om eftermiddagarne, då hon kommit hem från skolan, brukade hon krypa upp med sin bok i den stora länstolen i förmaket. Där glömde

hon snart allt omkring sig, då hon läste om schakalernas tjut i de mörka nätterna, om strider på lif och död mot lejon och tigrar, läste om besynnerliga människor, som buro granna kedjor af glaspärlor, men nästan inga kläder; som hade svart eller brunt skinn och som slogo ihjäl hvarandra. I den där boken stod också en berättelse om en man, som kallade sig regnmakare och som narrade folket, att han kunde skaffa regn genom att slå på trumma och läsa trollformler. Det tyckte Eva var lustigt, men gamla Lena, som tjänat många år i huset och visste mycket, sade att det var alls ingenting att skratta åt; människorna där långt borta voro så oförnuftiga, därför att de voro hedningar och ingen hade talat om för dem, att det är Gud, som låter sin sol skina öfver onda och goda, och låter regna öfver rättfärdiga och orättfärdiga. Lena berättade, då Eva och hennes lilla syster Karin om kvällarne sutto hos henne, äfven mycket annat, som sedan rörde sig i lilla Evas hufvud, då hon satt ensam uppe på sin älsklingsplats i trädet. Gamla Lena, berättade om en skön himmel, som är beredd åt de barn, som älska Herren Jesus, och om att Herren en dag skall komma i himmelens sky för att hämta dem, som älska honom. Eva kände sig ängslig, då hon tänkte därpå. Hon var rädd att Herren Jesus icke kunde räkna henne till dessa. Hon kunde icke komma ihåg, att hon gjort något mera godt

än att hon en gång gifvit en blind man fem öre ur sin sparbössa; men sådant, sade pastorn i skolan, skulle man icke tänka på, utan glömma, annars satte Gud intet värde därpå. Hon visste däremot med sig, att hon gjort mycket som var ondt och orätt. Hon var ofta ovänlig mot lilla Karin. En gång hade hon doppat ned Karins kattunge i kallt vatten, fastän Karin gråtit och bedt henne låta bli. Ofta somnade hon ifrån sina böner, svarade mamma snäsigt och hade talat osanning också. Icke skulle väl Herren Jesus vilja hämta upp henne då? Tänk om han skulle komma just nu! Lilla Eva såg upp emot molnen, som skimrade så hvita mellan löfverket. Tänk, om hon skulle skiljas från modern och Karin! Tänk, om Han icke ville låta henne följa dem! O, hon skulle springa fram och gråta och be Honom förlåta henne och låta henne få komma in i himlen. Men tänk, om det skulle vara för sent! Eva började känna sig så orolig till mods vid dessa tankar — men snart blåste afgångssignalen för "Södermanland" och hon måste luta sig fram för att riktigt kunna se, när den ståtliga ångaren lade ut från kajen och gled ned för strömmen, och därmed försvunno ock alla allvarstankar. — — — — — — — Eva hörde alla stadens kyrkklockor ringa högtidligt till begrafning, och på gatan skred det ena liktåget efter det andra sakta framåt. En förskräcklig sjukdom hade utbrutit i sta-

den. Från soffhörnet, där Eva satt uppkrupen, darrande af rädsla, kunde hon genom fönstret höra människorna gråtande taga farväl af sina kära. Stilla och allvarsam kom modern in i rummet, plockade tyst bort Evas leksaker och kastade dem i elden.

"Mamma, hvarför gör du så?" ropade Eva förfärad. Säg, är också jag sjuk, måste också jag dö?"

Modern dröjde med svaret. Så brast hon i gråt

"Ja, min älskling, du måste också dö nu. Jag kan icke hjälpa dig. Ingen medicin kan hjälpa dig. Drick litet af den här varma mjölken blott, så kännes plågorna ej så svåra."

Högt snyftande gick hon ut. — —

Många, många år efteråt stod minnet af detta för Eva så lefvande, som hade det varit i går. O, huru hon grät och jämrade sig; hon var så rädd, så rädd för att dö. Hon visste att hon varit ett elakt, olydigt barn, och att sådana ej passade för himmelen. Den stunden bad lilla Eva så som aldrig förr Gud förlåta henne. Hon bönföll Gud, att han skulle hafva förbarmande med henne och låta henne lefva, så skulle hon bli en snäll flicka sedan. Åh, hon skulle vilja ge bort hela sitt vackra dockskåp, ja, mycket mera, endast Gud ville låta henne slippa dö just nu.

"O Gud," bad hon ur djupet af sitt lilla hjärta, "jag lofvar dig att, om du nu låter

mig lefva, skall jag lefva hela mitt lif för dig." — — —

Hvad var det? Hvar var hon? Månen sken in på väggen och på lilla Karins säng. Eva satte sig upp i bädden. Var det sanning? Lefde hon verkligen och var alldeles frisk? Hade allt detta förskräckliga blott varit en dröm? Kudden var våt af tårar. Lilla Eva knäppte sina händer och i öfvermåttet af sin lycka och tacksamhet, upprepade hon fullt vaken, af hela sitt hjärta, sitt i drömmen åt Gud gifna löfte;

"O, Gud, jag lofvar dig, att, om du låter mig lefva, skall jag lefva hela mitt lif för dig."

Det var mörkt i rummet och orden uttalades så tyst, men, det finns En, för hvilkens ögon mörkret är ljust som en dag och som känner våra ord, innan de ännu kommit på vår tunga. Och han hörde också Evas bön. Han försmår aldrig ett barnahjärtas kärlek, eller ett litet barns bristfulla tjänst. Herren Jesus visste nog huru mycket bekymmer detta lilla barn ännu skulle göra honom, men likväl älskade han det. — — —

Så gingo några år. Evas mor flyttade med sina båda små flickor från den stora staden vid strömmen ned till södra Sverige, där Eva och Karin sattes i skola och snart trifdes förträffligt. Allt var så roligt, allt lekte för deras lifliga sinnen. Men under dessa år af lek och glam med glada kamrater glömde Eva

bort sitt löfte till Gud. Är det icke just så; vi ropa på Gud i nöden, men glömma honom i lyckan. Huru outsägligt god Gud är, som icke handlar med oss såsom vi förtjäna! Tänk huru god han är, som icke glömmer oss, då vi glömma honom!

Ibland påminde Gud Eva nog om det där löftet under morgonbönen och kristendomsundervisningen i skolan och isynnerhet om kvällarne, då hon lagt sig och det var mörkt och tyst.

"Tänk, om Gud har tröttnat att vänta på mig! Tänk om jag skulle dö nu, i natt, huru skulle det då gå?"

Då blef Eva mycket orolig och olycklig, och kröp ned under täcket och bad Gud att ha tålamod ännu litet längre och icke låta henne dö just den natten. Denna bön gjorde henne dock icke lugnare; hon förstod att hon icke bad rätt och kände sig orolig vid tanken att Gud skulle tröttna att vänta.

Hon var därför aldrig verkligt lycklig, ty midt under lek och skämt trängde sig ibland det där minnet på henne. Hon visste att hon icke hade lydt Gud, icke hållit hvad hon lofvat honom, och att han med misshag såg på henne. Hon förstod att hon aldrig skulle kunna bli verkligt lycklig och lugn, förrän hennes hjärta böjde sig till att vilja lyda Gud.

ANDRA KAPITLET.

"Du grep mig — och du rådde."

Jeremia 20: 7.

Från det stora vackra skolhuset kom en skara pratande, skrattande flickor med böcker under armen. Skolan var slut för dagen och nu fick man hvila för ett par timmar, innan lexorna togo vid. Eva och Karin skildes snart från den lilla gruppen. Deras hem låg nära skolan. Här väntade middagen på de båda matfriska flickorna, och posten hade kommit med bref och tidningar. Bort med räkneboken och den svåra franska grammatikan för en stund; nu fick man göra hvad man ville!

Eva tog dagens tidning och började läsa. Hennes ögon stannade vid en uppsats om hedningarnes nöd, isynnerhet kvinnornas nöd i Indien, huru de lefva instängda i sina hem, utan att få höra om Gud — lefva ett tomt olyckligt lif, "utan Gud och utan hopp i världen." — "Här gå så många unga flickor," stod det, "som känna sig onyttiga och längta efter att få verka något för Gud, och mycket arbete finnes för dem bland Indiens okunniga kvinnor, som icke låta undervisa sig af andra än kvinnor."

Eva kunde icke förstå huru det kom sig, att dessa ord så fängslade henne. Om och om igen läste hon dem. Hon visste hvad det var att lefva "utan Gud och utan hopp i världen;" för hvarje dag kände hon sig själf allt oroligare, därför att hon icke lydde Gud. Och **det** visste och kände hon, att bäst af allt var ändock att lefva för Jesus, och dessutom det lugnaste och lyckligaste också.

"O, jag önskar att många måtte läsa detta och lyda och gå till Indiens kvinnor," sade hon för sig själf med en suck.

Då ljöd med ens en röst inom henne: "Hvarför icke du?" Eva blef rädd för denna tanke.

"Huru skall en sådan som jag kunna bli missionär?"

Åter ljöd det inom henne: "Hvarför icke du?

"O, men **huru** skall jag kunna bli missionär, jag, som själf icke känner Gud," invände Eva nästan otåligt.

"Men Gud kan göra dig till sitt barn," fortsatte de där besvärliga tankarne. "Hvarföre, Eva, hvarföre **vill** du icke lyda?

Eva lade tidningen ifrån sig. Hon hade med ens blifvit så orolig. Hon kunde icke bli kvitt den där frågan: Hvarför icke du? Gud **kan** göra dig till sitt barn. **Hvarför** vill du icke lyda?

Hon tänkte länge på hvad det egentligen

var att blifva Guds barn. Skolkamraterna skulle skratta åt henne, göra narr af henne, bli onda på henne. Det skulle bli mycket svårt, men ändå svårare var att fortsätta på det här sättet att försöka tysta ned Guds röst.

O, nej, hon vågade ej vara olydig längre, hon kände huru Gud blef henne öfvermäktig, tvingade henne, olydiga, trotsiga, ovärdiga barn, att böja sig inför hans vilja. Skolkamraterna fingo skratta åt henne, om de ville, det gjorde detsamma, men nu tordes hon icke, kunde icke, ville icke längre stå emot Gud.

Bäfvande, nära att brista i gråt, mäktigt rörd af Guds helige Ande, svarade Eva:

"O, gode, gode Gud, du vet ju hurudan jag är, att jag alls icke sådan jag är kan gå ut till hedningarne, men om du vill förbarma dig och göra mig till ditt barn, så lofvar jag att lyda dig och gå ut till Indiens kvinnor, då jag blir stor."

Det var blott en fjortonårig liten skolflickas bön, men Gud, som med så stort tålamod i flera år klappat på just denna lilla flickas hjärta, han hörde bönen och löftet. Och sedan den dagen blef det Eva klart, att hon **ville**, att hon **måste** bli en kristen.

I skolan skrattade kamraterna åt "Evas påhitt," som de kallade det. "Inte är du sådan en missionär skall vara," sade de. Däri hade de allt för rätt. Ofta bedröfvade hon Gud genom lättja och ovänlighet, ofta skäm-

des hon för att bekänna hvem hon ville lyda, men hon sörjde däröfver och **ville** af hjärtat lyda och behaga Gud.

En missionär är en sådan, som visar andra vägen till himlen, det visste Eva; nu ville hon försöka att vara missionär redan hemma för att därmed behaga Herren Jesus. Hon tog till sin mission att tala om Gud med en af sina skolkamrater, Marta, som var hennes vän, och försöka föra henne till honom. Under allt detta var hon ändå icke riktigt lycklig; det gick så dåligt med att vara god, och kamraterna skrattade och tyckte alltsammans vara dumheter.

I början lyssnade Marta villigt till sin väns ord, men så kom en tid, då hon alls icke ville höra på Eva.

Det var en ruskig höstkväll, det blåste kallt och regnade. På landsvägen gingo två flickor. Den ena talade ifrigt, den andra hörde tyst på.

"Jag vill icke höra på dig mera," sade Marta, "ty du menar ingenting af hvad du säger. Du talar så vackert, men du är själf icke alls bättre än någon af oss andra. Jag har alltid trott att Guds barn skola vara snällare och bättre än andra människor, men det är icke du. Du kan visst icke blifva missionär, förr än du blir annorlunda än vi andra. Läs Jakobs bref, om ordets **hörare** och **görare,** där står något för dig."

Eva kände att Marta hade rätt i hvad hon sade; det stod icke rätt till med hennes kristendom. — De hade kommit till Evas hem. Hon tog farväl af Marta och sprang in i förstugan. Där var mörkt och tyst. Där kastade hon sig på knä i trappan och bad Gud så som aldrig förr att förbarma sig öfver henne och göra henne till sitt barn. Hon hade försökt och försökt om och om igen att blifva god, men det gick så dåligt; Marta hade rätt, hon var alldeles likadan som de andra. Huru skulle hon bära sig åt för att bli god? I den stunden, i mörkret och kölden nere i förstugan, kände hon, att ingenting på jorden kunde hjälpa henne, endast Guds barmhärtighet, men på samma gång, kosta hvad som hälst, ville hon få ett nytt hjärta och bli hans barn.

Med tungt hjärta gick hon sedan in och satte sig till sina läxor. Hon "kände sig icke alls lycklig," och därför tänkte hon att Gud icke hade hört hennes bön. Kanske hade han aldrig hört hennes böner eftersom hon icke kunde bli bättre, huru mycket hon än försökte.

Sommaren förut hade Eva konfirmerats. Hon hade då hoppats, att det "skulle hända något" med henne, så att hon skulle bli annorlunda än hon förut varit, men dag efter dag hade gått, och hon hade förblifvit densamma. Pastorn hade bedt de unga komma till honom, om det var något de ville fråga om;

men hon kände sig blyg och rädd, att han icke skulle förstå, hvad hon menade och att han skulle tycka det vara mycket illa af en så stor flicka som hon att icke kunna tro. Hon ville så gärna "tro på Jesus," som hon sade, men hon visste icke, huru det skulle gå till. Hon var ängslig för konfirmationslöftena och för den första nattvardsgången, af fruktan att hon skulle gå ovärdigt. Hon tordes icke fråga pastorn, men han hade sagt en gång att längtan var början till tro, och Eva visste att hon längtade mycket efter Gud.

Så kom konfirmationsdagen, en kvaf dag i slutet af Augusti. Eva och hennes kamrater stodo färdigklädda i sina långa svarta klädningar. Det mörknade på himmelen; plötsligt bröt en blixt fram, och så kom en häftig åsknall. Knall efter knall dånade öfver deras hufvuden. Eva stod tyst och orolig. Hon tyckte att det var Gud själf, som i vredesmod talade till henne ur åskvädret, såsom han talade till Moses på Sinai berg. Hon hade ju under hela sin barndom varit olydig mot honom och icke lyssnat till hans vänliga, kallande röst. Och hon gömde darrande sina ögon för de skarpa blixtarne. Det är förskräckligt, barn, att stå brottslig inför den allseende domaren, inför honom, hvars ögon äro såsom en eldslåga. Bäfvande afgaf hon sina löften, men denna gång bad hon allvarligt Gud om kraft

att kunna hålla dem; annars skulle det icke gå, det visste hon.

Följande dag, söndag, var den första nattvardsgången. Vänligt bröt solen in genom hvalffönstren i kyrkan, under det pastorn höll skriftetalet till barnen. Han talade om den lidande Frälsaren: "Näpsten lades på honom, på det vi skulle hafva frid och genom hans sår äro vi helade." Eva satt och såg huru en solstråle genom fönstret lyste rakt på taflan öfver altaret —, bilden af Jesus, i örtagården. Det föreföll henne, som solstrålen varit ett Guds finger, som pekat på frälsaren. — Ju längre hon såg på den lidande Jesus, desto mera trängde sig den tanken på henne: "Hvad han måtte ha älskat människorna, som kunde lida så mycket för dem. — Minnet af den solstrålen följde henne länge. Äfven efter samtalet med Marta, då Eva nästan var färdig tänka, att Gud icke brydde sig om henne, kom minnet af den där solstrålen med dess ljufliga helsning. "Så älskar han mig." Hon förstod icke att det var Herren Jesus själf, som god och barmhärtig stod bredvid henne, just då hon tänkte han var längst borta, och hviskade: "Barn, förstår du icke, att jag led och dog för att frälsa just sådana, som icke kunna hjälpa sig själfva?" Gud skickade snart en liten skolkamrat, ett år äldre än hon själf, för att enkelt och barnsligt visa henne vägen.

Ester och Eva hade varit goda vänner en

lång tid, men sedan Ester konfirmerats tog det slut på vänskapen. Ester hade gifvit sitt hjärta åt Jesus. Hon var mycket snällare än de andra, alltid hjälpsam, uppoffrande och vänlig, alltid flitig, uppmärksam och samvetsgrann. Detta kände de andra, och hennes hela väsen var en dom öfver dem. Värst af allt var, tyckte de, att Ester talade med dem om sin Mästare och försvarade dem som älska honom. Därför var hon icke väl tåld af kamraterna. Se'n I, barn, den som lefver helt för Gud, äfven om hon blott är en liten skolflicka, inverkar alltid på dem som omgifva henne, på samma sätt som en dålig kamrat med sitt exempel lockar andra i synd. Tänk att få vara ett litet ljus bland kamrater och vänner, äfven då man får höra ovänliga och hånfulla ord därför! Sådana hade Ester fått höra många, kanske värst af Eva. Men så kom en dag, då Eva bad henne förlåta att hon varit så elak, och anförtrodde henne, att hon längtade att få bli lika lycklig som hon. Åh, huru glad Ester blef! Hon hade så mycket bedit för Eva. Allt det gamla var med ens glömdt och de båda flickorna blefvo de innerligaste vänner. Ester förstod Eva och visste alltid att svara på hennes frågor. Och alla svar visade på Jesus. Ester talade aldrig om hvad hon gjort eller hvad hon borde göra, men alltid om hvad Jesus gjort för henne och huru han älskar oss syndare. Kväll efter kväll kunde Eva sitta

och se på en liten tafla af Jesus i örtagården, lik altartaflan i kyrkan, och mer och mer började hon därunder förstå, hvad den lilla solstrålen velat lära henne, nämligen att Jesus älskade henne, älskade henne just sådan hon var, älskade henne för sin egen skull. "Näpsten lades på honom, på det att vi skulle hafva frid.'

O, kära unga vänner, jag kan inte tala om för eder, huru allt gick till. I måsten själfva komma till Jesus och låta honom taga eder i sin famn, såsom han nu tog lilla Eva, låta honom själf tala om för er huru han älskar er och huru han lidit just för edra synders skull. Tänk, när han förlåter, **förlåter** allt, hvarmed vi bedröfvat honom! Jag kan blott säga att Eva blef mycket lycklig, ja, att hon kände, som om hennes hjärta velat smälta af all denna oförtjänta kärlek. Hvad brydde hon sig nu om, att kamraterna skrattade åt henne. Nu var hon icke mera rädd för att dö, icke rädd för att resa ända till Indien med Jesus. Det var såsom en mycket lycklig flicka Eva omfamnade Ester till farväl, då skolklockan för sista gången ljudit och de — nu unga flickor på sexton och sjutton år — skulle lämna skolan för alltid. Aldrig skulle Eva glömma den kära skolan, där hon under morgonbönerna och kristendomslektionerna hört Guds kallande röst, aldrig glömma sin älskade Ester, som med sådant tålamod och kärlek visat henne vägen till himmelen.

TREDJE KAPITLET.

"Ut i vida världen."

Fyra och ett halft år hade gått sedan Ester och Eva slutade skolan. Vid hamnen i Malmö ligger ett fartyg färdigt att lägga ut från land för att öfver Öresund gå till Köpenhamn. Bland dem, som gå ombord, känna vi snart igen vår gamla vän Eva, fastän hon förstås nu icke längre är en liten skolflicka, utan en ung flicka på tjugu år. Kunnen I gissa hvart hon nu skall resa? Jo, samma lilla Eva, som en gång från sin plats högt uppe i trädet i tankarne följde de stora båtarne på strömmen ut till hafs, till aflägsna länder, hon står nu färdig att själf resa till Indien för att blifva missionär bland hednakvinnorna där. Hennes barndoms önskan har blifvit verklighet.

Säkert viljen I gärna, unga vänner, med glädje följa eder vän på hennes långa resa; men dessförinnan slån upp kartan öfver Europa och tagen först rätt på Malmö och sedan följen med med fingret hela vägen. Dubbelt nöje skolen I då få af färden och bättre kunna taga reda på allt, hvad Eva därunder fick se.

Ären I färdiga nu, så börja vi.

Signalen ljöd och långsamt lade den stora ångbåten ut från land. Det regnade en smula, men Eva och hennes reskamrater, också missionärer, stodo ändå kvar uppe på däck så länge ännu en blånande strimma af fosterlandet kunde synas. Eva tänkte på sin mor och på Karin, som nu också var en stor flicka. Det var nog mycket ledsamt att behöfva skiljas från dem och icke veta, om hon någonsin i lifvet skulle få se dem igen. Men de skulle mötas i himlen till sist, och att gå **Guds väg** var dock det största af allt, det visste Eva. Är väl någonting för dyrbart att lämna för Jesu skull, han, som gaf ut sitt lif för oss? Eva kände i denna stund att så icke var. Karin hade varit så modig in i det sista. "Att gå Guds vägar är det bästa af allt; därför är jag glad att du går," hade hon sagt. Ester hade gladt sig med Eva öfver att hennes önskan blef uppfylld. Själf var Ester sjuksköterska; det hade hon också önskat, sedan hon gick i skolan. De sjuka älskade henne och sade, att hon var så god emot dem. Marta hade också vuxit upp, och när de nu efter många år råkats för att taga afsked, hade de talat om sin skoltid. **Då** hade de fått vara hvarann till nytta under sitt barnsliga sökande efter vägen till himlen; **nu** kunde de båda, underligt ledda af Guds goda hand, bekänna att de funnit Jesus. Så voro de forna fyra skolkamraterna, om också af land och haf skilda

från hvarann ändå fortfarande kamrater i Guds skola. Och Guds hand räcker öfver de vida hafven.

Den sista skymten af Skånes kust hade försvunnit. Nu var Eva ensam. Nej, icke ensam. Gud var med henne.

Efter ett par timmar ropade någon: Nu syns Danmark — och där skymtade verkligen långt borta en blå strimma. Det var Själlands kust. Snart stucko master och tornspiror upp från Köpenhamn. Åh, så många båtar, många så stora att Eva aldrig förr sett något liknande, lågo i hamnen. Bärare kommo ombord för att hämta de resandes saker, åh, huru alla "snakkede danske." Det var så lustigt att höra alla omkring sig tala danska, att Eva nästan ville skratta högt. Hon hade aldrig varit utrikes förr; allt var så nytt. Hennes reskamrater skaffade vagnar och så åkte de omkring för att se Köpenhamn. Jo, ni må tro, att Eva såg både åt höger och vänster. De sågo det gamla Kristiansborgs slott, om hvilket I läst i svenska historien. Det var svart af rök och illa skadadt af branden, men stort och ärevördigt. Bredvid låg Thorvaldsens museum, hvarom I kanske läst i Andersens, den danske barnavännens, sagor. I parkerna gingo jungfrur, iklädda Amagerdräkt, och sköto barnvagnar, och i den vackra dammen gledo hundratals snöhvita, glänsande svanor. Det var lif och rörelse i "Kongens By."

Inom sig tänkte dock Eva, att nog älskade hon mera att höra sitt eget kraftiga, klangfulla modersmål än den blödiga danskan.

På aftonen reste de på järnvägen till Korsör. I kunnen se det på kartan; de reste tvärs öfver Själland. Så länge det ännu var dagsljus, satt Eva och såg ut öfver de vida, bördiga slätterna, så olika hennes kära skogiga Småland, men snart bröt mörkret in. Då och då kilade ett upplyst tåg i kolmörkret förbi deras, båda i full fart. Utrikes gå nämligen två spår bredvid hvarandra.

I Korsör blef blott tid att skynda till båten, som skulle föra dem öfver till Kiel i Tyskland. Det var sent på aftonen och alla voro trötta; hafvet var lugnt, så båten vaggade knappast. Alla sofvo också godt och ingen tänkte på att i mörkret speja efter Langeland och Låland, eller att se ut på de stora vatten, öfver hvilka vår kung Karl X Gustaf en gång i vintertid gick med hela sin här.

Tidigt på morgonen voro de i Kiel, så tidigt att staden ännu låg i morgondunkel. På bangården var ett vimmel af människor, som skyndade ut och in, af tåg, som kommo och gingo, och rundt omkring talades tyska, så Eva blef nästan yr i hufvudet och var glad, då de alla lyckligt och väl åter sutto på tåget. Solen gick upp strålande klar, under det tåget brusade fram genom det släta, bördiga Holstein med dess trefliga bondgårdar, låga

hus med små fyrkantiga fönster och stora torftak, samt med dess betande hjordar, vallade af en bondflicka, som stickade strumpor. Ett par tyska skolgossar med sina ranslar på ryggen stego in i kupén och lyssnade tysta och uppmärksamma på svenskarnes glada morgonsånger; säkert hade de aldrig förr hört någon sjunga på svenska. Så flög tiden, och om ett par timmar brusade tåget in på perrongen i Hamburg. Här kände sig våra vänner nästan som hemma, ty här möttes de af ett vänligt svenskt "välkommen," som klingade lik en hemlandston midt i sorlet af tyska röster. I främmande land förstår man först riktigt, huru kärt modersmålet ändå är. Det var de svenska sjömansmissionärerna i Hamburg som voro sina bröder till mötes, och deras trefliga hem blef som ett hviloställe under vägen.

Ha'n I fått rätt på Hamburg på kartan? Då se'n I, att det är en stor stad vid Elbes mynning. I den stora hamnen ligga många fartyg, som komma från och gå till aflägsna länder. Många af sjömännen på dem äro skandinaver. Ja, kanske någon af er har en bror eller far långt ute på hafvet? Då veten I också, att de stackars sjömännen ofta få slita mycket ondt. De måste i stormen klättra upp i de höga masterna, äro ofta ute i lifsfara, och långt borta från sina kära. Ofta äro de äldre sjömännen elaka mot de yngre, slå dem och locka dem att svära, ljuga och supa. Värst

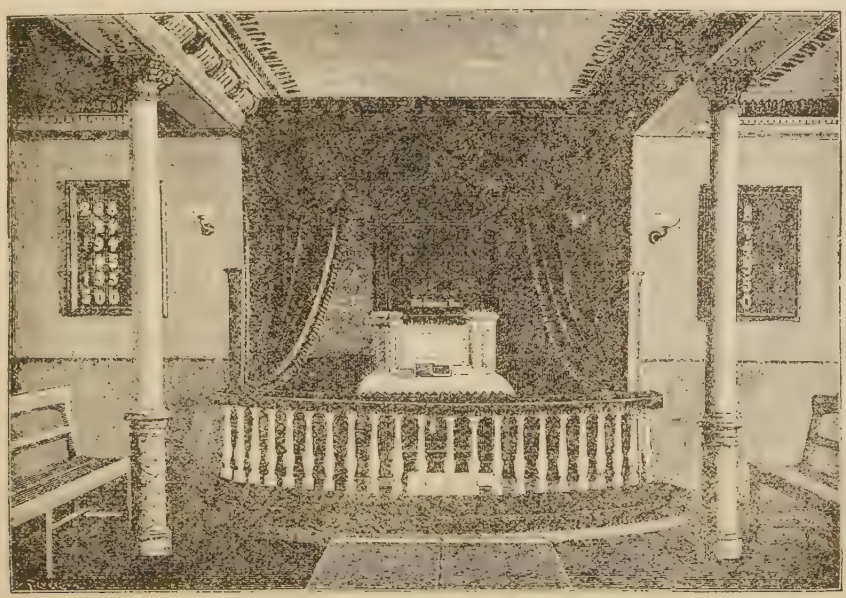

Det inre af sjömanskyrkan i Hamburg.

af allt är, att sjömännen så ofta under sitt äfventyrliga lif glömma Gud och bli mycket ogudaktiga. Därför bosätta sig sjömansmissionärer i de stora hamnstäderna. När skeppen komma in, gå de ombord och tala till sjömännen om Gud, bjuda dem att komma till sjömanskyrkan och sjömanshemmet, och hjälpa dem på mångahanda sätt. Hvarje jul firas julfester i sjömanhemmen; då tändes gran, sjunges svenska julsånger och delas ut julgåfvor. För allt detta äro sjömännen så tacksamma; många af dem ha icke på många år firat julafton. I sjömännens läsrum satt en ung sjömansgosse och skref bref, kanske till sin far och mor hemma i någon liten stuga i Sverige.

Från fönstren i sjömanshemmet kunde man se hamnen med de många båtarne; där var ständigt lif och rörelse. På gatorna ilade spårvagnar utan hästar, drifna af elektricitet. Midt på torget sutto poliser i eldröda dräkter till häst, på vakt. Här och där sprungo stora kloka hundar med matkorgar i munnen eller dragande små kärror med grönsaker.

Och så fanns i samma stad en stor, stor trädgård med allehanda djur, Djurgården, som den kallas. Där "trumpetade" en stor elefant med sin snabel; där sof en trög flodhäst i sin smutsiga pöl; där hoppade vackra strimmiga zebror och klarögda antiloper; där slingrade sig hundratals giftiga ormar; men man kunde utan fruktan betrakta dessa, ty de voro om-

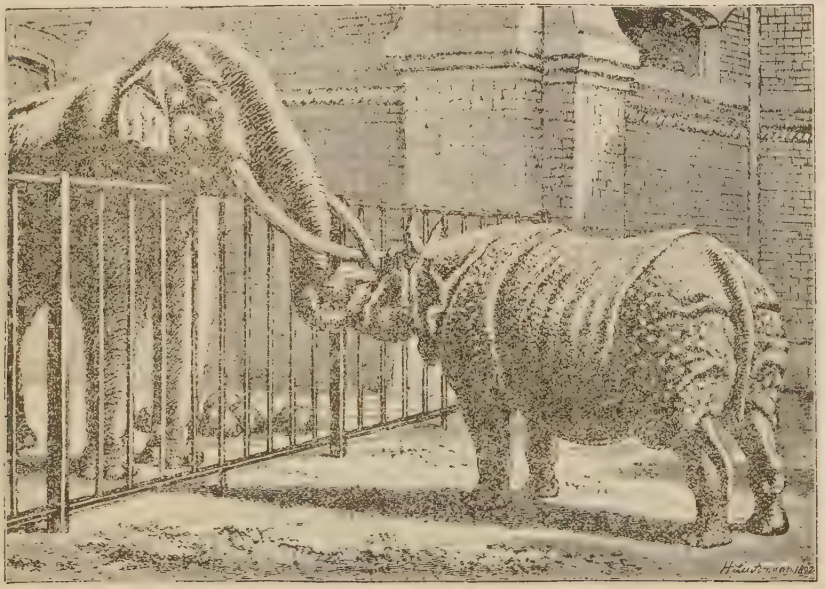

»Grannsämja».

gifna af glasväggar på alla sidor. I en stor järnbur sutto ett par väldiga tigrar med sina ungar. Ungarne voro så vackra, mjuka och glänsande som kattungar, och de lekte med hvarandra och med sin bistre pappa. Krokodilen låg så stilla, som om han varit död — han frös förmodligen — hvilket stort gap han hade och så många, många spetsiga tänder. Men de som icke sutto stilla, det var aporna. Åh, hvad I skullen ha tyckt om att se dem! Små tyska gossar och flickor skrattade högt och klappade i händerna, då aporna fångade nötter, som de kastat in till dem, knäckte dem i en handvänning och kastade tillbaka skalen. Kärnorna kastade de icke tillbaka, dem tuggade de ifrigt och grinade så lustigt åt barnen. Det fanns äfven små apungar, som hängde sig fast om sin mammas hals, då hon hoppade från ett ställe till ett annat. De voro visst icke riktigt snälla ändå, ty allt ibland smällde deras mammor till dem rätt duktigt. Ja, där voro många djur, mån I tro. Det vackraste af allt var akvariet, tyckte Eva. De måste då stiga djupt ned. Eva tyckte de voro såsom i en förtrollad trädgård. Därnere var så svalt och tyst och bakom klara glasrutor såg hon de vackraste grottor och stenar. De syntes så nära, att Eva tyckte hon kunnat röra därvid om icke glaset funnits emellan. Där innanför porlade ständigt friskt, klart vatten likt silfverhvita små vattenfall. Därinne summo många

olika slags fiskar. Vackra glänsande guldfiskar stirrade nyfiket genom glaset. Där funnos allehanda slags djur af dem, som bo djupt nere i hafvet; de lågo där på de glänsande stenarne, bland hafstången, och de många vackra slagen sjögräs. Maneter glänste, sjöborrar och sjöstjärnor prålade i de grannaste färger bland vackra musslor och snäckor af allehanda slag. Där kröpo hummer, räka och krabba; man kunde tro att man stod på hafvets botten. Vackrast af allt voro korallerna, hvita och röda. Eva kunde nästan icke se sig mätt på dem; de liknade små slott af ädelstenar, byggda af tusentals små djur, så små, att de knappt synas. Dessa samma små djur kunna bygga hela öar ute i hafvet. Lilla Eva hade aldrig, då hon läst om detta i skolan, så djupt som nu känt huru vis och allsmäktig den Gud är, som skapat både de stora djuren på marken och dessa miljoner så när osynliga små djur, som lefva på hafvets botten. Honom lofsjunger hela skapelsen; hvarje insekts florfina vinge, hvarje blomblad vittnar utan ord om hans visdom. Barn, ha'n I lärt att läsa naturens stora bok? Den är roligare än den roligaste sagbok, och hvarje ny sida är roligare än den föregående. Gån ut i skogen, barn, ut på de gröna ängarne och bed Gud lära er läsa den fina skriften på grässtrån och på blommornas blad. I behöfven alls icke resa så långt som lilla Eva för att lära förstå den skriften. Eva

gick sig trött, innan hon ännu hunnit se hälften af allt, men så hade hon också af Gud själf och hans underbara skapelse lärt sig mera på dessa timmars vandring i Hamburgs "Thiergarten" än under flera terminer i skolan.

Då våra vänner nästa dag lämnade sjömanshemmet i Hamburg, hade de en lång dagsresa för sig, men så reste de också med blixttåg. Åh, hvad det gick undan! På kvällen voro de framme i Köln. I kunnen själfva se huru många provinser de reste igenom på denna dag och hvad de heta. I Köln ville de förstås hälst af allt se Kölnerdômen (domkyrkan). Tidigt följande dag gingo de för att bese den. Domkyrkan i Köln är en af de största kyrkor i världen, ja, så öfverväldigande stor, att man känner sig som en liten myra, då man ser den, dessutom är den så utom som inom ett mästerverk af konst. Här ha de yppersta konstnärer förenat sig för att skapa ett tempel, så värdigt den helige Guden som människohänder kunna åstadkomma.

Inne i kyrkan hölls mässa efter katolikernas sed. Munkar i långa, vida dräkter läste latinska böner, små gossar i hvita mäss-skjortor buro höga vaxljus och svängde skålar med doftande rökelse. Ibland ringdes med små silfverklingande klockor; då blef det dödstyst i den väldiga kyrkan och hela församlingen böjde knä i bön; ibland åter ljöd plötsligt den ljufvaste sång uppifrån, man kunde nästan tro

att det var änglasång, så ren och skär klang den, och inga sångare syntes, ty barnen som sjöngo, sutto gömda högt uppe på en läktare. Nästan inga bänkar funnos, utan människorna stodo eller knäböjde här och där bland pelarne. Om någon icke höll sig stilla och var uppmärksam, tillrättavisades han af en lång gubbe i eldröd klädning och dito toppmössa, som med en stor staf i handen vandrade omkring för att hålla ordning.

Hvalfvens svindlande höjd, den stela prakten, den osynliga sången, de granna prästernas afmätta rörelser, ljusen och helgonbilderna, den djupa tystnaden, allt gjorde Eva nästan ängslig till mods. Då hon åter kom ut på de vimlande gatorna, tackade hon af hjärtat Gud, att han är en Gud, som icke bor blott i ståtliga tempel, gjorda af människohänder, utan också hos dem, som hafva ett ödmjukt och förkrossadt hjärta; tackade honom, för att han hör ett fattigt mänskobarns bön, huru enkel den än är och på hvilket språk den än uttalas, och att han glädes öfver ett litet barns tack och lof, äfven om det icke lärt att sjunga med änglaröst. Ja, hon fröjdade sig åt att ha en Gud, som hon icke behöfde lämna bakom sig innanför de tunga kyrkdörrarne, utan som lik en vän gick vid hennes sida midt i folkvimlet. Äfven hennes sällskap kände som hon — —. Därinne i den stora kyrkan hade människorna knäböjt för granna bilder af jungfru Maria

32 Bro i Hamburg öfver Elbe

och helgonen, det var ju alldeles som när hedningarne i sina afgudatempel falla ned för sina gudar, sade de missionärer, som varit i Indien förut.

Nästa morgon lämnade vi Hamburg. Vi passerade den ståtliga, stora bron öfver Elbe och så brusade tåget åter framåt med vår lilla missionärskara. Färden gick längs Rhen till Frankfort a. M. Ack, barn, om I blott kunnat se något enda af allt det vackra, som Eva den dagen såg! På ena sidan af banan höga vinberg; där slingrade sig vinrankorna, rad efter rad, omkring sina käppar, och män, kvinnor och barn i brokiga dräkter, med stora, strutformiga korgar bundna på ryggen, klättrade från afsats till afsats, tills de plockat sina korgar fulla med vindrufvor. På andra sidan om banan flöt den vackra Rhenfloden med sina många stora och små båtar. På Rhens andra strand reste sig höga, höga berg, på hvars toppar lågo gamla riddarborgar, just sådana där grå, förfallna borgar, som det brukar stå om i sagorna. Åh, huru ni skulle klappat i händerna, om ni fått såsom Eva sitta vid fönstret och se allt dansa förbi; ni skulle icke vetat genom hvilket fönster ni hälst velat se. Det var som den allra roligaste tafvelbok. Eva kunde alls icke sofva den natten. I Frankfort am Main fanns också en hel mängd, som var väl värdt att ses. Där fanns en gammal stenbro, som byggts i Karl den stores tid,

således för mer än tusen år sedan; där stodo gamla, gamla hus, den öfre våningen sköt ut öfver den nedre, och med underligt snidade drakhufvuden och ormar på knutarne. Man kunde tro, att man kommit tillbaka till medeltiden. I ett af de där gamla husen hade Luther bott — och från altanen utanför fönstret hade han predikat för folket på torget. Där voro bildstoder af många af Tysklands märkvärdigaste män, bland andra af Guttenburg, som uppfann boktryckarkonsten. Och där fanns, märkvärdigast af allt kanske, den gamla katolska domkyrkan med sina många helgonbilder och biktstolar. Därinne knäböjde några kotolska skolbarn. De höllo i sina händer radband, på hvilka de sköto undan en kula för hvarje bön de slutat rabla upp ur sina bönböcker. Under tiden flögo deras blickar hit och dit, några små flickor fnittrade och hviskade med hvarandra. Bakom ett förhänge bekände en liten flicka sina synder för en munk, "biktade," som det kallas. Stackars små barn; de förstodo icke ett ord af alla de böner de läste, och I förstån, att de då icke heller kunde få mycke välsignelse af dem. Men så uppfostras de katolska barnen i lögn och svek; så läras de att de kunna förvärfva sig himlen med att läsa böner och gifva allmosor, men mycket litet får de höra om Jesus, Frälsaren, som tog allas våra synder på sig; de tillåtas icke att själfva läsa i bibeln om hans kärlek. Det är

Luther som vi, näst Gud, ha att tacka för att vi nu fritt få läsa Jesu egna ord om vägen till himlen. Alltid skall också Sveriges folk i tacksamt minne gömma "kung Gösta," som lät öfversätta bibeln till svenska genom bröderna Petri. Då Eva såg de katolska barnen, tänkte hon med tacksamhet på sin egen barndom, under hvilken Jesu egen vänliga röst kallande ljudit till henne under morgonböner och kristendomsundervisningen i skolan. Hon tänkte på huru hon som en liten, liten flicka lärt att bedja: "Gud som hafver barnen kär" och äfven att därvid tro, att Gud "ser till den som liten är," tänkte på huru lycklig hon varit den dag, då hon lärde förstå, huru Jesus älskade henne. Hela hennes hjärta upptändes af medömkan med dessa stackars katolska skolbarn.

På ena väggen i domkyrkan var en stor målning, som föreställde en man, som på sina axlar bär ett litet barn öfver en flod. — Ha'n I hört legenden om den helige Kristoffer?

Det var en gång en stark och väldig man, som var mycket högmodig öfver sin styrka. Han kom en gång till stranden af en flod, där ett litet gråtande barn satt och ville komma öfver till andra sidan. Den starke mannen tog det lilla barnet på sina axlar för att bära det öfver, men ju längre han kom ut i den djupa floden, dess tyngre blef hans börda, ja, så tung, att han med knapp nöd kunde komma

öfver med den. Då han till sist utmattad hunnit till andra stranden och där satte ned sin börda, fick han se, att det lilla barnet förvandlats och att det var Kristus själf, som han burit på sina axlar. Då blef den starke mannen mycket glad och förundrad och föll ned och tillbad honom; och Kristus sade till honom: du skall heta Kristoffer (som betyder Kristusbärare) därför att du burit Kristus själf. Från den stunden blef mannen en kristen och har tiderna igenom kallats "den helige Kristoffer."

Detta är blott en legend, men det ligger vackra tankar i den. Äfven vi kunna ju få, såsom fordom den helige Kristoffer, tjäna Herren själf, då vi göra det lilla vi kunna för att hjälpa andra, och huru glada och förvånade skola icke vi, såsom Kristoffer, blifva, då vi en gång hunnit andra stranden och Jesus säger till oss: "Det I hafven gjort en af dessa minsta mina bröder, det hafven I ock gjort mig." Ännu en sak vill den stora väggmålningen i Frankfurtdomen lära oss: Inför Jesusbarnet bli världslig makt och styrka till intet; inför honom gäller högst den kärlek, som sätter sin ära i att tjäna de små och svaga.

FJÄRDE KAPITLET.

"Såsom i sagornas värld."

Tidigt följande morgon bar det åter af med snälltågsfart. I dag gällde resan Basel.

Åh, hvad det gick! Nu voro de inne i Baden, vår kronprinsessas hemland, ja, de stannade t. o. m. en liten stund i Karlsruhe, där hennes pappa och mamma bo i ett vackert slott. Rätt som det var voro de inne i Schweiz. Under deras fötter dansade vackra, leende byar och gröna fält förbi, men längst borta reste sig de höga, allvarsamma grå bergen med sina alltid snöhöljda toppar. Där var vinter och sommar på samma gång; nere frisk grönska, högre upp evig snö, liflöshet och tystnad. Huru nära stå icke ofta lif och död hvarandra! Så rullade tåget öfver en hög bro och de voro i Basel.

Ett hjärtligt välkommen var det första ord, som här mötte våra svenska vänner. Det var en af tjänstemännen vid det stora missionsinstitutet i Basel, som var nere för att möta oss. Då man älskar samma Herre och står i hans arbete, känner man sig som syskon, äfven om man aldrig sett hvarandra förr och talar olika språk. Han hade skaffat rum åt de resande och tog genast hand om stackars Eva, som förkylt sig i det oeldade sofrummet på hotellet och var ganska skral. Från missionsskolan i Basel skulle också en skara missionärer resa till Indien med samma båt som svenskarne. Han tog därför Eva med till institutet för att låta henne hvila ut där och sedan följa med de tyska missionärerna. Svenskarne skulle nämligen redan följande dag fortsätta

färden för att bese Luzern. Eva kände sig nog litet ängslig till mods, där hon stod ensam på perrongen och såg tåget glida bort med alla hennes svenska vänner. Rundt omkring henne talades tyska, och det vimlade af främmande människor och hon var så trött och hufvudet värkte. Men så kom den vänlige herr Hetsel och hjälpte henne upp i en vagn och förde henne till missions-institutet. Det var en stor byggnad med en lummig, vacker trädgård. På en närgränsande gård lekte små schweiziska gossar och flickor. De voro missionärsbarn, födda uti hednavärlden. Nu bodde de alla i två stora barnhem, gossarne i ett och flickorna i ett annat; här gingo de i skola, och ibland fingo de skrifva bref till sina föräldrar borta i Indien, Afrika eller Kina och fingo bref från dem tillbaka. Små europeiska barn kunna icke lefva uti de heta länderna och missionärerna måste därför skicka hem sina barn till Europa. Många af dem blifva, sedan de vuxit upp, också missionärer och resa ut till sina föräldrar.

På trappan till själfva missionsinstitutet kom en hjärtlig dam med klara, vänliga ögon — husmodern — emot Eva och önskade henne välkommen, tog henne till ett varmt rum, och lät henne hvila sig i en mjuk stol, svepte om henne en schal och gaf henne het bröstté och lakrits. Under allt detta talade hon så vänligt till sin gäst, på tyska naturligtvis,

Men ömhet och vänlighet förstår man utan ord, det liksom ligger i luften, och Eva och hennes tyska värdinna förstodo hvarandra godt och blefvo strax goda vänner. Det är som det heter i en af våra svenska folkvisor om hjärtat: "det tala ej förmår, men alla språk förstår, det kan ej svara, det klappar bara." Under hennes kärleksfulla vård kryade Eva snart nog till sig igen och började kunna företaga små upptäcktsresor i den stora byggnaden. Där voro så många, många rum: skolrum och bibliotek, matrum och samlingsrum, sofrum och gästrum, och så många trappor och korridorer, att Eva gick vilse och icke kunde hitta tillbaka till sitt rum. Det var som prinsessan i den förtrollade labyrinten, som det står om i sagorna. Och där var ett stort museum med så många besynnerliga saker, som missionärerna skickat hem från olika länder. Där voro kinesiska dräkter och mynt; där funnos massor af afgudar, både från Kina, Indien och Afrika, fula, förfärliga beläten. Eva betraktade naturligtvis med särskildt intresse de indiska afgudarne. Ganesh med sitt väldiga elefanthufvud på en människokropp och en annan afgud med ansikte både fram och bak. Där hängde rad under rad med porträtter af alla missionärer, som utgått från institutet i Basel, med namn och årtal, då de lämnat detta. Under många af dem stodo svarta kors och årtalet då de dött; många hade dött en-

dast ett par år efter sedan de kommit ut, i-synnerhet var detta fallet med missionärerna på Guldkusten. Det var en stor skara, som så fått ge sitt lif för sin Herre, dukande under redan i unga år för Afrikas mördande klimat. Eva tänkte stilla på ordet: "Den som mister sitt lif för min skull, han skall finna det." Hon visste ingen ärofullare död än att få gifva ut sitt lif i hans tjänst, som dött för henne.

Där funnos spjut och knifvar, som indianer begagnat, skinn af vilda djur och ormar; stora, målade taflor af grymma indianhöfdingar. Där fanns en liten indiankoja, ja, under en glaskupa ett helt litet tempel, alldeles likt Salomos tempel i Jerusalem, med förgården, det heliga och det allra heligaste, och där bredvid templet i Jerusalem, sådant det **nu** ser ut. På Jerusalems tempel "har icke lämnats sten på sten," såsom Frälsaren förutsade; det blef i grund nedrifvet vid Jerusalems förstöring — och nu reser sig där på samma plats den så kallade Omars moské med sina kupoler och den turkiska halfmånen. Afbildningar af båda två kunde man se här under glasrutan. Ja, man kunde äfven se Israels barn, då de vandrade genom öknen, bärande förbundsarken; Moses gick i spetsen för de israelitiska prästerna i sina långa vackra dräkter; och Mirjam och en skara unga flickor spelade på pukor och symbaler. Israels hela folk var deladt allt

efter sina stammar. Ja, där fanns i sanning mycket att se.

När Eva gått sig trött i den stora byggnaden, hvilade hon ut hos sina grannar på andra sidan förstugan. Där bodde Marta, Maria och Clemence, de tre unga tyska flickorna, som skulle resa ut till Indien för att bli missionärsbrudar. De voro så vänliga mot den unga svenska gästen, och snart pratade de fyra flickorna som gamla goda vänner. Förstod man icke hvarandra, så tog man till nick och blick, och så skrattade man hjärtligt åt sina misstag och började om igen med friskt mod. Att tala ett främmande språk är som att lära sig simma, man skall blott försöka med godt mod och icke låta afskräcka sig, om det icke går vid första försöket. Alla voro så vänliga att Eva kände sig helt hemmastadd. Hennes rum var litet och enkelt, med två små fyrkantiga fönster djupt inne i muren, kamin och en så lustig, hög säng med ett mjukt, varmt dunbolster i stället för täcke. I den stora, vackra trädgården promenerade Eva under täta hvalf af vinrankor, där vindrufvor glänste mellan löfverket.

Då hon blef kry nog, tog en af flickorna henne med ut i staden. Där var marknad och ett brokigt lif med salustånd, karusell och förevisningar af många slag. De gingo genom den gamla stadsporten, som stått sedan medeltiden, då det ännu brukades att ha stora por-

tar vid ingången till städerna. Den branta bergväggen vid vägen var helt och hållet öfverklädd af vinrankor. Men det var besvärligt att gå backe upp och backe ned, och dessemellan ändlöst långa trappor, men slutligen voro de framme vid den stora "Münster," den vackra domkyrkan. Denna låg på en sluttning; under den sida som vette åt Rhen, löpte under kyrkgolfvet en lång, hvälfd pelargång (krypta), där solljuset så vackert silade in mellan de af vinrankor omslingrade pelarne. Där nedanför sluttade marken, terrass efter terrass med den yppigaste grönska, ned i den brusande, ståtliga floden Rhen. På andra sidan floden höjde sig grönskande höjder; det hela bildade en tafla, så underbart vacker, att Eva tyckte sig vara försatt i en riktig sagovärld.

Sista aftonen var afskedsfest för alla de missionärer, som nu skulle resa till Indien. Missionsföreståndaren talade många allvarliga ord till de unga, som sutto framme vid altaret. Han sade att missionärerna ute i hednavärlden måste gå igenom mycken nöd, men att de under allt detta skulle lita på Gud, ty han gick före dem hela vägen. Hvar och en af missionärerna reste sig upp och berättade huru Gud fört honom till sig och sedan ledt honom att välja missionärens kall. En utaf dem hade redan som barn lofvat Gud att gå ut till Indien, alldeles så som Eva hade gjort. Till sist knäböjde de vid altaret; prästen lade

välsignande sina händer på deras hufvud och invigde dem till missionärer, och hela församlingen reste sig upp och sjöng. Det var en mycket högtidlig stund och Eva tänkte därvid på den sköna sommardag hemma i Sverige, då hon och hennes kamrater inför blomsterprydt altare lofvat Gud, att på Hans bud gå ut till Indien, huru prästen välsignat också dem, då de böjde knä vid altaret. Hon mindes huru lycklig hon då känt sig. Herren Jesus stod bredvid henne då, det visste hon, och han hade slutit hennes händer in i sina och hade lofvat att alltid leda henne på sina vägar.

Någon lyckligare dag än den hade Eva aldrig upplefvat. Nu förstod hon, hvad hon som liten flicka hvarje kväll stafvat efter sin mamma:

Säll är den, som sina händer
I Guds händer sluter in.
Hvart hans värld och lycka vänder,
Har han dock ett roligt sinn'.
Han är glad i sorg och nöd,
Han har tröst i lif och död,
Allting till hans bästa länder,
Han är alltid i Guds händer.

Tidigt följande morgon måste de utresande lämna missionshemmet. Icke utan saknad tog Eva afsked af den vänliga husmodern, som vårdat henne så ömt, och af alla sina vänner. Guds ande, som är kärlekens och fridens ande, härskade i det stora missionshemmet; därför

hade Eva känt sig så lycklig och så hemmastadd midt ibland främlingar. Missionsföreståndaren läste välsignelsen öfver dem, och alla eleverna i skolan sjöngo afskedssången.

Nu brusade tåget genom Schweiz, under det de tyska reskamraterna med klara kraftiga röster sjöngo den ena sången efter den andra, än om sitt sköna "Schweizerland," hvars höga, snöiga berg de kanske för sista gången sågo, än om sitt sköna, eviga fosterland högt ofvan de skyhöga bergstopparne. Än brusade tåget fram på en klippafsats; på ena sidan höjde sig en brant, kal klippvägg, på den andra gapade en afgrund; än logo grönskande dalar med de näpnaste små byar emot dem, under det bäck vid bäck likt slingrande silfverband hoppade ned för de branta bergen, här och där bildande små silfverhvita forsar. Vierwaldstädtersjön (de fyra städernas sjö) glänste så underbart skön, så genomskinligt blå, med den vackra staden Luzern.

Morgonen därpå vaknade Eva vid att solen sken in i rummet. Nedanför hennes fönster jollrade en svårtlockig italienska med en papegoja, och från altanen utanför fönstret ledde en liten vacker bro öfver till taket af grannens hus. Däruppe på det flata taket var en hel vacker trädgård med de grannaste blommor och bladväxter, palmer och akasior, samt öfver allt detta en himmel, så blå, så blå, och en luft så dallrande genomskinlig. Ljumma

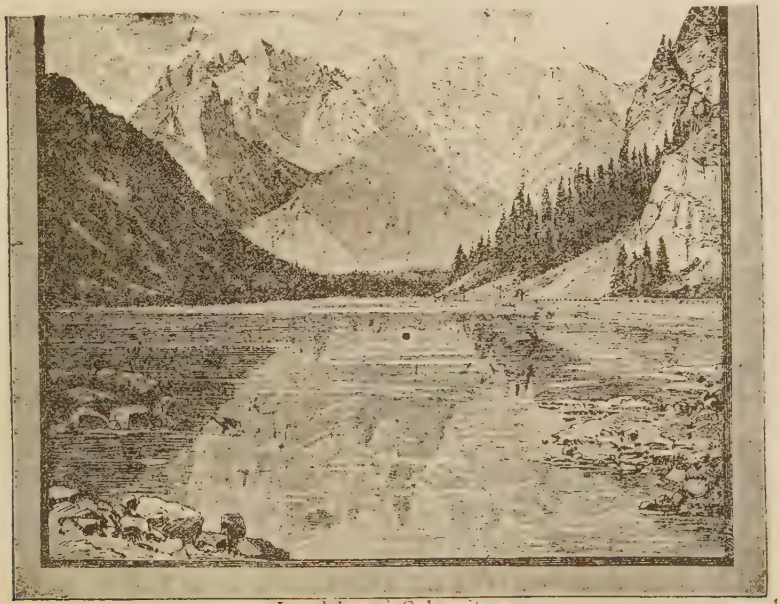

Landskap i Schweitz.

vindar från det öppna fönstret smekte Evas kinder. O, detta var Italien. Eva ville nästan skrika af förtjusning. I går snö och vinterkyla, i dag denna ljumma leende vår. Ut, ut ville hon, ut att se en glimt af det sköna, mångbesjungna Italien. Det ville också de

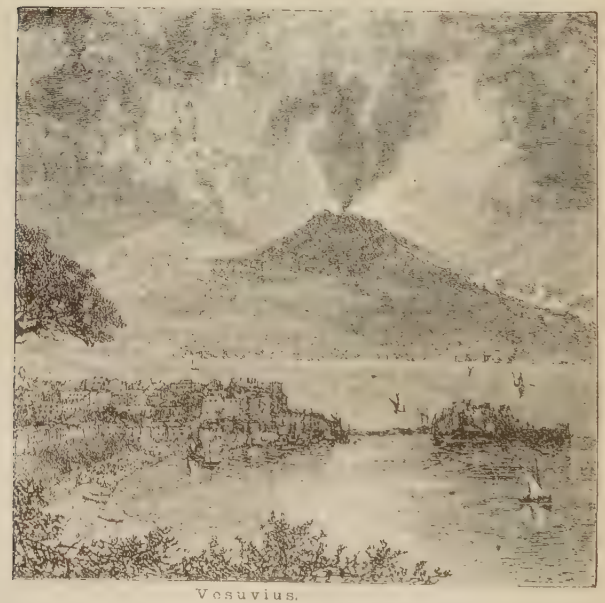

Vesuvius.

andra svenska reskamraterna, hvilka vänligt hälsade "sin lilla rymmerska" välkommen åter, och ut bar det på upptäcktsfärd. Hvilken glittrande solljus tafla! Svartlockiga sköna kvinnor med strålande svarta ögon och granna dräkter samt broderade slöjor eller några spetsar vårds-

löst kastade öfver det yppiga håret, små trasiga vackra barn med lysande blommor i håret och gossar, som med höga rop bjödo ut apelsiner och blommor. — Det var ett vimmel på gator och torg, och alla sågo så glada ut, likt lekande barn, beredda till fest. En fest firades också i dag, Allhelgonadag, ute på Campo Santo (de heliga fälten) - begrafningsplatsen — och ditut strömmade folkskarorna. I en af de elektriska spårvagnarne, som hvarje kvart ilade ditut, fullpackade med folk, lyckades några af våra svenskar, däribland Eva, få plats. Redan på långt håll glänste på de yppiga, grönskande höjderna, små snöhvita tempel och bildstoder emot dem, och, väl inkomna genom den stora porten, stodo de ett ögonblick såsom förstummade af förundran. Framför dem sträckte sig ett väldigt fyrkantigt fält, på alla sidor omgifvet af hvälfda pelargångar i två våningar. Inom denna fyrkant syntes graf vid graf, somliga prydda med ett kors eller en sten samt med den dödas porträtt omgifvet af en krans friska blommor och alla prydda med lysande blommor och brinnande kulörta vaxljus. Här smyckade de dödas vänner sina käras grafvar, under det de själfva voro klädda i glada brokiga dräkter och logo mot hvarandra, prydda såsom till fest med granna friska blommor. Och öfver allt detta strålade Italiens bländande blå himmel, så att allt glittrade i det skarpa solljuset. Midt bland alla dessa grafvar

höjde sig en skön, snöhvit marmorbild, som föreställde en ung allvarlig kvinna med en uppslagen bibel i ena handen och med den andra pekande uppåt. Under hennes fötter stodo orden: "Detta är segern, som öfvervinner världen, vår tro." Hon stod där som de dödas väktare, vittnande om seger midt i döden.

På höjden, ofvanför den breda höga marmortrappan, låg ett tempel, där katolska präster höllo på att "läsa själamässor" för de döda. Däruppe var stånd och prakt, men våra protestantiska vänner lämnade snart det granna templet med de tomma ceremonierna.

Men i de snöhvita pelargångarne vandrade Eva timme efter timme. Där stod dörr vid dörr, och där innanför lågo grafkamrar; man kunde läsa den dödes namn på dörren. Utanför dörrarne stodo sköna bilder af hvit marmor, så naturliga som om de varit lefvande. Framför en graf syntes en man gråtande knäböja; han försökte förtviflad hålla kvar sin unga hustru, som stod färdig att sväfva uppåt med ett litet barn i sin famn. Hennes ansiktsuttryck var himmelskt rent, förklaradt; det var som om hon velat säga: Hindra mig icke. Vid hennes fötter lekte två små gossar med vackra snäckor. På en annan graf föreställdes en ängel klippa af tråden på sin slända, under det en annan ängel skref på grafkammarens dörr den dödes årtal och namn; handen hade just stannat vid den sista siffran. Eva tänkte

ovillkorligen på orden: "I din bok voro alla mina lefnadsdagar uppskrifna, innan ännu en af dem var kommen."

Tysta och gripna gingo våra resenärer genom pelarne, från bild till bild. Eva nästan ryste; evighetens allvar trädde dem så nära därinne. Gång på gång trängde tårarne upp i deras ögon, då de stannade framför dessa sköna, stumma men dock så talande bilder af den djupaste mänskliga sorg, men också af det ljufliga hoppet om uppståndelse från de döda. Marmorn kan tala den också, se'n I, barn. När konstnären mejslar ut en bild ur det stora marmorblocket eller med sin pensel och sina färger på duken trollar fram en vacker tafla, så lägger han in i sitt verk något af sin egen själ, sina känslor och sitt hjärtas längtan. Därför röras människornas hjärtan, då de kanske hundratals år efteråt stanna inför hans verk. Mästaren har däri lagt in en gnista af det inom honom själf, som aldrig kan dö; därför talar man också om "odödliga mästares" verk, såsom om Rafaels taflor och Thorvaldsens bilder, och många andra. Långt efter sedan de själfva hafva dött, lefver deras minne i deras verk.

Så vill äfven vår store Mästare däruppe i himmelen trycka sin stämpel på oss, hans verk, att alla måtte kunna se hvilken Mästare vi tillhöra och hans namn blifva äradt. O, må vi då vara lydiga, mjuka och böjliga, som

leret i konstnärens händer, att vår Mästare måtte kunna få göra oss lika Jesus. Genom ett vänligt ord, en liten kärlekens handling, en seger öfver det onda blir han ärad, då däremot hvarje ovänligt ord, hvarje olydnad, hvarje eftergift för frestelsen lämnar ett fult märke som skämmer Mästarens konstverk.

Det var Evas sista dag i Europa, nästa dag skulle skeppet lägga ut från Genua. Aldrig glömde hon denna sin sista dag i Europa och dessa oförgätliga timmar i gallerierna vid Campo Santo.

FEMTE KAPITLET.

Ute på hafvet.

Den jättestora oceanångaren brusade framåt på Medelhafvet, Italiens blånande kust försvann allt mera i fjärran. På Sicilien badade Messina i bländande solljus; och det himmelsblå vattnet var så genomskinligt, att man tyckte man skulle kunna se ända till bottnen. Bergen, träden, husen med sina gröna fönsterluckor, de granna blommorna, allt framträdde i sina många klara färger så skarpt i solskenet, att det nästan tröttade ögat, men det var på samma gång så förtrollande skönt. Små italienska gossar med korgar på hufvudet kommo ombord för att sälja apelsiner och vackra snäckor. När skeppet mot aftonen lyfte ankar, glänste i mörkret Etnas glödande

topp. Kretas berg skickade missionärerna såsom afskedshälsning en påminnelse om Paulus, hedningarnes apostel, som där förkunnade evangelium, men också om huru än i dag striden mellan ljuset och mörkret rasar. Just nu höllo nämligen greker och turkar på att rusta sig till strid med hvarandra. Det dröjde blott några månader och underrättelsen om grekernas nederlag mottogs med deltagande af snart sagdt hela Europa.

Ombord på "Rubbatino" var lif och rörelse; där funnos människor från många olika länder. Där syntes en skara unga belgiska nunnor, i svarta dok och hvita pannbindlar, läsa i sina bönböcker och skjuta pärla efter pärla på sina radband; här gingo några listiga munkar i bruna kåpor med rep om lifvet och en dödskalle af silfver bunden vid sidan. I en hvilstol satt en ärevördig gammal "pater" med ädelt ansikte och milda svarta ögon. Där fanns vårt svenska sällskap, och de tyska reskamraterna från Basel; där var en ung engelsk missionär med sin fru och deras lille "Raymond." Där var några vackra mörkögda italienskor, engelska soldathustrur på väg till sina män i Indien, en grek och många andra.

Då klockan ringde, samlades alla till måltid vid de långa borden, där det nästan var som vid gästabuden i sagorna. Den ena rätten föreföll nämligen oss, svenskar, besynnerligare än den andra. Där bjöds t. ex. omkring

en liten fisk i olja med ett par gröna oliver — ett par rabarberstjälkar, stekta i olja, en tunn skifva torrt kött med ett stycke hvitt osaltadt smör, blomkol stekt i olja, utan sås, — en helstekt dufva m. m. och sist en liten kopp svart beskt kaffe. O, hvad Eva längtade efter en ärlig svensk smörgås med ett glas mjölk, där hon satt, så hungrig, så hungrig, vid det italienska bordets alla läckerheter.

Ännu värre var det med sjösjukan, ty skeppet rullade starkt och många af passagerarne voro ej så litet bleka, då de vågade sig ut ur sina hytter. Därinne var icke för trefligt heller, må ni tro; där måste man sofva i smala lådor, den ena öfver den andra, och ha alla sina mindre tillhörigheter med sig i bädden, ty för alla kappsäckar, hattaskar, lådor och väskor fanns blott en liten, liten vrå, där de stodo uppstaplade på hvarandra.

Alla voro glada, då man ändtligen kom till Port-Said och hade utsikt att få slippa sjögång åtminstone en dag i Suez-kanalen. Ljudlöst gled fartyget fram i kanalen med Asien och Afrika på hvar sin sida. På ena sidan utbredde sig den gula ökensanden, så långt blicken kunde nå. En schakal smög fram bland de nakna klipporna i öknen, och ett par beduinpojkar, afkomlingar af Hagars son Ismael, sprungo längs stranden för att tigga slantar af de resande, annars var allt liflöshet och tystnad. Ändlös utbredde sig den

brännheta ofruktbara öknen, utan ett träd, utan en buske, med sin heta dallrande luft och sin stoftfina sand, så fin, att man knappt kan taga upp den i handen. Denna röres stundom upp af de heta ökenvandrarne, ja, hela karavaner. Här och där låg en enslig vaktstuga, där den ensamme invånaren sökt göra sig så trefligt som möjligt. Den vackra oasen Ismailia gjorde ett behagligt afbrott i öknens förfärande enformighet, men annars syntes endast sand, idel sand. Nu först förstod Eva hela innebörden af löftet: "Han skall mätta din hunger i själfva öknarna."

På andra stranden utbredde sig Egyptens lågland. Där sökte skaror af flamingos och storkar sin föda bland slam och gyttja.

Här var det, som Israels barn en gång suckade under sin hårda träldom, och här någonstädes var det, som Gud gjorde väg tvärs igenom de djupa vatten och förde sitt folk öfver till andra stranden. I denna stora dystra öknen försörjde Gud Israels barn i fyrtio år; här lät han regna manna från himlen och vatten springa fram ur klippan. Där bortom öknen låg Kanaans land, med Betlehem och Jerusalem, med Getsemane och Golgata och alla dessa ställen, som blifvit för oss så heliga för hans skull, som där lefde, led och dog för oss. Och då fartyget lämnat Suez bakom sig, syntes längs kusten Sinais grå allvarsamma bergskedja med dess heliga minnen. Med

undran dröjde Evas tankar vid alla dessa ställen. Var det verkligen sant, att hon nu med sina egna ögon såg Sinai berg — var så nära alla dessa kära, heliga, välkända ställen?

Söderns sol, med sitt bländande klara ljus, började bränna glödande het på tältdukarna öfver de resandes hufvud. Bakom dem låg Suez med sina platta tak, sina butiker och gator, där det vimlade af människor från nästan alla kanter af världen, från Asien, Afrika och Europa, hvilka tre världsdelar här liksom stött tillsammans. Framför dem utbredde sig Röda hafvet, blänkande och glittrande i solen; hettan var tryckande. Här och där hoppade delfiner vid vattenytan och skaror af små silfverglänsande flygfiskar flögo stycktals öfver vattenbrynet för att sedan åter försvinna därunder. Ibland gick ett ståtligt fartyg förbi, man hälsade hvarandra och försvann hvar och en åt sitt håll. Passagerarne halfsofvo i sina stolar i den tryckande värmen, men på kvällarne, då dagens hetta svalkats, lefde man liksom åter upp. Månen kastade sitt silfverskimmer öfver de hvita vattnen; maneter glänste lom tusentals stjärnor bland de skummande, gnistrande böljorna vid fören, och det tyska sällskapet sjöng med klara kraftiga röster sång efter sång. Fulltonig och frisk ljöd Luthers gamla kärnpsalm: Ein feste burg ist unser Gott (Vår Gud är oss en väldig borg) ut öfver vattnet i den stilla kvällen.

Vid Nilen.

Så var man i Aden. Det var sent på aftonen, så de resande gingo denna gång miste om att få se de många små dykande gossar, som i skaror, snabba som fiskar, bruka kasta sig i vattnet och dyka ned för att hämta upp slantar, som de resande kastat till dem. Men så låg också Aden där i mörkret som ett långt gnistrande pärlband, vackert speglande sina tusentals ljus i hafvet.

Här möttes vi af bref från Indien med kärleksfulla välkomsthälsningar från de kamrater, som redan stodo ute i arbetet.

Redan följande morgon lade "Rubbatino" ut från Aden. Nu tyckte våra vänner sig vara nästan hemma, då de hade begynt det sista vägstycket. Vid och oändlig utbredde sig Indiska oceanen på alla håll. Ingenting kan gifva en så klar bild af evigheten som det oändliga hafvet. Tanken kan knappast fatta, att där längst bort vid horisonten, där solen hvarje morgon i bländande skönhet stiger upp, såsom det tyckes, ur vågorna därbortom, där haf och himmel synes smälta tillsammans, hafvet ännu sträcker sig mil efter mil. Tänken er ett halft jordklot af endast haf ända ned till sydpolen, och så på andra sidan sydpolen stora oceanens oändlighet! Eva tänkte på orden: "Väldigare än stora vatten är Herren i det höga." Huru små vi svaga människobarn äro inför Guds allmakt! "Rubbatinos" passagerare skulle också alla lära att

erkänna detta. Ingen af dem glömmer nog sin resa öfver Indiska oceanen.

Mil efter mil brusade ångaren framåt; vågorna dansade och skiftade i solskenet; sprudlande snöhvitt skum glänste på blå böletoppar. Man började lägga undan böcker och handarbeten; det gick icke bra att skrifva bref längre; bord och stolar gungade och hafvet blef allt oroligare. När Eva en morgon med en af sina reskamrater stapplande trefvat sig upp för den gungande trappan, kunde hon ej tillbakahålla ett utrop af öfverraskning. O, så hemskt hafvet såg ut, skiftande grönt och grått och på himlen lyste molnmassor i underliga, lysande färger. Fram och tillbaka krängde skeppet — det var icke lätt att stå på benen. Vana gamla sjöbussar i oljade kläder gingo sysslande omkring. Någon hörde kaptenen säga: "Jag skall göra **allt** för att rädda om möjligt alla." — Nu började passagerarne bli allvarsamma. Man hade råkat ut för en cyklon, en af dessa förfärliga hvirfvelstormar, hvari årligen så många fartyg gå förlorade, och som i en handvändning kunna bryta sönder ett stort skepp. Regn och hagel piskade på; det hven i tackel och tåg och vinden slet i tältdukarna. Sjömännen lösgjorde dessa skyndsamt och de stackars passagerarne, som nu voro utan skydd i storm och regn, måste gå ned under däck. I trappan till salongen satte sig det lilla svenska sällskapet för att

uppfånga en fläkt frisk luft genom dörren, men hafsskummet stänkte öfver dem och så måste de stänga dörren.

Det talades icke mycket därnere, men det var ingen som icke ur djupet af sitt hjärta ropade till Gud om räddning från döden. Ord för ord steg Davids bön upp på Evas läppar; den talade så ut just allt hvad hon ville säga, men icke själf kunde finna ord för.

"Ur djupen ropar jag till dig, Herre! Herre, hör min bön, låt dina öron akta på mina böners ljud! Om du, Herre, vill tillräkna synderna, Herre, **ho** kan då blifva beståndande?"

Eva böjde sitt hufvud djupt. Hon kunde icke bestå inför Herren i dödens stund, om han ville tillräkna hennes synder!

"Dock — när dig är **förlåtelse,** Hos Herren är **nåd.**"

Den nåden litade hon på! Gud skulle handla med dem alla efter sin barmhärtighet, icke efter deras synder. Han hade ju **lofvat** att höra, lofvat att hjälpa, då vi åkalla honom i nöden! Icke skulle han, icke kunde han glömma sina barn!

Det ringde till måltid. Bordet var glest besatt. Golfvet gungade, väggarne vacklade; glas och tallrikar klingade, knifvar och gafflar slungades i golfvet och apelsiner rullade från den ena väggen till den andra. Ur hytterna kommo stolar, kappsäckar och askar dansande

om hvartannat. Då — med ens — kastades skeppet våldsamt åt sidan. Det blef mörkt i salongen, det klingade af sönderslagna glas, människor skreko af förskräckelse.

"Nu förgås vi," var det enda Eva hann tänka.

Maria, den tyska flickan, tryckte hårdt hennes hand. "Vi äro i Guds händer," hviskade hon. — —

Men snart reste fartyget sig åter och det blef åter ljust. Någon sade att skeppet ändrat kurs.

Regnet hade upphört. Det väldiga fartyget kämpade sig fram genom tornshöga svarta vågor, genom natt och mörker. Annie, Eva och de tyska kamraterna hade sökt sig ett skyddadt ställe uppe på däck. Än kokade djupen under deras fötter, än reste sig svarta vågor, höga som berg med fräsande hvita kammar; hafvet brusade och dånade och ur molnmassorna ljungade fräsande blixtar. Annie och Eva höllo hårdt om hvarandra. Eva upprepade gång på gång de sköna orden i psalmen:

"Gud är vår tillflykt och starkhet, en hjälp, i bedröfvelserna bepröfvad. Därföre frukta vi icke, om än jorden förvandlades och bergen midt i hafvet sjönko och dess vågor brusade och svallade och för dess uppror bergen darrade."

Tyskarne sjöngo kraftigt och frimodigt: "Trygg i min Jesu armar, stödd mot hans milda bröst." Annie och Eva stämde in i deras sång; den ljöd med hopp och förtröstan midt i dödens fasa. Eva tänkte på den där natten för tio år sedan, då hon, i drömmen, såsom nu i verkligheten, stått inför döden. Och dock, hvilken skilnad! **Då** hade hon fasat och bäfvat, då hade hon stått brottslig inför Gud och icke vetat, hvar hon skulle gömma sig för honom. Också **nu** såg hon sig full af synd, — "om du, Herre, vill tillräkna synderna, Herre, ho kan blifva beståndande?" Men nu kunde hon tillägga sitt: Hos Gud är **nåd** och **mycken** förlåtelse." **Nu** kunde hon sjunga midt i dödens nöd: "Trygg i min Jesu armar, stödd mot hans milda bröst."

Ingen tänkte denna natt på att sofva. I salongen sutto eller hvilade på sofforna människor af alla nationer. I ett soffhörn satt en liten nunna uppkrupen; på golfvet hade en uttröttad uppassare insomnat. Människor knäböjde i bön; greken bad missionärerna bedja för honom och alla; ute dånade hafvet. Hvarje ögonblick kunde dörren störtas in af en väldig våg; hvarje ögonblick skeppet gå under. Eva räknade hvarje timslag under denna långa, långa natt. I sådana där stunder komma så många tankar. Minnen, som i åratal legat glömda, kommo fram, minnen af "nödlögner," ovänliga tankar, försummade tillfällen att göra

godt. En liten vers från skolan rann henne i tankarna.

"Vid grafvens öppna dörr, hur olika mot förr
Syns jordens små bekymmer!"

Hon förstod de orden nu. Huru gärna skulle hon icke nu velat göra, om många saker; huru annorlunda skulle de icke då blifva utförda.

Hon tänkte på sin mamma och Karin. Hvad skulle de säga, om de fingo höra att "Rubbatino" förlist?

Hon hade läst om sjömän, som förgåtts, men dessförinnan kastat sin sista helsning i hafvet i en butelj; denne hade flutit i land och människor hade läst brefvet och förstått att ett skepp gått under. Om hon hade gjort så, skulle ändå buteljen aldrig hafva flutit i land, ty de hade 400 mil till Arabiens kust och i Arabien skulle förresten ingen kunnat förstå hvad som där stod.

"Längsta natt har dock ett slut" och när solen följande morgon gick upp öfver den kokande, brusande oceanen hälsades hon med tacksam glädje af alla ombord på "Rubbatino." Kaptenerna, som hela natten på kommandobryggan kämpat med vind och våg, sade, att nu var värsta faran öfverstånden. Helt visst hade det stått en ängel med däruppe och visat vägen genom natt och mörker. Varmt och innerligt steg lofvet upp från alla dem, som i salongen samlats kring en af missionärerna till morgonbön. Med djup rörelse lyssnade man

till orden i Esaias 43:dje kap. "Om du ginge genom vatten är jag med dig och genom strömmarne skola de icke fördränka dig." Den som vet hvad det är att åkalla Gud i dödens nöd, han har också lärt att tacka rätt för räddningen. De unga missionärerna hade lärt en läxa för lifvet.

"Om man vill vandra Guds vägar, så gäller det att "icke älska sitt lif allt intill döden," d. ä. att vara beredd att gifva allt, t. o. m. sitt eget lif, om Gud så vill. Men de hade också lärt, att "Gud är en hjälp, i bedröfvelserna **väl beprövad.**"

Redan dagen därpå skymtade den blå strimman af Indiens kust, och den lilla ön vid inloppet till Bombay hägrade i fjärran med sina palmer. Bruna hinduer, endast iklädda ett vidt tygstycke om höfterna, omringade i små segelbåtar "Rubbatino" för att föra de resande i land. Det var ett larm och ett oväsen, ett skrik och ett gräl på hindi och engelska, innan man från den gungande trappan lyckats komma ned i någon af småbåtarne. Med ilande fart bar det af på de ännu gungande vågorna hän mot Bombay, som låg där med sina granna tempel, sina palmer, sina höga hus och sina brokigt klädda mörkhyade människor i hela sin österländska prakt badande i den nedgående solens strålar.

Med underliga känslor satte våra långväga

resande sina fötter på Indiens jord. De hade ändtligen hunnit den efterlängtade hamnen.

SJETTE KAPITLET.

Ändtligen vid målet.

Jag gissar att Evas små vänner gärna vilja följa henne "ända fram" och nöja sig ej med mindre de fått se henne sätta foten på Indiens jord, i hamnen i Bombay.

I Bombay stannade hon icke länge, blott medan missionärerna växlade pänningarna till indiskt mynt och sakerna undersöktes i tullen. Pesten — "digerdöden" — rasade i staden och de resande skyndade därför så fort de kunde till järnvägsstationen. Det var på aftonen. Ljus glänste i fönstren i de höga palatslika hus de foro förbi; palmer och Indiska bladväxter kastade i månens silfverhvita sken skarpa skuggor öfver vägen. Det föreföll Eva som om hon reste genom en förtrollad stad, allt var så främmande, så praktfullt, så bländande vackert i det för Indien egendomliga skarpa månljuset. Men i den ståtliga hallen vid järnvägsstationen mötte henne en hemsk syn. Där lågo människor i hundratal med sina klädbylten bredvid sig. De skulle alla med tåget fly från den pestsmittade staden. Indiska poliser, klädda i blå rockar med ett rödt märke måladt i pannan, genomsökte flyk-

tingarnes skaror; befanns någon redan smittad af pesten, fördes han, trots gråt och jämmer, genast till sjukhuset för att icke sprida smitta till andra orter.

Nyss undsluppna ur dödsnöd på hafvet, möttes så de resande genast vid landstigningen af döden i en ännu hemskare gestalt. I dessa hus, som nu glänste så vackert i månens skimmer, kämpade i samma stund hundratals människor med döden. Hjärtslitande scener utspelades, då de, som några timmar förut varit friska, nu döende togo farväl af sina kära. Och öfver den praktfulla staden med all dess jämmer, höjde sig tornen på de granna afgudatemplen, spöklikt hemska i månskenet såsom stumma vittnesbörd om sanningen af orden: "Deras silfver, deras guld förmår icke rädda dem på Herrens vredes dag" (Hes. 7: 19). Såsom fordom öfver Sodom och Gomorra hvilade nu Guds vrede öfver denna stora hedniska stad med all dess synd och afguderi. Hedningarnas med silfver och guld prydda afgudar kunde icke hjälpa dem och den rätte hjälparen kände icke de arma människorna. De kunde icke, såsom de kristna, möta döden, sjungande. "Trygg i min Jesu arma." Tänk huru stort att vara en budbärare, som förkunnar frid, frid" till dem, som lefva utan Gud och utan hopp i världen!

Under det Eva så varit upptagen af många tankar vid denna hennes första blick

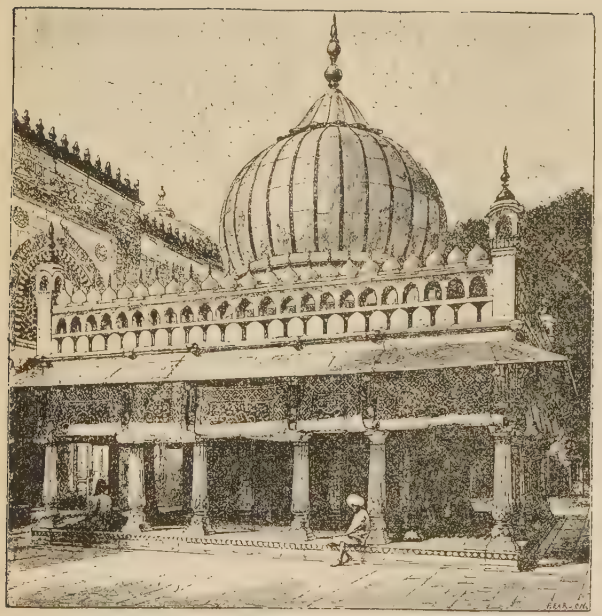

Ett indiskt tempel.

på Indien, hade de hunnit in i matsalen i den ståtliga järnvägsstationen. Här viftade små hvitklädda hindugossar med stora runda solfjädrar på de resande för att åstadkomma någon svalka i hettan, och smidiga hinduer i hvita rockar med blåa guldstickade skärp passade upp vid borden. De sågo ut som prinsar ur "Tusen och en natt," tyckte Eva. Det vimlade i väntsalarne af människor af olika folkslag: modernt klädda engelska damer, rika hinduer med silfverkedjor om halsen och på bröstet och glänsande ringar på fingrarne, muhammedaner i sina turbaner, sina långa rockar och vida fladdrande benkläder. Vårt svenska sällskap hade knappast kunnat äta något sedan dagen före stormen och voro alldeles uttröttade. Det smakade dem också godt; den indiska nationalrätten, riset med den skarpa currysåsen, syed väl duktigt i halsen, men smakade dock ofantligt mycket bättre än alla de italienska rätterna, och brödet med det beska men friska orangesyltet — som ätes i stället för smör till brödet — smakade förträffligt.

Redan samma kväll brusade tåget åstad med våra vänner. Eva var så ifrig att sitta vid fönstret "för att se hur det såg ut i Indien," men hon måste böja hufvudet djupt ned, ty öfversta delen af fönstren var täckt af en träskärm till skydd mot solstrålarne. Snart hade dock både hon och hennes reskamrater

somnat, så uttröttade voro de. Tidigt följande morgon skildes de åt olika håll, efter att tillsammans i kupén hafva tackat Gud för hans trofasta och nådiga beskydd under färden samt anbefallt sina vägar åt honom. Evas väg ledde till en liten missionsstation långt uppe bland "junglerna" (skogen), där hon skulle stanna hos missionär J. och hans fru; och de hade ännu ett par dagar kvar att resa.

Tåget flög förbi fält, där stora hjordar gingo på bete, men alla korna hade pucklar på ryggen; skockar af fula, svarta eller hvita getter med långa öron betade fredligt tillsammans med stora grå bufflar. Ibland fästes deras uppmärksamhet vid en by af små låga jordhus eller af några väldiga, lummiga träd, mycket, mycket större än de största ekar i Sverige och allt öfvergjutet af Indiens bländande solljus. Vid stationerna bjödo små vackra hindugossar ut bananer och andra frukter. Ögonen och tänderna lyste när de talade, och hjärtans glada sågo de ut, men ena riktiga små skälmar voro de till att ljuga och att taga för mycket betaldt. Ändtligen voro de resande framme vid sin sista järnvägsstation uppe i Centralprovinsen. Den hette Itarsi och ligger ett litet stycke söder om floden Nerbudda, och icke långt från staden Horsungabad, såsom I kunnen se på kartan.

Det var i solnedgången, då det lilla sällskapet från stationen vandrade den korta vägen

till den lilla indiska dakhbungalown (gästgifvaregården,) förföljda af en skara små smutsiga, nakna ungar, som ideligen tiggde slantar. I "dakhbungalown" skulle de hvila öfver en dag. Det var första gången Eva sof i ett indiskt hus, och hon var mycket nyfiken att se huru där skulle se ut. Det var ett litet tegelhus med tegeltak, som slutade lika åt alla sidor (utan gaflar) och utan skorsten; en veranda löpte längs hela framsidan. Därinne funnos tre rum, ett stort i midten och ett litet på hvardera sidan. I dörröppningarna hängde tunna jalousier, så att vinden kunde spela fritt igenom, men likväl ingen utifrån kunna se in.

Hvad ni skulle ha tyckt om att liksom Eva få gå omkring och titta på allt! Väggarna hade inga tapeter, men vory hvitlimmade; på skiffergolfvet låg en matta, flätad af bambu, och i taket hängde en slags lustig inrättning, som kallas "panka" och som användes för att hålla svalt. Det är en stock med en vidfästad bred tygremsa; ett rep, som är fäst vid stocken, går ut genom ett hål i väggen, och när någon då utanför drar i repet svänger "pankan" fram och tillbaka och det fläktar så skönt.

Maten kokades i ett annat hus på en sådan lustig liten eldstad, uppmurad af några stenar och jord, mest liknande en sådan man brukar bygga upp för att koka kaffet, när man en vacker sommardag är ute i skog och

mark. En liten krokryggig gubbe med hvitt skägg och klädd i hvit turban, lång rock och hvita fladdrande byxor — en muselman — kokade maten. Nu smakade det godt att äta, ska' ni tro. Tänk att få dricka hvar sitt glas mjölk och äta smörgås, ty smör hade gubben vispat af buffelkons feta mjölk. Och att sedan få riktigt sofva ut och slippa att få gunga upp och ned i en trång låda eller att ruskas fram och tillbaka på tåget! Madrass, lakan och örngottsvar bestodos naturligtvis icke, men det gjorde detsamma; man svepte in sig i sin filt och sof sedan godt på flätverket på den indiska träsängen. Ute tjöto schakalerna och syrsorna pepo. Det lilla huset på slätten framträdde så skarpt i det bländande månskenet, och tusentals stjärnor lyste på den klarblå himmelen vida klarare än hvad man någonsin ser dem i Sverige. Från byn hade larmet af trummor och sång tystnat (där hade hållits någon hednisk fest) och från afgudatemplet hade ringts med små klockor till tecken, att "nu gingo gudarne och lade sig." Eva kände att hon verkligen var i hednaland, men hon somnade så godt vid de ljufliga orden: "Jag vet hvarest du bor, där hvarest satans tron står" (Uppb. 2: 13.) Känner Gud hvar vi bo, och är han med oss där, så gör det ingenting, om vi bo midt i hednaland, där satan rest upp sin tron.

Då det lilla sällskapet följande morgon

satt vid frukostbordet, anlände de båda kärrorna (postkärran och en annan,) som skulle föra dem de sju svenska mil som ännu återstodo. Så lustiga dessa små kärror såg ut med sina stora hufvar till skydd mot solen. Ryggstödet var midt i kärran, så att de resande måste sitta två baklänges, två rättfram, vändande ryggen åt hvarandra. Snart bar det i väg och det med hisklig fart, må ni tro. Hästarne galopperade backe uppe och backe ned, och fru J. och Eva måste hålla sig fast af alla krafter för att icke kastas framstupa ur vagnen. Nu fingo de vackert låta bli att prata — annars kunde tungan bli afbiten — men skrattade gjorde de i stället, där de nästan flögo åstad. Hvar sjätte eng. mil spändes för nya hästar; då blåste postiljonen så muntert i sin lur, och nakna små barn tittade nyfiket fram ur kojorna för att se på "de hvite." På somliga ställen hade infödingarna rest upp en målad sten under ett träd — det var en gud, som skulle skydda för tigrarna.

Det var en sådan rik växtlighet inne i junglerna, så vildt storartadt, med väldiga träd, slingerväxter och täta, yfviga snår, men det var icke utan, att icke Eva kände sig litet ängslig, att en tiger eller leopard skulle störta fram. En gång åkte de öfver en uttorkad flod, där vattnet i regntiden svämmade öfver bron, så att hästarne måste vada öfver. På afstånd reste sig ett högt berg, på hvars

topp fordom varit en fästning. Nu funnos där blott vilda bufflar, hyenor och andra vilddjur. Öfver allt, hvart Eva såg, var allt så nytt, så främmande, och allt lyste i starka, klara färger i det indiska solljuset.

De hade rest öfver fem svenska mil i den brännande hettan, dammet sammansnörde deras torra strupar och ryggarna värkte af stötarna under åkningen. Då fingo de vid ett hästombyte se ett tält upprest under ett stort träd, därifrån en engelsman kom ut och bjöd dem stiga in och hvila. Han var "ute i kamp," som det kallas, för att öfvervaka några vägarbeten. Inne i tältet var så svalt — och Eva kände så skönt att få sitta alldeles stilla — efter skakningen i kärran gick allt ännu rundt för henne. Där var så trefligt, med en matta utbredd på gräset, ett bord midt i tältet, ett par bambustolar och en järnsäng. En brun tjänare dukade fram te, bröd och sylt åt gästerna; aldrig förr hade väl Eva satt så mycket värde på en kopp te; men så får man icke heller i Sverige ett sådant te som i Indien; så doftande och välsmakande. Jag tänker ni tycker det låter riktigt inbjudande att bo så där i tält, och koka sitt te under ett träd, på en eldstad af några stenar och ha allt sitt husgeråd med sig i en låda. Så ha missionärerna det ofta, då de i den kalla tiden — mellan november och februari — göra predikoresor till långt aflägsna byar. Ibland kan det dock vara

lagom trefligt, då vilddjuren tjuta utanför, då de tunna tältväggarna icke förmå skydda för kylan under de frostiga nätterna eller för den brännande hettan på dagen, eller då regnet strömmar ned och genomblöter allt och stormen rycker upp tältpluggarne. — — —

Stärkta och upplifvade fortsatte emellertid våra vänner sin färd efter en stunds hvila i tältet. Ännu återstod nästan två svenska mil, men så småningom började det lida mot slutet både af vägen och af dagen. Nu voro de "på hemhållen" och när postluren blåste vid sista hästombytet, bultade Evas hjärta af väntan. Smärta palmer vinkade välkomnande med sina vackra kronor, och från byn skyndade dem till mötes människor med klara, vänliga ögon, ifriga att säga sitt "salam" åt "sahib" och "memsahib" (missionären och hans fru), som varit så länge, länge borta.

I kunnen nog förstå, huru ifrigt Eva skulle se sig omkring. Tänk, hur hon snart skulle helt hemmastadd gå ur hus och i hus, sitta ned med invånarne på jordgolfvet på deras smutsiga verandor eller kanske blott i ett litet skjul, och tala med dem om Jesus. Dessa nakna, vilda små barnungar skulle hon försöka samla till skola. Här bland dessa smutsiga jordhus och på dessa smala, oländiga skogsvägar, som ledde till aflägsna byar inne i "junglerna," skulle hon trampa många trötta steg i solens brand, kanske sviktande af feber,

och mången gång trött och missmodig. Men när dessa vägar voro Guds vägar för henne, så skulle han också lätta hennes steg, hvilkens väg är honom kär. "Faller han så sträckes han icke till marken, ty Herren stödjer hans hand." Är väl någon väg för svår att gå, när Herren stödjer vår hand?

Åter blåste luren; kärrorna flögo åstad genom en vild allé af rika indiska träd, och där långt framme lyste något bländande hvitt bland grönskan. Det var den lilla kristna kyrkan med sitt kors. En skara infödingar, män, kvinnor och barn i rena kläder och med sina vänliga bruna ansikten, strålande af glädje, stodo samlade vid uppkörsvägen och hälsade med höga rop de resande välkomna. Det var alla de infödda kristna, skolbarnen och tjänarne. För att riktigt festligt mottaga sin "sahib" och "memsahib" hade de af trädens grenar bundit två äreportar med hälsningsorden: "Gud välsigne eder" och "välkomna." Missionär R. och hans fru samt en ung kvinnlig missionär, hvilka skött arbetet vid stationen under det missionär J. varit hemma och skött sin klena hälsa, kommo emot dem med kärleksfulla välkomsthälsningar. Ack, hvilken fröjd det var! Ingen kunde säga mycket af rörelse, tusen känslor stormade in på Eva.

Den nedgående solen förgyllde allt, det lyste och glänste så underbart grannt, de höga skogiga kullarne närmast omkring och de

höga bergen där bakom strålade röda i solens skimmer. Och en sådan rikedom öfverallt af lysande granna blommor och skiftande bladväxter, vackrare än Eva någonsin sett förr! Och i all denna blomsterprakt låg den lilla snöhvita bungalown (boningshuset) med sin veranda på hvita pelare och sina glasdörrar vidöppna, inbjudande till ett trefligt litet hem. De infödda trängdes omkring sin käre "sahib" och "memsahib" för att af hvar och en särskildt få ett vänligt ord, och Eva blef snart god vän med hela barnskaran, som förtroendefulll slöt sig omkring sin nya missibaba (fröken.) De voro alla bruna, lifliga barn, med vackra svarta ögon; många buro färgade glasringar om armar och ben; för öfrigt voro de blott klädda i enkla ljusa koltar, snarlika skjortor.

Så trädde Eva in i det rum, där hon skulle bo. Ett sådant litet trefligt fyrkantigt rum med ett fyrkantigt fönster, därifrån man såg de rika gröna junglerna och strax utanför de store träden, i hvilka små grå apor klättrade. På golfvet låg en bambumatta, och väggarna voro strukna med vacker, ljusblå färg.

Ja, så hade Eva ändtligen hunnit målet för sin barndoms längtan och för sin långa resa. Af hjärtat kunde hon med de andra instämma i det tack och lof, som denna afton steg upp från den lilla missionsstationen i vildmarken.

Här få vi nu också för denna gång taga farväl af Eva. Kanske ni någon gång framdeles skulle tycka om att göra ett besök hos henne eller följa henne ut i byarna, delande både hennes glädje och smärta? Bådadera slagen vänta henne nog, men hon kan gå så trygg emot allt; ty när Guds hand leder oss, så skola vi dock alltid, både i glädje och smärta, bli förda "på Guds vägar."

Pundidji och Bilong.

En Berättelse

från Kolernas land i Indien

af

Elise Nottrott.

Chicago:
The Engberg-Holmberg Publishing Co.
1906.

I.

Ungefär tre hundra mil väster om Kalkutta ligger provinsen Singbhum, som till stor del uppfylles af väldiga berg. Vi skola i dag förflytta oss till en fredlig djungelby midt inne i densamma. Kundrugutu är delad i tvänne delar, hvar och en belägen på en hög kulle; i den af dessa höjder bildade dalen, som på trenne sidor inneslutes af höga, med den rikaste träd- och blomstervegetationen beklädda berg, synas yppigt grönskande risfält. Åt fjärde sidan öppnar sig dalen; där hvälfver Rarufloden sina vattenmassor fram genom den trånga flodbädden i riktning mot väster. Dånande bryta sig dess böljor mot de mäktiga klippblocken i flodens midt, och de rödaktiga bränningarna förtälja för oss om vattnets kamp emot de väldiga stenarna, en kamp, som redan pågått i årtusenden och alltid slutat till det våta elementets nackdel. Och häröfver vredgas floden, som i dag tyckes vara mer än vanligt uppbragt. Det är ju också nu juli månad, under hvilken knappt någon dag förgår utan att den mottager ett ymnigt tillflöde från molnen och utan att hundratals hoppande, lustigt pladdrande bäckar från de högre och lägre bergen förena sig med densamma för att sedan i dess sällskap draga vidare, hvarvid dock

deras glädtiga sorl måste nedtystas inför den gamles mäktiga stämma.

I dag härskar ännu tystnad vid flodstranden, ty solen står tämligen högt på himlen. Klockan är omkring fyra, eller som invånarne i detta land, hvilka aldrig hört ett väggur ticka i sina hyddor, pläga säga: "Basang daa singi" — tiden är inne att koka vatten till kvällsvarden.

Men till två af hyddorna i Kundrugutu måste tydligen detta vatten först blifva hämtadt. Ty där borta på den framspringande klippafsatsen se vi två unga flickor, hvilka just lyft de vattenfyllda lerkrukorna på sina hufvud och nu med snabba steg gå uppför höjden till byn, som med sina grästak skymtar fram genom den täta grönskan.

Medan de gå uppåt, vilja vi noggrannare betrakta dem, emedan vi i det följande få höra mycket talas om dem. De förefalla båda att vara mellan fjorton och femton år gamla, huru vi ej med säkerhet kunna få veta det; ty om vi än frågade dem, skulle de gifva oss föga tillfredsställande svar, emedan de ej själfva veta det, och äfven deras fader skulle mycket sväfvande svara oss, att de sedan deras födelse skurit sitt ris åtta, tolf eller kanske tjugu gånger.

Huru som helst, barnskorna skulle de i alla händelser hafva trampat ut, om de någonsin ägt sådana. Men så har aldrig varit fallet, och äfven i dag se vi dem skrida barfo-

tade fram öfver stenar och grus. Deras förnämsta klädesplagg utgöres af en "sari," ett långt tygstycke, hvilket först såsom kjol når nästan ned till fotknölarna och hvars ända sedan täcker den öfre delen af kroppen, hvarefter det öfver vänstra skuldran nedfaller i en flik på ryggen. Den främsta af flickorna bär en kortärmad jacka, "djula," och med den lätt och graciöst lyftade, från hvarje smycke fria högra armen, balancerar hon den tunga krukan på sitt hufvud. Hennes bakom gående följeslagerska har utbytt den anständiga "djulan" mot en oändlig massa smycken; genom öfverläppen är instucken en halftumslång mässingspil, halsen nedtynges af en samling pärlband i olika färger, kring handleden bär hon ett två skålpund tungt mässingsarmband och själfva fotlederna och tårna hafva icke lämnats fria.

"Jag vill rakt inte se på dig, Rari," sade den bakom gående Bilong till sin enkelt klädda väninna; "din hals och din arm se ju så nakna ut; till och med den stackars Sumi, som är halft förryckt och måste tigga sitt bröd, ser ut att vara rikare än du. På dig kan man då icke märka, att din far har sex par bufflar och fyra par oxar i stallet."

"Jag heter icke mera Rari utan Pundidji," genmälde väninnan lugnt; "kalla äfven du mig hädanefter så! Du vet, att vi blifvit kristna; i dopet få vi ett annat namn och . . "

"Ja, du har blifvit kristen," föll henne Bilong i talet, "det vet jag, och det är illa nog, att I hafven öfvergifvet våra fäders väg. Du skall ock snart få se, hur det kommer att gå er; Pahan (djäfvulprästen) sade nyligen till min far, att djäfvulen skulle hetsa tigern på er och I skolen alla blifva uppätna."

"Hvad kan djäfvulen göra mig, när min Herre Jesus beskyddar mig! Jag fruktar hvarken honom eller tigern."

"Din Prabhu Isu känner jag ej och skulle inte heller vilja gå till honom, ty hos honom finnes ingen glädje. Ni få hvarken dansa, dricka illi (en rusdryck) eller bära smycken och ha förlorat er kast."

"Har du då åter glömt allt, som jag för två år sedan, då jag gick i skola i Chaibasa, berättade dig om Herren Jesus, Bilong? Då sade du, att jag var din "djuri" (vän) och att den väg, jag gick, den ville också du gå; äfven du ville gå på himlavägen. Minnes du det icke ännu, det var där borta på vår plan vid tamarind-träden, samma dag som de i skogen funnit den gamle alltid druckne Sinu från Chaki, halft uppäten af tigern? Har du glömt det alltsammans? När jag sade, att alla, som icke omvände sig till vår Prabhu Isu, efter döden i evighet måste brinna i djäfvulens eldhus längst ned under jorden, men att vår Herre Jesus skulle taga oss upp till sin sköna himlaboning, då ville äfven du kom-

ma till honom, och om ej din fader blifvit så ond, skulle du gått med mig till skolan. Du hade ju så stor lust därtill, men nu säger du: 'Jag känner ej din Prabhu Isu'. Ack, Bilong, du har blifvit stor under dessa två år, men också så olika, så helt olika!"

Bilong var tyst en liten stund. Efter en tvåårig skilsmässa återsåg hon nu för första gången sin vän, och dennas ord återkallade i hennes minne den flydda tiden. Ja, det förhöll sig alldeles så som Pundidji sagt. Hur hade hon icke gråtit, när denna lämnade fädernebyn, hur hade hon ej bedt sin hårde fader att få fara med till skolan! Men han hade hotat henne med, att han skulle anse henne som främling och aldrig mer återupptaga henne i hemmet, om hon ätit tillsammans med de kristne. Hur sorgsen hade ej detta gjort henne! Men sorgen räckte blott en kort tid, trummorna på dansplatsen förjagade snart alla grubblerier, och i synnerhet sedan Gomea från Bingbu, traktens vackraste och raskaste gosse, hvarje afton kom öfver berget och bragte nytt lif ibland ungdomen, hade ej heller hon någonsin saknats där, och alla tidigare intryck hade utplånats och bortblåsts.

Äfven denna dag var intrycket af Pundidjis ord blott öfvergående. När hennes tankar förde henne från den stilla planen under tamarinderna bort till dansplatsen, då trädde åter Gomea med sina bitande skymford om de

kristna fram för hennes ögon. Munnen krusades till ett leende, och hon sade hånande och skarpt: "Ja, det har jag glömt. Det har du fullkomligt rätt uti. Det var bara barnsligheter. Visst var du min "djuri," men hvem har väl brutit vänskapen? Det har du gjort. Ty sedan du ätit med de kristna, har du ju affallit från ditt folk. Gomea sade ock nyligen, att det allra bästa vore, att man ej alls talade med er. Känner du Gomea? Kom med till dansen i afton, där kan du få se honom; jag går dit, och där kommer det åter igen att gå lustigt till."

"Det är ju besynnerligt, att fastän ni ej vilja tala till oss, vill du likväl hafva mig med till dansen. Bilong, Bilong, jag får ej en gång se på er, tala därför ej om att dansa, det är djäfvulens käraste syn att se dansplatsen full; där äro ni alla hans gäster, och han blickar förnöjd ner på er från första bästa träd; ni äro ju alla hans. Gack icke dit!"

Bilong hade blifvit ännu mera uppbragt genom detta tal. Hon hade ännu många bittert ord på tungan, men de voro nu framme vid byn, deras vägar skildes, och en hvar gick hem till sig.

II.

Pundidji tog vägen åt höger till utkanten af byn, där hennes fars hus stod, fast stödjande sig mot det sakta uppstigande berget. Alla husen i byn voro i det närmaste lika hvarandra, blott detta ena var något ordentligare hållet än de öfriga. Väggarna voro af jord, det grästäckta taket sköt på framsidan långt ut och hvilade ytterst på fyra träpålar samt bildade därigenom ett godt skydd mot regn och solsken. På ömse sidor om den enda i midten befintliga dörren fanns den fotshöga upphöjning af marken, som utgör männens privilegierade område, där de mottaga besök, hvila sig, studera väderleken och hvad annat allt de efter slutadt arbete pläga sysselsätta sig med. Det lilla huset ser riktigt trefligt ut. Taket skymtar knappast fram mellan kurbitsernas yppiga rankor, hvilkas halfmogna, redan gula frukter funnit en mjuk, solig bädd uppe på grästaket. I den till höger liggande trädgården, som åt skogssidan inhängnas af höga ricinusstånd, klänga flaskkurbitserna ända upp i topparna af några mangoträd; stora röda bönor lysa fram ur det mörkgröna bladverket omkring störarna, och där trädgården slutar, vidtager ett stort fält med majs och ganguli, omgifvet af en aloehäck, hvars tjugu fot höga

kronor och blomstänglar sträcka sig upp i luften likt vimpelprydda mastträd. Midt emot boningshuset ligger oxstallet i skuggan af ett pipal-träd, i hvars långa, öfver huset utsträckta grenar halmförrådet plägar uppläggas efter skörden.

Vilja vi nu följa Pundidji in, måste vi kröka på ryggen för att komma upp på den låga verandan, och därför har hon också dessförinnan låtit modern lyfta ned krukan från hennes hufvud, ty att huka sig ned med den hade nog gått illa. Men se! här inne är det nästan mörkt. Intet fönster upplyser rummet och innan ögat hunnit vänja sig vid den skumma dagern, hafva vi midt emot dörren råkat trampa ned i en för malning af ris afsedd urholkning, som anbragts i ett i marken nedslaget trästycke. Pundidji är genast i färd med att fylla en lergryta med vatten och sätta den på elden, som redan flammar i bortre delen af rummet. Hvar då? På härden? Ja, du kan ju kalla den så, ehuru den knappast förtjänar detta namn, ty den utgöres blott af en liten af jord byggd, halffotshög halfcirkel, i hvars öppna sida den brinnande veden inskjutes. Till höger om dörren stå på hvarandra uppstaplade flere "moraf," eller stora, flätade halmsäckar fyllda med ris, vittnande om ägarens välstånd. Från taket, i hvilket du beundrar de af röken brunpolerade bamburöret, nedhänger vågrätt i tvänne rep en

bambustång, hvilken gör tjänst som klädhängare, och här och hvar i grästaket ser man instuckna bågar, pilar, yxor, ja, där borta t. o. m. ett fisknät; kort sagdt, vid första ögonkast upptäcka vi där alla en skogsinvånares tillhörigheter, ,ty skåp och kistor äro här okända storheter.

Pundidji sitter framför elden, som hon sorgfälligt underhåller, under det hennes moder, Sara, än en gång undersöker, om riset, som nu skall nedläggas i det kokande vattnet, verkligen är oklanderligt rent.

"Ack, så väl, att du är hemma igen," säger modern; "Jag blef så trött att bära vattnet uppför berget. Om jag fått råda, så hade far hämtat dig tillbaka redan för ett år sedan, men han påstod, att den hvite läraren ändå inte skulle låta dig fara, och du har nog inte heller längtat efter oss."

"Ack jo, mor, det har jag visst," svarade Pundidji; "nog var det ju också bra i Dongol, men det var svårt att alltid se bergen och ej kunna komma till dem. Men hvad hade jag haft för nytta af att blott vara ett år i skolan? Nu kan jag ju både läsa och skrifva, klippa till och sy en "djula," och nu lämnar jag dig icke så snart igen!"

"Ja, hur länge månne det dröjer till dess," menade Sara med en suck; "kateketen Paulus, som missionären Gomke nyligen skickade hit, har redan låtit undfalla sig en antydan därom."

"Han kan söka sig en annan," svarade Pundidji, "men nu kokar vattnet, och där ute hör jag far redan drifva in oxarne; nu måste vi skynda oss."

Och snart var också måltiden färdig; en blänkande mässingstallrik fullrågad med ris, därbredvid ett litet fat med kokta örter, litet salt och en pepparskida på ett friskt blad från träden utanför — och bordet var dukadt.

Med den vattenfyllda "lotan" (ett litet mässingskärl) i handen gick Sara ut på verandan, där den gamle Abiraham tigande satt och blickade in i den sjunkande solen. Han såg litet vresig ut, och i stället för att taga "lotan," som Sara räckte honom med orden: "Här är vatten," sade han: "Elefanterna ha i natt åter igen varit i riset och trampat ned två fält, de måste ha varit minst sextio; i morgon få vi se nytt; jag tänker, att det ännu skall hinna mogna. Nu, då regnet släcker ut elden, ha vi alls intet medel att hålla dem på afstånd."

"Ack, gör dig inga bekymmer för den saken," sade hans hustru; "förra året ställde de ju ännu värre till, och Herren har likväl gifvit oss vårt bröd. Han skall nog inte heller förgäta oss i år. Kom nu in, din mat är färdig."

Dessa ord tycktes lugna den gamle. Han tog den vattenfyllda "lotan" och en liten träsli.ka ur sin hustrus hand och gick några steg

åt sidan, hvarefter han noga putsade tänderna med stickan, sköljde sin mun, aftvättade händerna och gick därpå in i huset före sin hustru, som lugnt stått och väntat. Hon fyllde nu krukan med nytt vatten och kom in i rummet just i lagom tid för att höra honom sluta sin bordsbön med ett "amin," hvarefter husets herre satte sig ned för att intaga sin måltid. Detta tillgick helt behändigt med handen, som än doppade riset i grönsakerna, än afbröt pepparskidan eller stack ned pekfingret i saltet och sedan afslickade det. Sara stod hela tiden bakom för att passa upp honom, och därtill hade hon rikligt tillfälle, ty än skulle hon fylla på mera salt, än var det lilla fatet med grönsaker tomt, och till slut var också rishögen försvunnen och måste ersättas med en ny. Under alla dessa viktiga förehafvanden yttrades ej ett ord; far, mor och dotter voro alla lika tysta. Slutligen var husets herre mätt, bad halfhögt sin bordsbön och tog "lotan" samt gick ut genom dörren för att åter tvätta händer och mun. Medan mor och dotter nu läto maten sig väl smaka och fadern intog sin älsklingsplats på verandan, hördes från andra sidan af byn det svaga ljudet af en liten klocka.

"Följ du med far till bönen i kväll," sade modern, "så stannar jag hemma och ser efter huset."

"Nej, gå du, mor!" menade Pundidji;

"katekesen, som ni i afton få lära er, kan jag ju redan ifrån skolan, och när jag har städat och diskat faten, läser jag Guds ord."

'Ack, hvad det vore godt, om vi alla kunde följas åt, men det finns ju så mycket tjufvar, och de skulle utplundra hela huset, om vi en afton lämnade det tomt en stund. Men nu tycks far redan ha gått, så jag får väl skynda efter."

Med dessa ord lämnade Sara huset.

III.

Glänsande som en blankskurad mässingsskifva trädde månen fram bakom de mörka bergen. Den var nästan full, blott en liten strimma fattades i öfre kanten, men detta vållade intet afbräck i dess sken. Den lilla dalen låg nästan som i dagsljus; man tyckte nära nog, att man borde kunna se schakalerna, som borta i stenbrottet läto höra sitt långdragna, ohyggliga tjut. Brusande flöt floden fram i sin gamla, steniga bädd, och djupt inifrån skogen svarade honom morrande skogens konung, kungstigern, som hungrig strök omkring efter rof.

Men i den andra delen af byn hade samlats ett ystert och uppsluppet sällskap, som hvarken hörde eller såg något af allt detta. Denna del skiljes från den ofvan beskrifna genom en ungefär fyrahundra steg bred dal,

i hvilkens midt man finner byns begrafningsplats, omgifven af en samling urgamla tamarinder. Väldiga stenplattor, blandade med upprättstående stenhällar, utmärka de olika familjernas grafvar. Helt nära därintill ligger en liten, öppen plan med hårdt tillstampad mark. Är det måhända tröskplatsen, där de sammankopplade oxarne vid skördetiden uttrampa riset? Men hvartill tjänar då den groft tillyxade bänken, som är uppställd vid ena sidan? Ack nej, i afton är det lätt att förstå det ändamål, hvartill platsen tjänar. Blandad med trummornas dofva ljud höres därifrån den gälla, vedervärdiga klangen af en halft söndersprängd cymbal, och under motbjudande böjningar och språng låta spelmännen sin musik omväxla med gälla rop. På högra sidan stå hustrurna och flickorna i en lång rad med armarna om hvarandras lif, så att de bilda en kedja; midt emot dem hafva de unge männen uppställt sig på liknande sätt. Än närmande sig intill, än aflägsnande sig ifrån hvarandra röra sig de två grupperna med afmätta steg långsamt fram och tillbaka i takt efter musiken och växelsångerna.

Det ser ju riktigt vackert ut; hvarför har väl Pundidji varnat sin vän för detta oskyldiga nöje? Ja, nog förefaller det ju oskyldigt; kvinnorna dansa för sig, männen för sig; här förekommer intet rusande, intet ömsesidigt omfamnande, inga stötande upptåg! Men se

dit bort under trädet; hvad finnes väl i de krukor, omkring hvilka några män slagit sig ned för att med begärlighet dricka en hvit dryck ur bägare, bildade af medelst bambu-rörsstickor sammanfästa blad? Där har djäfvulen uppslagit sin buffet. En dans är slut, och genast tränga sig ynglingarne dit fram, och bakom dem synas äfven gifta kvinnor, flickor, ja, t. o. m. barn. Den kraftige ynglingen där borta med den tjocka hårfläten är Gomea, den mest utsväfvande af alla, och i den unga flickan, som gång på gång iskänker åt honom på nytt, igenkänna vi Bilong. Musiken har tystnat, men från ett stort, enstaka stående hus på andra sidan skimrar ett svagt ljus, och ljudet af sång tränger därifrån hit öfver.

"Hör din 'djuri,' Bilong?" sporde Gomea skrattande. "Hvad kan väl hon hafva för glädje af sin sång. Hvarför har du ej fört henne med dig hit?"

Bilong skrattade: "Hon säger ju, att vi alla skola hamna i helvetet; hon kommer inte hit mera."

"Nå, så låt oss då dansa och dricka igen!" utropade den halft berusade ynglingen och sprang upp. Alla följde honom, och snart var dansen åter i full gång.

Men allt vildare blefvo männens rörelser, allt smutsigare växelsångerna. Hvad bekymrade dem fädrens grafstenar, som varnande ly-

ste i månskenet: "De hafva gjort på samma sätt, — där de nu äro, dit komma en gång äfven vi!"

I väster uppstiger en mörk molnvägg, som månen, glad åt hoppet att snart kunna dölja sitt anlete, tyckes vilja skynda sig att uppnå. Äfven denna afton har Herren Gud smyckat honom på nytt och utsändt honom att beskåda den sköna jord, som han skapat, men hvad får han ej ofta bevittna? Han blickar så gärna genom fönstret in till de små barnen, som inslumrat med hopknäppta händer, han fröjdar sig åt de gamle, som efter dagens arbete och möda stilla sitt hjärta genom att dricka ur Guds ords evigt friska vattukälla; då lyser hans gamla ansikte än en gång så mildt och vänligt.

Men här! Ja, här skyndar han sig att komma undan; molnet bevisar honom ock snart en kärlekstjänst och ställer sig mellan honom och den onda världen.

IV.

Vi skildes från Pundidjis föräldrar, då dessa lämnade sitt hem. Låtom oss nu åter göra dem sällskap! I utkanten af byn, helt nära kullens tämligen branta sluttning, stod en enstaka byggnad, som blott genom sin storlek och längd skilde sig från de öfriga husen i byn. Den kunde vara omkring tjugu steg

lång och tio steg bred, väggarna voro af jord och taket täckt med halm. Skyddad af ett utskjutande tak, som uppbars af två tjocka pålar, syntes på främre sidan en dörr, och om vi träda in genom densamma, finna vi, att byggnaden äfven invändigt bär samma färg som moder jorden. Midt emot dörren finnas två små fönster samt dessutom ett på hvardera kortsidan. Rummet är svagt upplyst, enär lamporna blott utgöras af tvänne i nischer till höger och vänster stående lerskålar, fyllda med olja och med litet hoptvinad bomull i stället för veke. På mattorna sitta män och kvinnor i tvänne från hvarandra afskilda grupper, och liggande på knä, med de hopknäppta händerna för ansiktet och pannan lutad mot jorden, förrätta några enligt österländingarnes sed sin bön. Vi befinna oss i kyrkan i Kundrugutu. Nu stiger läraren Natanael upp från sin plats och uppläser en aftonpsalm, vers efter vers. Utan att nämnvärdt störa de öfriga, som sjunga på kol-språket, kunna äfven vi på vårt modersmål instämma i sången, ty ord och melodi äro oss välbekanta: "Nu är en dag framliden, och natt tillstundar visst" o. s. v. Sedan sången tystnat, uppläsas trosbekännelsen, Herrens bön och budorden, hvarefter katekesundervisningen vidtager från den punkt, där den föregående dag afbröts. Den åtföljes af lärarens enkla förklaringar, och efter ännu en på knä förrättad bön slutar andaktsstunden.

Sedan man så räckt hvarandra handen under tillönskan: "Isu sahay" (Jesus hjälpe), åtskildes den lilla församlingen, och en hvar återvänder stilla till sin hydda.

Under tiden satt Pundidji där hemma framför elden, som af sparsamhetsskäl måste ersätta lampan; framför sig hade hon sitt nya testamente, i hvilket hon läste ifrigt och naturligtvis högt. Hon höll just på med berättelsen om Pauli omvändelse, och hennes tankar gingo därvid till hennes vän Bilong. "Har Herren kunnat frälsa Paulus, så kan han också draga min 'djuri' till sig, och jag skall bedja honom därom, tills han gör det," sade hon till sig själf. Hon lät det ej heller stanna vid blotta föresatsen, utan satte den genast i verket, och när föräldrarne kort därpå inträdde, funno de henne liggande på knä, försänkt i bön. Då de därunder hörde henne flere gånger uttala namnet Bilong, förde modern snart samtalet på denna och sade efter en stunds tystnad: "Tror du verkligen ännu, att Bilong en dag skall omvända sig till Herren? Det har gått hastigt utför med henne; hon är den vildaste af alla på dansplatsen, och när hon talar, är man frestad att hålla händerna för öronen. Se'n du reste till skolan, har hon inte varit inom vår dörr, och förr var hon dock vår dagliga gäst."

"Det kan nog åter bli som förr, mor. Visst är hon lättsinnig och låter sig lätt ryc-

kas med i hvirfveln, men hennes hjärta är inte förhärdadt. Jag ger henne inte förlorad utan skall bedja till Herren för henne, tills han förändrar hennes sinne. Vill inte hon komma till mig, så skall jag gå till henne, och har hon förr lyssnat till mina ord, hvarför skulle hon då ej göra det än en gång?"

"Sedan Gomea springer efter henne, hör hon på honom och inte på dig," sade fadern.

"Hvem är egentligen den där Gomea?" frågade Pundidji. "Hon talade redan i dag om honom, när vi följdes åt ifrån floden, men jag ville inte fråga henne."

"Gomea är son till den gamle Kanu i Bingbu," svarade fadern. "Sedan han var här på bröllop förra året, då Bilongs syster gifte sig med Munda i Hesatola, gör han intet annat än springer efter henne och har redan så många gånger gått öfver berget häremellan och Bingbu, att han nära nog slitit upp det. Och se'n den dagen dansas och drickes det där borta i den andra "tolan" dubbelt så mycket som förr, ja, han ville också börja på här hos oss, men det funno vi oss då inte uti. Han skryter med att här hafva gjort "christan hura" (de kristnes väg) trängre, och om han märker, att någon vill sluta sig till oss, så förföljer och baktalar han af alla krafter. Om inte han funnits, skulle själfve Manki redan kunna räknas till de våra, men

nu haltar han på bägge sidorna, ty 'illi' kan han nu en gång för alla inte afsäga sig."

"Hvem vet, om Gomea någonsin får Bilong," menade Sara; "hennes far vill nog hafva en rikare svärson än så."

"Förr brukade hon få göra hvad helst hon ville," sade Pundidji, "och om nu detta är hennes vilja, så lär väl inte hennes far sätta sig däremot."

"Gubben Hembo blir allt girigare för hvart år som går," svarade fadern. "När pänningarne komma med i spelet, så blir han en riktig tjurskalle. — Men en utväg återstår ju alltid för Gomea, han kan ju gifva henne sinduri."

"Sinduri — hvad är det för något?"

Vet du inte det, eller har du hunnit glömma det i skolan?" frågade Sara.

"Hur skulle hon veta det?" menade fadern. "När hon var barn, bekymrade hon sig inte därom, och på de fyra sista åren har man inte här hört talas om något sådant förr än i fjor, då Babukan gaf Rari 'sinduri'."

"Berätta det för mig; det har jag inte alls hört talas om!"

"Jo, det var så," sade Abiraham, "att Babukan ville hafva Pareiras dotter Rari, och lät äfven höra sig för genom "aguan" (bönemannen), men fick till svar, att hon ännu var för ung, och att man behöfde henne hemma, och så vidare. De säga ju aldrig nej rent ut.

Men Babukan visste att det blott var undanflykter, tp Rari är åtminstone tjugu år gammal och hade varit gift länge sedan, om inte Pareira begärt för mycket för henne. Han ville hafva åtta plogar, eller med andra ord åtta par oxar, och Babukan har själf blott två par. Då gaf han henne en afton sinduri . . .''

''Ja, men hvad är det, hur gjorde han då?

''Det är mycket enkelt,'' fortfor fadern; ''han ritade med röd färg ett tecken på hennes panna; därmed var saken klar och ingen gosse i hela Singbhum skulle sedan velat gifta sig med den flickan; hon var från den stunden hans hustru.''

''Var det också Raris egen önskan?''

''Nej, hon ville ju hafva Bonj från Chaki, och han var också kär i henne, men så spelade dem Babukan detta spratt.''

''Nå,'' sade Pundidji, ''det där strecket skulle jag raskt ha tvättat bort, och aldrig hade jag gift mig med den, som . . . ''

''Och aldrig hade någon sedan köpt dig,'' inföll den gamle. Men var du glad, att du är en kristen flicka, och att vi ej bibehållit denna osed; du går nu säker för ''sinduri'' och kan gifta dig med hvem du vill. Missionär Gomke blir rent af ond, när man tar emot oxar eller pängar för en flicka, och vill, att vi skola bortskänka dem utan betalning. Men det kan jag ändå inte riktigt gilla.''

''Vi äro väl inga oxar och getter heller,''

sade Pundidji skrattande. "Men hvad sade Raris far om saken?

"Jo, han var nog rasande, men hvad kunde han göra? Enligt våra förfäders sed måste han gifva henne åt honom. Men ett par oxar tog han ifrån honom, och dessutom måste Babukan utan ersättning hjälpa honom under hela arbetstiden, och det har han då tid till, ty hur mycket kan han väl uträtta med ett par oxar? Sedan engelsmännen kommit hit i landet, har seden att gifva "sinduri" tilltagit betydligt. Förr hände det ofta, att flickans fader med sin "bhalua" (yxa) afhögg hufvudet på den man, som gifvit henne "sinduri." Men engelsmännen låta hänga den, som så gör, och därför lät Pareira det också vackert vara; lifvet var honom dock kärare än några par oxar."

"Det är ju en förskräcklig sed," menade Pundidji. "Ack, de stackars flickorna här i landet! Somliga af dem tvingas att lefva samman med män, som de ej kunna tåla, och de andra säljer man som oxar."

"Nå ja, det sista är ju inte så farligt," sade Abiraham, som hunnit gråna bland sitt folks sedvänjor och traditioner. "Om en gosse ej tycker om en flicka, så köper han henne inte; flickorna förstå intet annat och äro själfva stolta, när det betalas mycket för dem. För öfrigt blir ju flickan tillfrågad, om det är hennes önskan eller inte. Fråga blott din

mor, så får du höra, hur stolt hon var att kunna omtala, att jag betalte åtta par oxar för henne. Nej, den gamla seden anser jag för god och jag är inte alls nöjd, att Sahib (missionären) afskaffat den.''

''Kanske du också tänker sälja mig? Hur många par oxar månne jag är värd?'' sade Pundidji skrattande.

''Nej, det ämnar jag inte göra, fastän jag, som sagdt, ej anser det för orätt,'' blef svaret.

Den gamle Abiraham var nu en gång för alla öfvertygad om denna urgamla sedvänjas förträfflighet, men å andra sidan skulle han ej vilja göra något stridande mot kristendomens anda, som han omfattat med hela sin själ. Men när han en gång fick höra, att utländingarne icke blott underläto att erlägga någon som helst betalning för sina hustrur, utan att dessa t. o. m. fingo hemgift och ärfde lika med sina bröder, skattade han sitt lands gamla sed ännu högre än förr och ansåg, att hos utländingarne väl ingen någonsin gifte sig af kärlek utan blott för pänningar och att fattiga flickor nog där hade svårt att få sig en man. Nu hade han åter kommit in på detta sitt älsklingstema och kunde ej slita sig därifrån, fastän de båda kvinnorna voro uttröttade och blott hörde på med ett öra.

Först efter upprepade uppmaningar lyckades det dem förmå honom att gå till hvila.

Föräldrarne drogo sig tillbaka till hyddans inre rum, som enligt landets bruk tjänade dem till sofrum, under det Pundidji i det yttre utbredde sin "chatai" (gräsmatta). Dessförinnan knäböjde hon åter och förrättade sin aftonbön, och från det inre rummet hörde man, hur äfven fadern halfhögt anbefallde sig och de sina i Herrens beskydd.

Men öfver dalen ljöd alltjämt trummornas dån och sång och rop från de dansande, hvilka först långt efter midnatt åtskildes.

V.

Några dagar senare satt gamle Hembo, Bilongs fader, på sin veranda och såg på vädret. Regnet föll i strömmar, och den på andra sidan dalen liggande delen af byn kunde man blott urskilja såsom genom en dimma. Åtta svarta bufflar lågo behagligt utsträckta i smutsen framför huset och läto det strida regnet grundligt aftvätta deras pelsar. Det var ståtliga djur med vidt böjda, bakåt liggande horn, breda bringor och stora, grofva klöfvar, hvilka ensamt satte dem i stånd att utföra arbetet på de under vatten stående risfälten. En dräng kom just nu hem från marken; han hade virat sin "chadder" (mantel) som en turban omkring hufvudet och bar däröfver en af fingerbreda bambuskifvor flätad paraply — hvad gjorde det honom nu, att det regnade! Han

hade arbetat på risfälten, som ligga ofvanför hvarandra i terrassformiga afsatser, af hvilka hvar och en omgifves af en fördämning för att innestänga den nödvändiga vattenmassan. Blir nederbörden allt för stark, kan man dock löpa fara, att de ännu späda plantorna ryckas under vattnet och bortsköljas. Detta söker man då förebygga genom att göra ett hål i dammen och sålunda bereda aflopp åt det öfverflödiga vattnet, som då utströmmar från det ena fältet till det andra, tills det slutligen flyter undan. Det var detta arbete, som tjänaren nu verkställt, och Hembo tycktes hafva erhållit tillfredsställande uppgifter, ty efter sin första fråga, som han framställt utan att röra sig ur stället, satt han åter tyst, och drängen gick in i huset för att taga sig en klunk risvatten, en oskyldig dryck som erhålles genom att om aftonen begjuta det öfverblifna riset med vatten och sedan låta detta stå öfver natten.

Hembo knöt under tiden upp yttersta ändan af sin "chadder," i hvilken han enligt landets sed förvarade sin tobak, tog fram några hopvecklade blad, som funnos instuckna i det smala skynke, som omgaf hans höfter, lade den söndersmulade tobaken på ett af dessa, rullade konstnärligt ihop det och hans "sokul" (cigarr) var färdig. Utan att vända sig om, sträckte han ut handen bakom ryggen, tog ett glödande vedträ från den plats, där sådana

alltid voro att finna, och snart blåste han med välbehag ut röken från sin "singbhumita" i den tunga luften.

Medan han så satt, inträdde på gården en man, hvars utrustning utvisade, att han måste vara från en annan by, ty i vänstra handen höll han utom paraplyn en blänkande tigeryxa, i den högra en tjock bambustaf, mörk af ålder och träget bruk.

Utan att resa sig upp, besvarade Hembo med det för honom utmärkande lugnet den nykomnes "salam" (hälsning), och med den sedvanliga bugningen inbjöd han honom att slå sig ned, en uppmaning som på grund af regnet genast antogs.

Innan samtalet kunde komma i gång, tog Hembo sin cigarr och räckte den till sin gäst, som tigande mottog densamma, blossade på den under några minuter och därpå lämnade den tillbaka. Ägaren släckte den och lät den därpå vandra till sin förvaringsplats bakom hans öra.

Man började nu samtala om vädret, skörden och händelserna i trakten; gästen berättade om ett blifvande bröllop i sin hembygd Bingbu och framkastade, som det tycktes i förbigående, en fråga, om man redan börjat fria till Hembos dotter.

"Ännu har ingen begärt henne."

"Vill du gifta bort henne?"

"Hm, hon är den sista, min hustru har

ingen annan, som hjälper sig — men blir hon väl betald, så hvarför inte.''

Detta var ju ett tillfredsställande svar för bönemannen, ty en sådan var den främmande; de båda männen kände hvarandra rätt väl, och Hembo visste från första stund, att han hade bönemannen från Bingbu framför sig, och äfven i hvems ärende denne kom, ty han hade ofta sett Gomea drifva omkring i byn och förstod väl, att han ej gjorde detta utan afsikt.

Men det var långt ifrån honom, att låta någon märka detta, ty han skulle då måhända tvingats att säga mer, än han efteråt velat. För honom berodde utgången egentligen blott på en sak, nämligen om Gomeas fader ville afstå tillräckligt många oxar eller icke. Han hörde ju ej till de allra förmögnaste, men hade dock alltid så pass mycket, att det lönade sig att träda i underhandling med honom, och det var detta, Hembo nu gjort genom att tillstå, att ingen ännu friat till Bilong.

Så snart regnet mot aftonen något minskades, bröt bönemannen upp för att bringa Gomea den glada underrättelsen.

Några dagar senare stego tre män ned för det berg, som skiljer Kundrugutu från Bingbu; det var Gomeas fader, en släkting till hans moder och bönemannen. Denne hade i egenskap af hufvudperson rättighet att gå främst, sedan kom fadern och sist anförvanten.

"Nå, hittills har det ju gått lyckligt," sade den förstnämnde; "där är Kundrugutu, och om vi blott väl kommit förbi den där kohjorden, så är all fara öfver. Men ropar en kalf efter kon, utan att den svarar, då är det bäst att vända om, ty då komma det unga parets alla barn att dö."

"Säg mig nu en gång för alla de tecken, som båda olycka öfver ett äktenskap," sade släktingen. "I min by finns det ingen mer än gamle Chugu, som riktigt känner till dem, och han talar ej om det för någon för att icke därigenom minska sitt anseende . . "

"Och det gör han fullkomligt rätt uti," menade aguan; "det är inte alls nödvändigt, att ni känna till dem . . men några kan jag ju säga dig; känner du icke alla, så hjälper det dig ändå inte. Om de, som äro stadda på friarefärd, antingen möta en människa, som är på väg till floden för att tvätta sina kläder, eller en sådan går framför dem på vägen — och om en gam ("gidi") flyger tvärs öfver stigen, då bringar hustrun olycka med sig. Om en kråka ("kau kau") kraxar i bomullsträdet, blir den unga hustrun mycket sjuk; ligger en död oxe på vägen, dör deras nötboskap; om en "urig"-fågel från en törnbuske tillropar dem sitt "urig, urig," blir hustrun en "ulath bagh," d. v. s. hon förvandlas nattetid till en tiger; om — men nu vet du tillräckligt, jag vill inte pladdra om allt."

"Finns det då inga lyckobringande tecken?"

"Åh jo, om man på färden får se en tiger, blir paret förmöget, och dör någon i en af byarne, så blir allt godt och väl."

"Nå," sade gubben, "då behöfva vi ju blott gå dit bort till klyftan, så kunna vi se gen stora gamla tigern, som se'n ett år tillfogar oss så mycken skada."

"Nej, det hjälper inte, man måste se den från själfva vägen; men hör — där bölar ju kalfven, och ingen svarar den!"

I själfva verket ansträngde äfven en liten tölpig buffelkalf alla sina krafter för att med sina vrålande, klagande rop locka på modern, och männen stannade förskräckta och lyssnade. iMen se, ur själfva kärret, där jorden behag dlt hvilade ut i gyttjan, reste sig en gammalbuffelko och svarade sin sistfödde; och med lättade hjärtan fortsatte de tre männen sin färd.

Gubben Hembo satt åter på sin vanliga plats upptagen af sin vanliga sysselsättning; hans "chadder" var rentvättad, håret insmordt med en ansedlig portion olja och baktill hopknutet i en ny knut, något som ej hände alltför ofta. Verandan och en del af gården voro senast i går bestrukna med en blandning af kogödsel och vatten och skimrade nu i mörkgrönt samt sågo riktigt inbjudande ut.

Sedan föregående eftermiddag väntade han

gäster; vi veta väl hvilka. Nu behöfde han ej vänta längre, ty se, just nu veko de om hörnet vid inhägnaden och stodo inför honom. Efter det sedvanliga "salam" som Hembo denna gång, fullständigt i strid med sin gamla vana, stående åhörde och besvarade, började "aguan" förhandlingarna med det vid dylika tillfällen stående uttrycket:

"Där vatten finnes, där slå sig fåglar ned för att dricka. Nu komma fåglar till dig; vill du gifva dem vatten?"

Och därpå följde det lika gifna svaret: "Hvarför skulle jag ej gifva dem att dricka?"

Sedan dessa ord yttrats, trädde Hembos hustru ut ur huset med en blank, vattenfylld mässingsskål i handen och begynte aftvätta fötterna på den ene efter den andre, hvarefter hon inbjöd dem att stiga in och äta. Måltiden var redan färdig och beräknad för gästerna, ehuru den blott bestod af den dagliga kosten ris och lins, "dal," för att låta påskina, att man ej väntat något främmande. I att tillaga mycket mat, ja så mycket, att väl fyra eller fem personer utom familjens medlemmar kunna äta sig mätta, däri sätter husmodern sin ära, hvarjämte det äfven gäller som ett bevis på husets välstånd.

Bilong och hennes mor betjänade gästerna. Under måltiden yttrades naturligtvis ej ett ord, och sedan man låtit ansenliga portioner försvinna, försummade man ej att säga husmo-

dern åtskilliga artigheter om de goda anrättningarna. Detta skedde visserligen icke med ord, men i stället med flerfaldiga, ljudliga uppstötningar, något som ingen artig väluppfostrad gäst uraktlåter efter måltiden. Efter att hafva framfört en inbjudning till en storartad fest i Bingbu och denna inbjudning äfven blifvit antagen, anträdde de tre främlingarne glada och förnöjda hemfärden.

VI.

Två dagar därefter satte Pundidji i verket sitt beslut att besöka sin vän, som nu mera blifvit henne så främmande. Hon träffade henne ensam hemma, ty fadern och modern hade till följd af inbjudningen gått till Bingbu för att bringa förlofningen till stånd. Bilong stod inne i rummet med ryggen vänd mot dörren och handterade flitigt den tunga, järnbeslagna risstöten af hårdt trä, när Pundidji inträdde.

"Nu har jag inte sett dig på fyra dagar, Bilong," sade hon till sin vän, "och vill man ännu se dig, medan du är flicka, så har man ej lång tid kvar, efter hvad jag hört sägas."

"Jag skall bli glad, när jag väl vändt Kundrugutu ryggen," lydde det allt annat än vänliga svaret; "man kan bli trött på att alla morgnar och aftnar höra sången från huset

där borta. Man kan inte ens vara glad i sin egen by, se'n så många blifvit kristna."

"Åh," sade Pundidji, "jag skulle tro, att jag också är glad, fastän jag ej kan vara med om er glädje. Men nu skola vi låta det vara! Jag kommer inte hit för att gräla utan för att få råka dig och prata med dig som förr i tiden. Men ditt ris är ännu inte ätbart; gif hit det, så skall jag aflösa dig."

Detta tyckte Bilong icke illa om, och under det den ena af flickorna stötte riset, satt den andra nedhukad på golfvet och rensade det i en af bambu flätad korg.

"Jag skulle ha kommit redan i går afton, Bilong, men din far sade, att du hade gått bort. Hvar var du?"

"Jo, det var dans i Hesatola. Min systers barn fick sitt namn."

"Gomea var naturligtvis också där?"

"Ja, visst var han där, och där gick lustigt till som alltid, när han är med; jag kom först hem, när tuppen gol."

"Det tror jag nog, eljest vore ditt ris redan färdigt."

"I dag äro far och mor i Bingbu, och innan drängen kommer från fältet, är maten länge sedan färdig. Du lefver nog som en gammal gumma!"

"Jag lefver lyckligare än du, Bilong," svarade Pundidji, "och jag ville så gärna, att äfven du vore lika lycklig."

"Åh," skrattade Bilong, "hvad är det för en lycka? Jag har nog hört, hur det går till hos din Mem Sahib (missionärens fru). Sitta i skolan hela dagen och sedan göra "handarbeten" och bedja — det är er sysselsättning från bittida på morgonen till sent på kvällen."

"Nå ja, det har du nog hört rätt, men den, som berättat dig det, har glömt, att vi efter arbetet också både sjunga och leka gladt. Och se blott på denna "djula;" när man själf kan klippa till och sy en sådan, så är också det roligt."

"Ja, det är nog sant — har du verkligen gjort allt själf?"

"Ja visst, och om du har lust, så skall jag också lära dig."

"Det är för sent nu; du vet väl, hvarför far och mor i dag äro i Bingbu?"

"Jag har hört det."

"Och ser du, om vi komma öfverens om priset, så blir bröllopet snart. Och då har jag ju ingen tid att lära mig det."

"Du vill alltså verkligen gifta dig med Gomea? Hör nu, Bilong, om han sedan fortsätter att dricka och går omkring på danser i byarna, hur kommer du att tycka om det?"

"Hvad kan jag göra däråt? Han är en man och kan därför göra hvad han vill."

"Ja, men om han är drucken och slår dig?"

"Det gör han alldeles säkert inte. Du vet inte hur mycket han älskar mig."

"Bilong, jag ville så gärna se dig lycklig, men om ni båda fortgå på denna väg, bringar det er olycka både här och efter döden."

"Hvad vet jag, hur det blir efter döden, det bekymrar mig föga."

"Du vet, Bilong, att från våra fäders tid går här den sägnen, att djäfvulen bor i ett eldhus, dit alla de komma, som tjäna honom, och det står också skrifvet i vår heliga bok."

"Hvart kommer då ni, som tjäna Prabhu Isu?"

"Vi komma till glädjens boningar, där det hvarken finnes sjukdom eller nöd, och där vi få lefva samman med vår Herre Jesus."

"Gomea ansåg, att om er Prabhu Isu verkligen är så mäktig, borde han väl ej låtit Gondah i Bingbu dö, i synnerhet som han blef kristen under sin sjukdom. Men därför gingo också hans moder och bröder tillbaka till hedendomen, och det var fullkomligt rätt."

"Då båda de nog ej nog uthålligt och i tro, annars hade inte Gondah dött. När Herren Jesus var här på jorden, uppväckte han t. o. m. en död, som redan låg i grafven, och gjorde många, många helbrägda. Och han gör så än i dag. Vänd dig till honom, Bilong, så att vi få vara tillsammans en gång efter döden."

Väninnan talade ännu länge, men Bilongs hjärta förblef kallt som is. Nu låg bröllopet och all lifvets glädje framför henne och gjorde hennes hjärta oemottagligare än någonsin. Men

låtom oss nu lämna dessa båda och i stället vända oss till Bilongs föräldrar, som under tiden anländt till Bingbu.

Gästerna voro väntade, det såg man på den rensopade gårdsplanen och på den med kogödsel nystrukna väggen. Man hade då väl haft skäl att vänta att få se Gomea själf och hans familj i högtidsdräkter, men dessa hängde väl undangömda i husets mörkaste vrå, och blott torftiga, delvis sönderrifna "chadders" (mantlar) tycktes vara familjens egendom. I dag skulle ju köpesumman för Bilong bestämmas, och Gomeas fader ville genom att lägga sin fattigdom i dagen nedtrycka den så lågt som möjligt. Men det var blott en gammal vanlig komedi, ty Hembo visste på ett hår, hur mycket land, oxar och getter Gomeas fader ägde, och denne själf var icke i okunnighet om Hembos kännedom därom. Inne i huset sutto kvinnorna och samspråkade med hvarandra, och ute på verandan utspann sig en handelsscen med prutningar, fordringar och bedyranden, som vi för dess egendomlighets skull ej böra underlåta att åhöra.

"Nå, hur många par plogar (d. ä. hur många par oxar) vill du gifva mig för flickan, Kanu?" började Hembo utan vidare inledning.

"Jag är en fattig man, hur kan du ens tala om ett par; om jag gåfve bort det, blefve jag utfattig, hur skulle jag då kunna bruka mina fält?"

"Nå, du kan väl inte tro, att jag tänker taga emot får eller getter för flickan?"

"Ja, hvad annat skall jag, fattiga stackare, väl gifva? Din dotter måste ju äta, när hon kommer i mitt hus; hur skall jag kunna föda henne, om du har mina oxar?"

"Du har tjugufyra stycken nötkreatur; jag fordrar fyra par plogar!"

"Ack, de äro ännu blott kalfvar; hvad skall du göra med små kalfvar, som ropa efter modern?"

"Fyra par plogar kan inte Kanu gifva," inföll här äktenskapsmäklaren, "hvarifrån skulle han taga dem? Säg tre par, så kan det gå."

"Tre par! Jag blir en tiggare, om du fordrar tre par."

"För min äldsta dotter fick jag fem par; är det späda gröna bladet i toppen sämre än det halft förvissnade vid trädets rot?"

"Då fanns det tre par kalfvar däribland, nå väl, jag skall ge dig tre par kalfvar!"

Hembo besinnade sig länge, om han skulle efterskänka något, slutligen sade han: "Nå, jag skall väl lämna henne för tre par, men det måste vara af dina bästa oxar."

Kanu fröjdades åt att hafva afprutat ett par, men ännu gaf han sig icke: "Se på min klädnad, så trasig och sönderrifven den är; jag fattige stackare kan inte köpa mig en ny. Se på min son, hur illa han är klädd; vi äro alla fattiga här i Bingbu, hur kan du pressa oss så hårdt?"

Men Hembo förblef oberörd, hur mycket den gamle än jämrade sig, ty detta var det lägsta belopp, han och hans hustru beslutat antaga. Detta insåg äfven Kanu, och när Hembo lät påskina, att handeln skulle gå om intet, gaf han suckande och alltjämt med klagan sitt bifall till att afstå sex af sina bästa oxar.

Nu stego alla upp och gingo till "god," den plats i byns närhet, där herden vid middagstiden låter boskapen lägra sig i skuggan af några stora träd. Utan att låta störa sig, lät han de på besiktning stadde männen gå omkring bland den samlade boskapen, som för det mesta delade husrum med sin herre, hvarvid Kanu utpekade den plats, där hans äldsta och magraste djur lågo, och Hembo undersökte alla för att särskilja Kanus oxar på det i skinnet inbrända märket. Snart framvisade Kanu några gamla, ärevördiga och småväxta oxar, på hvilkas hufvud den indiska solen efter all sannolikhet blott kunde bränna några få år till, bedyrade deras ungdom och att de voro de bästa i hans hjord. Men den gamle räfven Hembo lät ej så lätt fånga sig. "Finns det någon annan i Bingbu, som har ditt märke, två streck öfver högra bakbogen, Kanu? Se, det vore då första gången något sådant händt i Singbhum?"

"Nej, vi ha alla olika."

"Jaså, då är här en ståtlig oxe, och de

två strecken utvisa, att den tillhör dig; den vill jag hafva."

"O, min allra bästa! Hvem skall draga plogen, om du tar den ifrån mig?"

Men det hjälpte icke, ej blott denna, utan äfven fem andra kraftiga, bredhornade djur utvaldes, och efter ägarens vanliga klagovisor erhöll hvart och ett med flata handen ett slag på ryggen, hvarmed Hembo förklarade dem för sin egendom och högtidligt tog dem i besittning.

Glad om hjärtat, men med den vanliga klagolåten: "Ack, hvad du har utpressat mig, hvad du har utpressat mig!" på läpparna, följde Kanu gästerna till sitt hem, där det vid underrättelsen om den afslutade handeln blef lif bland kvinnorna, som nu skyndade sig att ställa måltiden i ordning, medan Gomea fattade den breda tigeryxan för att utdela dödshugget åt den vid dörrposten till slaktning fastbundne geten. Detta var snart gjordt, och under det några af männen styckade djuret, hvarvid de med den vänstra foten tryckte handtaget på den krökta knifven mot jorden och med händerna fattade och sönderskuro köttet, lindade andra de rengjorda tarmarna kring platta käppar för att därefter lämna dem åt kvinnorna att koka. Äfven dessa hade sinsemellan delat de olika göromålen; somliga kokade riset, andra söndermalde kryddor mellan stenarna och några fästade med fina bambustickor konstnärligt ihop sarjum-trädets blad till vattentäta skålar, ty

metall- och lerkärlen räckte icke långt i dag, då gästerna voro så talrika. Brudgummens hela släkt var ju inbjuden. Anrättningarna voro snart färdiga och lika snart förtärda, och innan solen försvunnit bakom bergen, voro Bilongs föräldrar på hemfärden. Värden hade enligt gammal sed gifvit dem bockens båda lårstycken att medtaga hem "till bruden," och däraf tillreddes påföljande dag i Hembos hem en stor fest för hela släkten.

VII.

Några dagar senare kom Gomea, åtföljd af sina föräldrar och några manliga anförvanter till Kundrugutu, dit de inbjudits af gamle Hembo. I dag skulle förlofningen stadfästas, och därför voro också alla i högtidsstass. Bocken behöfde ej nu vänta på afslutandet af den handel, på hvars framgång eller misslyckande dess lif och död berodde; den hade tidigt på morgonen segnat död ned för "bhaluan" och dess skinn var redan upphängdt till torkning på trädgårdsstängslet. Stor brådska härskade öfverallt bland de som hjälp tillkallade kvinnorna, bland hvilka själfva Bilong var flitigt sysselsatt. Därunder underläto de icke att sjunga skämtsamma, bitande sånger, hvilka dock Bilong hörde med största lugn. De voro just ej smickrande för brudgummen, men det var nu

en gång för alla gamla gummors uppgift att framställa denne så dålig som möjligt.

Upp för berget trängde nu ljudet af röster; det var brudgummen med sina följeslagare, som nalkades, och de på marken sittande kvinnorna, som voro sysselsatta med att hopfästa matskålarna, uppstämde genast följande sång:

"Här och där en flod, en stor;
Där och här en flod, en liten,
Den som vill däröfver springa,
Måste hafva hundens fötter
Och en ryggrad som en hund."

Bilong drog sig vid anblicken af fästmannen in i huset, såsom god ton fordrade. Kvinnorna låtsade ej alls märka de ankommande; och det var blott männen, som hälsade på hvarandra, fastän utan alla ceremonier.

En dräng framförde såsom handpänning det första paret af de utvalda oxarne, och Hembos tjänare tog emot dem och dref dem genast till den öfriga hjorden, som gick på bete i skogen. Dessförinnan fäste han dock omkring den enes hals en stor skälla af bleck och kring den andres en liknande af trä med träkläpp, hvars ljud höres vida omkring i skogen, om den än skramlade mer än den klingade.

I dag saknades naturligtvis icke ej "illi," denna kolernas berusande, af ris beredda älsklingsdryck; redan innan måltiden började, sutto

männen i en ring omkring den stora lerkrukan, hvar och en försedd med en liten bladbägare, som de flitigt använde. Samtalet rörde sig gladt om ditt och datt, men afstannade plötsligt, när en synnerligen objuden gäst inträdde i deras krets. Lutad mot sin bambustaf stod en smärt, reslig ung man, omkring tjuguåtta år gammal, med kortklippt hår och iklädd en ren, hvit dräkt, helt oväntadt midt ibland dem och åsåg lugnt deras förehafvande.

Gamle Hembo blickade förlägen framför sig. Man märkte tydligt på honom, att han hellre skulle önskat, att fridstöraren varit tio mil på andra sidan bergen, än just nu här på hans gård, och dock vågade han ej bortvisa honom eller tilltala honom ohöfligt. Den nyanlände var kateketen Andrias Brita, en på tio mils omkrets af ung och gammal välkänd person, som sedan fem år tillbaka vandrade omkring i Singbhum, förkunnande ordet om korset. En hård ungdomstid hade gjort honom något sträf, men den innersta kärnan i hans väsen var så godmodig, att han blef älskad af alla, med hvilka han kom i beröring. Han härstammade från en ansedd familj i det närbelägna Nagpur; men efter hans faders tidiga frånfälle hade "thikadaren" (byägaren) tillägnat sig arfvet och utan vidare låtit nedrifva hans fädernehus. Andrias flydde med sin äldre broder till Sunderbunds, där han såsom daglönare mödosamt förtjänade sitt uppehälle.

Efter åtta års förlopp återvände de till sin hembygd och kunde med sina hopsparade pänningar grunda sig ett nytt hem, arrendera jord och köpa oxar. De blefvo kristna, och sedan Andrias själf kommit så långt, blef han snart erkänd som en begåfvad man och utbildad till kateket.

"Kunnen I då verkligen inte fira en fest utan att nedsudla den med er illi?" började han. "Och du, Hembo, tycks åter vara helt inne på den gamla vägen. Hur mycket har jag ej uppmanat er att låta drickandet vara! Du blir fördärfvad både till kropp och själ. Ni supa upp både pänningar och egendom och när det sedan gäller att betala skatten, finnes det ingen paisa (icke en cent), då bär det af till den hinduiske köpmannen, som för en rupi (30 cents) efter ett år återfordrar två; sedan tager han er jord i pant, och ni blifva tiggare. Så hafva våra fäder gjort i Nagpur, och om ni fortsätta hädanefter som hittills, skola äfven ni snart hafva zemindarerna* i landet. Och inte bekymra ni er heller om edra själar. Hur många gånger har jag inte redan förkunnat er Guds sanna ord om att ni på denna väg ej kunna blifva saliga!"

Med dessa ord stack han ned handen i den läderväska, som han bar på sig, och framtog en bibel. Under det han bläddrade däri,

* Indiska ståthållare, som för engelska regeringens räkning uppbära skatterna.

bröt Gomea den tystnad, som uppstått bland de tilltalade, och sade: "Låt boken vara! Vi vilja inte höra något därur, vi vilja i dag höra ord af glädje och inte af sorg. Nå, hvarför dricka ni inte? Hvad rör oss den där?"

"Ja," svarade Andrias, som nu väl insåg att i dag intet var att göra; "du har rätt, Gomea; i min bok står det skrifvet: du skall icke kasta pärlor för svin; men jag säger dig, att så som en törstande ropar efter en droppe friskt vatten, så skall en gång du ropa efter denna bok." Därmed vände han sällskapet ryggen och gick ned emot byn till Abirahams hus.

Under tiden hade middagen blifvit färdig, och på värdinnans uppmaning satte sig sällskapet i två rader midt emot hvarandra. Bilong och hennes moder gingo nu från den ena till den andra, den förstnämnda utdelande ris med handen, den andra kött och sås med en järnsked; efter dem kom en tredje kvinna, som för hvarje gäst framlade en portion salt och några pepparskidor.

Efter middagen lade Bilongs moder en knippa tobaksblad och några torkade löf af sarjum-trädet på verandan, och innan kort voro några af gästerna sysselsatta med att rulla sig cigarrer, som de sedan turvis rökte med sina närmaste grannar.

Under det männen så sutto, upptagna af att röka och dricka, kom Bilong ut ur huset,

iklädd en alldeles ny "sari," och sedan hennes mor upplyft en ny, aldrig använd "kolsi" (lerkruka) på hennes hufvud, gick hon ned för berget till floden. Hon ställde dock ej sina steg till den kända platsen vid den platta stenen, utan tog af åt vänster genom buskarna och gick ned till ett undangömdt ställe vid flodstranden, ty vid det vanliga vattenhämtningsstället hade hon lagt märke till flere hustrur och flickor, som säkerligen skulle hafva hälsat henne med stickord och gyckel — ty innebörden af att i nya kläder hämta vatten i ett nytt kärl var för dem välkänd.

Innan kort stod Bilong åter framför inhägnaden kring sin faders gård, men tvekade att träda in och tycktes först vilja hämta mod bakom den täta häcken. Hennes mor varseblef henne dock snart och gick att hämta henne.

Utan att säga ett ord blef Bilong stående inför Gomeas fader, Kanu, tills denne reste sig upp och tog kolsin från hennes hufvud. Därpå sköljde hon en nyss blankskurad "lota," fyllde den med det vatten hon hämtat, och räckte den åt Kanu, som drack litet och därefter gaf den åt sin son, som gjorde detsamma.

Härmed var förlofningen knuten. Bilong hade för första gången hämtat vatten åt sina nya herrar och därigenom uttalat sin önskan att tjäna deras hus, och de hade genom att

dricka däraf visat, att denna hennes önskan blifvit antagen.

Men med bröllopet måste fästefolket vänta, ty det är ej bra att fira ett sådan annat än i januari eller februari, och dessförinnan måste fullmånen sex gånger komma fram öfver berget.

VIII.

I Abirahams hus gick allt sin jämna gång. Regntiden var förbi. När första fullmåne i oktober inbröt, klarnade himlen och riset mognade till skörd, först på de högre liggande fälten och inom kort äfven på de öfversvämmade, och alla händer hade fullt upp att göra med att inbärga Guds gåfvor.

Pundidji hade ej ofta haft tillfälle att råka sin forna väninna, och det hände blott en enda gång att de sammanträffade på vägen till basaren, som hvarje onsdag ägde rum i Bandgan. Men huru mycket kunde de få tillfälle att samtala med hvarandra! Det var åtminstone tolf män och kvinnor, som då gjorde hvarandra sällskap, och den ena gick bakom den andra, ty den smala skogsstigen förbjöd dem att gå i bredd, och denna anordning hade redan för dem öfvergått till vana.

Ja, Bilong tycktes sky Pundidjis närhet. Händelsen ville, att hon kom att gå strax före denna, och Pundidji började genast fråga henne om ett och annat utan att fästa sig vid hennes korta, ovänliga svar.

Men så snart ett tillfälle att gå ut ur ledet erbjöd sig, begagnade sig Bilong däraf och intog sin plats såsom den sista i tåget. Pundidji märkte det tydligt, och det smärtade henne, att hennes barndoms lekkamrat på detta sätt drog sig undan från henne. Under dagar, ja, veckor hade de varit hänvisade till hvarandra, när de gemensamt vallade föräldrarnes getter och får i skogen; de hade då känt sig alldeles som systrar och blott kallat hvarandra "djuri." Och nu skulle detta inträffa! Men Pundidji uppgaf icke hoppet att än en gång återvinna sin vän; hon bad ju så mycket för henne, och själfva den skygghet, Bilong visade för henne, var ju ett tecken till att hennes ord hittills ej varit fullkomligt fruktlösa.

På basaren fick hon intet tillfälle att närma sig henne, och sedan hon sålt sin bomull och faderns två getter samt inköpt de nödvändiga förnödenheterna för hemmet, salt, olja och kryddor samt litet rödt och gult garn till att kanta en ny sari, begaf sig Pundidji åter på hemvägen, utan att Bilong slutit sig till henne.

Så gick skördetiden förbi, och riset låg väl bärgadt i de tillslutna halmmattorna, som voro uppstaplade den ena på den andra och nästan upptogo halfva huset. Nätterna blefvo kännbart kyliga, så att man stundom om morgnarna kunde se rimfrost i dalen, och den kära julhögtiden kom allt närmare. Pundidji fröjdade sig långt i förväg däråt, ty hon skulle

ju då få återse Chaibasa, sina skolkamrater och lärare. Detta år skulle Sara åtfölja henne dit, ty förra året hade fadern varit med på festen. Allt var redan ordnadt, och man hade uppgjort med de kristna i Hesatola, Chaki och andra byar att göra hvarandra sällskap på färden. Pundidji hade redan för länge sedan tvättat sina egna och moderns söndagskläder, och nu kunde man när som hälst taga korgen på hufvudet — så långt var allt på det klara. Men på själfva dagen för affärden kände sig Sara illamående, kunde intet förtära och fick så häftig feber, att det ej längre var att tänka på att begifva sig åstad. Detta vållade den stackars flickan mycken sorg, ty till missräkningen öfver den omintetgjorda glädjen sällade sig äfven oro för modern. Gamle Abiraham skyndade själf till Katinkel för att bedja den gamle örtkunnige Paulus besöka den sjuka och tillaga något läkemedel. Pundidji var alltså helt ensam med modern och hade gärna velat tillkalla någon hjälp, men läraren, som eljes alltid plägade bedja med de sjuka, hade redan gifvit sig i väg; hvad skulle hon nu göra?"

Sara suckade och jämrade sig: "Ack, lägg katekesen under mitt hufvud, så blir det nog bättre; det bränner så svårt!"

"Låt mig hellre bedja, mor!" svarade flickan, "Sahib (missionären) sade oss alltid, att boken verkar intet, ej heller bokstafven; Herren vill, att vi skola bedja till honom."

"Ja, bed; men gif mig dock äfven boken. Uski i Komdela blef också frisk däraf."

Pundidji lydde motvilligt och lade den lilla boken under moderns hufvud, liksom många andra kristna förvisso i all enfald brukade göra vid sjukdomsfall. "Nå," tänkte hon, "det var ju en gång en kvinna, som kom till Herren, rörde vid hans klädnad och blef frisk. Och till henne sade Herren: din tro har hulpit dig. Hans bok är dock för mer än hans klädnad."

Hon knäföll nu vid moderns bädd och bad den bön för sjuka, som stod i slutet af hennes sångbok. Den gamla knäppte händerna och upprepade halfhögt de ord dottern uttalade.

Följande morgon återvände fadern mot förmodan allena.

"Har du inte tagit Paulus med dig?" frågade honom Pundidji efter den första hastiga hälsningen.

"Nej, han hade redan gått med de andra till festen," svarade fadern, "det är blott några få, som stannat hemma."

"Herren hjälper äfven utan läkemedel," sade den sjuka, "jag känner mig i dag mycket bättre; jag tror, att jag till och med kunde äta litet."

Och så var det äfven, Herren hade redan hulpit, sjukdomens makt var bruten, och hon återvann hastigt hälsan.

Liksom i den yttre naturen allt i de varma länderna utvecklar sig kraftigt och snabbt, så

uppträda äfven sjukdomarna där med en ovanlig häftighet och inom tjugufyra timmar afgöres frågan om lif eller död. Men är krisen öfverstånden, går tillfrisknandet lika hastigt, och krafterna återvända snart.

Det fingo äfven medlemmarna af denna fridsamma familj erfara. Ty redan innan deltagarena i festen återvände hem, var modern uppe från sjuksängen och kunde öfvertaga de lättare sysslorna i hemmet.

Bland de återvändande befunno sig äfven några skolflickor och forna skolkamrater till Pundidji, hvilka ämnade tillbringa ferierna i hemmet och på vägen till Champaba stannade här öfver natten. Detta var i alla fall en festglädje för vår präktiga Pundidji, och på hennes frågor ville det aldrig taga något slut.

Nu måste det berättas om hur julträdet såg ut, hvad flickorna, gossarne, kateketerna och lärarne fingo, hvad den och den katekethustrun gjorde, hvem som nu kokade maten i skolköket; kort sagdt, alla stationens angelägenheter blefvo utfrågade och omtalade, och det ena vedstycket efter det andra lades på elden, tills mun och ögon slutligen vägrade sin tjänst.

IX.

Det gamla året var förgånget och Bilongs bröllop var utsatt till andra söndagen på det nya. Detta hade skett på Gomeas uppmaning; han ville nämligen fördärfva denna söndag för de kristna. Ty det var lätt att inse, att de då ej kunde fira någon gudstjänst i kapellet, som låg i närheten af Hembos gård, därifrån hela dagen trummor och trumpeter, sång och rop skulle höras.

Förgäfves vände sig läraren Natanael, när han fick höra det, till Hembo, som blott ryckte på axlarna och sade, att de hade så velat hafva det i Bingbu, och hvad kunde han då göra? Och lika fruktlöst blef hans förnyade försök, som företogs, när Gomeas fader med tungt hjärta medförde de sista oxarne. Då anlände i rättan tid ett bref från Padre Sahib i Chaibasa, som utsatte gudstjänst och nattvardsgång till denna söndag. Vid underrättelsen härom blef genast allt ändradt och bröllopet bestämdt till föregående torsdag, ty Gomea ville hellre hafva ett bröllop med trummor, pukor och vilda skrik på en af de kristnes hvardagar än just på den söndagen, ty han visste blott allt för väl, att Sahib ej skulle finna sig i en dylik skandal.

Vid solnedgången på onsdagsaftonen kom

från Bingbu ett brokigt och larmande tåg ned för berget till Kundrugutu. Först gingo fyra trumslagare, som buro trumman vid sin vänstra sida och slogo på den med högra handen; mellan dem syntes en tubablåsare, som med sina gälla drillar fullständigade det hedniska larmet, sedan följde de unge männen, därpå flickorna och sist de äldre, bland hvilka äfven Gomea befann sig. Under växelsånger mellan männen och kvinnorna närmade de sig byn och gjorde halt ungefär tio minuters väg därifrån. Musiken hade ej förr tystnat, innan man från byn hörde samma oväsen, och ett liknande tåg, blott tillökadt med byns skådelystna ungdom, kom dem till mötes; det var bröllopshusets gäster, som högtidligt ville taga emot de ankommande. Endast Bilong hade, såsom seden fordrade, stannat hemma.

Nu började Bingbufolket musicera med förnyade krafter, och då ingen af parterna ville stå efter den andra, utan hvar och en i stället bemödade sig om att hålla längst ut, blef det alldeles omöjligt att kunna uppfatta någon af de sånger, med hvilka man ömsesidigt önskade hvarandra välkomna.

Ändtligen uppstod en paus, och Bilongs moder begagnade sig genast däraf till att af den medförda "illin" bjuda gästerna en välkomstdryck. Länge dröjde det ej, innan krukan var tom, och nu tågade alla med musiken i spetsen upp för kullen till Hembos hus,

där kruka vid kruka, fylld med "illi," väntade dem. Det måste ju finnas rikliga förråd däraf, ty det skulle ju drickas och dansas hela natten igenom.

Anlända till gården, gingo brudens gäster först in på densamma och grupperade sig vid den midt emot befintliga dörren, under det de utanför stående unga männen aflossade bössskott och kören sjöng:

"Hvar skall bröllop firas?
Hvar är bröllopshuset?
Jo, där bössan knallar,
Jo, där bössan knallar."

En inbjudningssång svarade dem, och de trädde in samt uppställde sig till dans midt emot de först inkomna, man mot man, kvinna mot kvinna. Nu framträdde äfven Bilong och ställde sig främst i raden af sina brudtärnor. Därefter började åter musiken, och under växelsång rörde sig de tvänne grupperna taktmässigt emot hvarandra.

Och nu ljöd det från brudgummens rad:

Pröfva, yngling, pröfva,
Gräset böjes lätt!
Pröfva, yngling, pröfva noga
Hufvud, hand och fot!
Trädets nedre blad ju är
Torrt och gammalt re'n,
Men i toppen unga finns,
Tag dig däraf ett!"

Detta passade visserligen ej riktigt in på Bilong, ty i hemmet fanns intet yngre blad,

ingen yngre syster, som Gomea kunde hafva valt, men han var ju fullkomligt nöjd med den han hade.

Men man måste ju retas med bruden, och till gengäld hördes det äfven genast från hennes sida:

"Jungelgräset oss dock betraktar,
Tofviga gräset oss dock betraktar,
Vid en björnskinnsfäll kan det liknas,
Lurfvig björnskinnsman på oss ser."

Detta passade i dag ej in på Gomea; ty han hade icke sparat på oljan, och de lockar, som af fåfänga ej inknutits i den tjocka hårpiskan, hängde, tunga af olja, ned på ömse sidor af hufvudet.

Bilong blef äfven ihågkommen med goda råd, ty nu sjöngo brudgummens följeslagarinnor:

"Hett det skall dig säkert blifva,
Svettas får du duktigt, brud.
Upp och ned måst' risstöten fara,
Gör den det icke, hvad får du att äta?"

Och som svar ljöd det tillbaka:

"Om din svärmor ock med dig träter,
Om din svärmor dig också hånar,
Hejsan, flicka, lyssna till!
Fäst dig ej därvid!"

Så fortgick det hela natten utan annat afbrott, än när man anlitade "illin" för att hämta nya krafter till sång och dans.

Tupparne förkunnade redan morgonens inbrott, och himmelen ljusnade i öster.

När den första solstrålen tittade fram öfver berget, tystnade musiken, och brud och brudgum togo plats under en särskildt för dem uppförd baldakin, som hvilade på fyra höga trädstammar. I midten var ett tio fot högt pisangstånd nedstucket i jorden och utbredde liksom skyddande öfver dem sina fem fot långa och två fot breda blad, en sinnebildlig lyckönskan, att de alltid måtte få lefva i skuggan, d. v. s. i fred och ro.

Brudtärnorna voro ifrigt sysselsatta omkring dem, somliga med att söndermala ris och kryddor till ett fint pulver, under det tvänne andra stodo bakom dem med nya fyllda vattenkrukor. Nu var pulvret färdigt och vattnet hälldes från krukorna öfver brudparets hufvuden. De hade knappt torkat vattnet ur ögonen, innan fyra äldre kvinnor trädde fram och ingnedo dem båda med pulvret, medan hela flickskaran sjungande tillönskade dem, att de under sitt lif aldrig måtte sakna ris och kryddor. Men nu voro de raska vattenbärerskorna åter tillstädes, och innan Gomea och Bilong kunde ana det, fingo de en ny, denna gång dubbelt så stor dusch öfver hufvudet.

"Gifven hvarandra nu 'sinduri', gifven hvarandra nu sinduri!" ropade ung och gammal till brudparet. Men Bilong och Gomea sutto där halft bortvända från hvarandra, som om saken ej alls anginge dem. En af Gomeas släktingar kom nu fram och räckte dem på

ett blad ett rödt, med olja uppblandadt pulver, men ingen af dem sträckte ens fram handen. Var det då icke deras önskan att gifta sig? Jo visst, och mannen som räckte dem pulvret, visste det fullkomligt väl och gjorde fördenskull också processen kort, fattade Gomeas hand, doppade hans pekfinger i pulvret och förde det därpå till Bilongs panna samt strök pulvret rätt öfver hennes näsa; därpå grep han Bilongs hand och hade henne att äfven gifva Gomea "sinduri."

Härmed var bröllopsceremonien öfver, musiken föll in med bedöfvande larm, bössor afskötos, och under buller, rop och sång förde brudtärnorna den unga hustrun in i huset för att smycka henne till den stora festmåltid, som nu skulle följa såsom en afslutning på högtidligheterna.

Snart voro alla ifrigt sysselsatta med att stilla sin hunger; männen sutto för sig, kvinnorna för sig, och de ansenliga portionerna af ris, kött och grönsaker utvisade, att de togo saken på allvar. Gomea intog den främsta platsen och var den enda, som ej rörde en hand. "Men ät då, hvarför äter du inte?" haglade frågorna öfver honom från alla håll. Han var länge tyst, men slutligen sade han:

"Hur skall jag kunna äta, när jag inte fått någon gåfva?"

Hembo, som hade två halmstrån liggande bredvid sin tallrik, reste sig nu och lade dem

framför Gomea som ett bevis på att gåfvan skulle bestå af tvänne bockar. "Åh," sade denne, "jag hade trott, att det skulle vara ett blad" — tecknet till att han erhållit en oxe —, "men hvad skall jag göra; min svärfar är en fattig man."

Alla skrattade åt detta skämt, fastän det liksom alla talesätt vid bröllopet var gammalt och välkändt, och sedan ägnade man sig ånyå odeladt åt att tillfredsställa sin hunger.

Solen stod redan högt på himmelen när Bingbuborna, till hvilka Bilong nu äfven räknades, rustade sig till hemfärd. Gomea hade fattat stafven i sin hand, när kvinnorna, som hjälpt till vid måltiden, kommo fram till honom och bådo om en gåfva.

"Nå, Gomea," sade en af dem, "gif oss nu vår dricks pänning; du har ju fått dig en rik hustru."

"Här är hela rikedomen," svarade han, pekande på de två grässtråna, som han knutit omkring halsen. "Två bockar, det är allt, som min rike svärfar gifvit mig; gå till honom; jag har inga pängar."

Men så lätt kom han icke undan. Inom ett ögonblick var gårdsporten belamrad med allt möjligt, som fanns i närheten. Plogar, vagnar, ved och bamburör tillspärrade dörren, och framför den stod hela hopen af skrattande och fnittrande kvinnor.

Nu var intet att göra, Gomea knäppte upp

sin "chadder" och köpte sig fri med några annas.

Men nu gäller det att komma i väg. "Skynda dig, Bilong." Nå, nå, sakta och vackert! Där står hon resfärdig, midt ibland sina brudtärnor, som tätt omringa och hindra henne att taga ett enda steg.

"På det sättet får du henne inte, Gomea, ropa några röster; "gif oss först vår paisa, annars släppa vi henne inte lös." Hvad var att göra? Gomea drar åter fram sin "chadder," knäpper upp den och kastar till dem några enkom för den skull medtagna kopparslantar. Bilong står framför föräldrahemmets port, med ryggen vänd mot denna. I handen håller hon en liten korg, ur hvilken hon med högra handen kastar ris öfver axeln in i det gamla hemmet såsom en sista gåfva och lyckönskan.

Men hvarför går hon icke? Gomea ropar på henne, föräldrarne uppmana henne att följa sin man; men alltjämt står hon orörlig kvar. Musiken står redan utanför gården, för att under trummors och trumpeters ljud ledsaga henne hem, men hon är döf för alla uppmaningar.

Då fattas hon af fyra starka armar och bäres utan att göra motstånd ut från gården, ut genom byn. Där sätter man ned henne, och nu följer hon villigt med den musicerande skaran.

Men plötsligt höres ett rop af de medföl-

jande kvinnorna. Förvånade vända sig alla om; se, där springer Bilong af alla krafter tillbaka till föräldrahemmet. Men snabb som vinden är Gomea efter, fångar och leder henne vid handen tillbaka.

Nu hafva ju alla sett, att hon älskar sitt gamla hem, sin far och mor, och tillika att Gomea älskar henne, ty hvarför skulle han eljes sprungit efter och hämtat henne tillbaka? Nu har hon gjort nog för att tillfredsställa sin barnsliga kärlek och fåfänga; ty hon flydde ju för att få ett tillfälle att visa bäggedera. Lydigt och villigt följer hon nu sin man till sitt nya hem, där följande dag en stor måltid med musik och dans föranstaltas till byns ära.

X.

Ett halft år hade förflutit, sedan Bilong lämnade föräldrahemmet för att flytta till Bingbu. Hon hade nog tänkt sig lifvet annorlunda, än det verkligen gestaltat sig. Den gyllene frihet, som hon åtnjutit i hemmet, var förbi; utom henne fanns i huset Gomeas moder, en gammal faster, som var änka, och en äldre svägerska, som ingen velat "köpa," emedan hon hade ett födelsemärke i pannan och alla därför trodde, att hennes blifvande man snart skulle dö. Bilong måste rätta sig efter dem alla och hade för den skull ej många glada dagar. Ja, en gång hade hon rent af flytt till-

baka till Kundrugutu, och för föräldrarne beklagat sig öfver allt både möjligt och omöjligt, och Gomea, som två dagar senare kom efter henne, hade all möda att få henne med sig. Modern hade helst velat behålla henne, men det gick icke för sig, och så måste hon vända tillbaka med Gomea.

I Abirahams hus gick allt åter sin jämna, lugna gång, med undantag af att den sex år förut äfvikne sonen hade återvändt till hemmet. När han lämnade det var Abiraham ännu hedning och fröjdade sig åt sin sextonårige son, som när som helst kunde gifta sig och blifva fadern ett godt stöd i skötandet af gården. Men Hauru hade ett lika ojämnt lynne, som krusigt hår; lydnad var något, som han aldrig lärt sig och som ej var i hans smak. Fadern var sparsam och såg ogärna, att sonen sprang till hvarje veckomarknad och var med öfverallt, där man hörde ljudet af en trumma och då naturligtvis också alltid ville hafva med sig några paisa i sin "chadder." Utsikten att kunna entlediga den dyre drängen tycktes alltjämt blifva framskjuten, ty uthålligt arbete behagade alls icke "Babu," den unge herrn.

Men fadern hade vid ett tillfälle ej förr gifvit sitt missnöje fritt utbrott, innan det hette: "Jaså, då kan jag väl gå till någon annan plats; i Assam förtjänar jag pängar och kan göra hvad jag vill."

Fadern svarade intet för att ej ytterligare uppreta honom; men, riktigt, en morgon var han försvunnen. Abiraham begaf sig skyndsamt åstad för att hämta honom tillbaka och gick ända till Chaibasa i tro, att han råkat i händerna på den därvarande kuliagenten; men förgäfves, han fann honom icke. Hauru hade begifvit sig af på den väg, som han af återvändande landsbor hört sägas förde direkt till Kalkutta, där han af en agent låtit skicka sig till Assam. Under sex års tid hade han ej låtit höra af sig och hur mycket än föräldrarne hörde sig för i det närbelägna Nagpur bland de därifrån hemvändande emigranterna, hade ingen någonsin sett honom.

Men när de en afton återvände från bönestunden, funno de honom sittande på verandan. Glädjen blef stor, desto mer som Hauru medförde en sparpänning på sextio rupier. Han gjorde ej heller några sura miner öfver att återfinna sina föräldrar och sin syster som kristna; han hade under alla dessa sex år bott i samma hus och ätit ur samma fat som en ung mundari-kristen från Nagpur och alltså redan brutit med sin kast. Han förklarade nu genast, att han också ville blifva kristen, och detta gjorde glädjen fullständig för Pundidji, som knappt kunde sätta sig in i lyckan att hafva en broder.

Hauru hade i Assam lärt sig arbeta och tog nu i med friska tag. Tack vare de sextio

rupierna kunde landtbruket utvidgas genom arrenderandet af mera jord och uppköp af flera oxar, och den lilla familjen befann sig i mycket goda omständigheter. Abiraham hade också sett sig om efter en hustru åt Hauru, och Pundidji hade godt hopp om att få sin forna skolkamrat Rahil från Champaba som svägerska i huset. För närvarande gick Hauru ännu i dopskolan, och innan han var döpt, kunde man ej tänka på någon förlofning.

I Hembos hus var det nu tyst och stilla; i Bilongs ställe hade de antagit en föräldralös flicka som hjälp åt den gamla husmodern. Drängen hade afskedats, och Hembo hade i stället tagit i sin tjänst tvänne fattiga, i byn bosatta hedningar, som själfva ej ägde några oxar och skötte Hembos jord mot det, att de fingo använda hans oxar till att bruka sin egen. Härigenom var husmodern befrid från deras kosthållning. Gubben Hembo kände sig rätt ensam, sedan nu den ena efter den andra af hans gamla vänner öfvergått till kristendomen, och han hade väl näppeligen stått emot deras öfvertalningar, om ej Gomea öfvat ett dåligt inflytande på honom. Han var redan allvarligt betänkt på att efter regntiden nedrifva sitt hus och flytta öfver till den del af byn, som låg på andra sidan dalen, där det blott fanns två kristna familjer, när han plötsligt kallades till ett annat land, från hvilket han ännu trodde sig vara långt aflägsen.

Regnet hade upphört, solen bröt fram genom molnen och sökte under de två timmar, som i dag ännu återstodo henne, taga igen hvad hon förut försummat. Gamle Hembo satt på sin älsklingsplats på verandan; i sanden framför honom krafsade hönsen, som ej vågat sig ut under det häftiga regnet och nu voro dubbelt ifriga att plocka sina korn. Men plötsligt flaxade de från hvarandra under högljudt kacklande, ty ned från aloehäcken slingrade sig en fem fot lång bandu bing, cobra capella! Gubben sprang raskt upp, tog sin bambustaf, som stod inne under taket, och skyndade ut på gården. Men ormen hade ej förr lagt märke till honom, förrän den starkt uppblåste den giftfyllda halsen och full af raseri hväste mot sin fiende. Och i samma stund Hembo slog till, kastade ormen sig öfver honom, slaget träffade icke, och innan ett nytt krossade den till döds, hade den med sina små spetsiga tänder ristat honom i foten. Han märkte det icke själf, och det var först sedan hans hustru på hans rop skyndat ut, som han vid närmare undersökning varseblef den knappt synliga rispan, men tillika också en redan märkbar ansvällning af foten.

Under ångestropet: "Bandu bing har bitit min man," sprang hans hustru till byn för att söka och begära hjälp. Hembo knöt med ett rep hårdt om benet ofvanför såret, men förgäfves — när hustrun efter knappa fem

minuter kom tillbaka med grannarne, bland hvilka äfven Abiraham befann sig, hade benet redan svullnat upp. Alla sågo den döda ormen och förstodo genast, att ingen hjälp mer stod att finna. Allt, som kunde göras, blef gjordt, men utan framgång, och inom ytterligare tio minuter var mannen död.

Gråtande, ropande, afslitande sig håret och slående sig för sitt bröst stodo grannhustrurna omkring honom — de kunde dock ej återkalla honom till lifvet. Några män åtogo sig att trots den inbrytande natten hämta de gifta döttrarna och deras män från Hesatola och Bingbu, och dessa anlände redan samma natt. Ack, hur klagade icke Bilong och hennes syster, när de slogo lakanet tillbaka och sågo fadern ligga där stel och kall! Grannkvinnorna hade redan visat honom den första kärlekstjänsten; han var tvättad och insmord med olja och "hardi" (en kryddväxt), och i den angränsande trädgården voro männen vid ljuset från några eldar sysselsatta med att uppstapla ved till likets bränmande, som måste försiggå redan tidigt nästa morgon.

Den döde låg inne i huset, i hvilket hans änka sof med de bägge döttrarna. Men det var blott föga sömn, som kom i deras ögon, ty tid efter annan hörde de på verandan slumrande männen, hur de stego upp för att ständigt på nytt uppstämma sina klagoskri, hvarvid de ropade den döde vid namn.

Följande morgon församlade sig nästan alla byns invånare framför sorgehuset för att bevista likbränningen. Fyra män buro sängen med den döde till den angränsande trädgården, där vedstapeln redan var iordningställd. Fem tjocka pålar voro nedslagna i marken, tre vid hufvudgärden och två vid fötterna, så att de sköto upp två fot öfver jorden; mellan och ofvanpå dessa lågo vedträn, som voro så ordnade, att de bildade en bädd för den döda kroppen. Nu lyfte männen den döde ur sängen och lade honom därefter på veden, helt insvept i tyg som han var; en kvinna lade en rupie på hans hufvud, en tredje satte ett litet kärl med olja på andra sidan och en fjärde strödde ut litet ris där bredvid. Den aflidne måste ju få något att äta i det fjärran, obekanta land, dit han gått. Men när det var förtärdt, hvarifrån skulle han då få nytt, hvarmed skulle han plöja? Härför måste man ock draga försorg och gjorde så äfven; ty nu bundo några män en tjur vid det träd, som stod i närheten af vedstapeln, på det att han skulle kunna taga den med sig.

Härefter antändes bålet, flammorna slickade de torra vedträna, och snart stod allt i full låga. Kvinnorna stodo gråtande omkring, sleto sitt hår och slogo sig för bröstet, under det männen ej förändrade en min.

Oroligt stönade tjuren af ångest för de prasslande lågorna.

"Hör du," sade en af de kringstående till sin granne, "nu hämtar Hembo oxen med sig till sitt nya land." Med dessa ord kastade han ett vedstycke in i elden som en sista kärleksskänk åt sin mångårige vän. Alla de närvarande gjorde detsamma, ja, Bilongs syster gaf t. o. m. ett litet vedträ i handen åt sitt lilla barn som hon bar på armen, och sade till den lille att kasta det på morfaderns lik.

Snart var allt öfver, knastrande störtade veden samman och ur den mörka askan framlyste hvita, brända ben. Nu gräfdes en grop alldeles intill likbränningsstället, och sedan benen samt den smälta mässingen af silfret framletats ur askan och nedlagts i en ny lerkruka, kastades återstoden ned i gropen, som sedan igenskottades. Krukan med benen däremot upphängdes i taket på verandan för att i januari nedsättas i familjegrafven under den stora stenen.

Trots sorgen hade man dock ej förgätit begrafningskalaset, brännvin hade anskaffats, ris kokats och den fastbundne oxen, som nu ej mera dugde för denna värld, hade nedslaktats. Hela byn, samt vänner och släktingar från de angrände byarna voro husets gäster —, blott de kristna voro uteslutna, ty hur skulle de kastlösa få äta med hedningarne!

Efter måltiden kom "mankin" fram till de båda svärsönerna med förfrågan, hur det nu skulle gå med landtbruket här; den gamla

hustrun kunde naturligtvis ej förestå det, någon son fanns icke, ej heller närmare manliga anförvanter; hvad var nu att göra?

"Jag vill inte flytta hit bland alla dessa kristna," föll Gomea honom hastigt i talet; "jag kan inte uthärda att se dessa människor."

"Nå, nå, lugna dig," blef svaret, "du vet, hvilken präktig jord Hembo har, en stor del däraf bär tvänne skördar om året, och du vet också, att när det ej på manssidan finnes någon släkting, som kan tillträda arfvet, har "munda" * rättighet att gifva jorden åt någon annan eller bruka den själf, och du kan skatta dig lycklig, om "munda" ger den åt dig; du ärfver inte din fars gård, den tillfaller din bror, hur har du därför tänkt dig saken?"

"Du kan ju flytta hit," sade Gomea, vändande sig till den äldre systerns man.

"Jag?" sade denne. "Huru skulle jag kunna lämna Hesatola, där mina förfäder bott?"

"Nå, Gomea," sade mankin, "jag vill säga dig, att du bör vara glad, om du får komma hit och om "munda" upptager dig i byn, ty att han har rättighet att gifva jorden åt hvem han vill, vet du fullkomligt väl."

"Ja, just för Abirahams skull vill jag inte komma hit; jag vill ej hafva honom att tacka för något."

"Det är ändå en god man, den gamle gub-

* Byns äldste.

ben; följ nu med honom, så göra vi genast upp saken!"

Gomea hade alls ingen lust därtill och skulle väl knappast hafva beslutat sig för att gå, om ej Bilong trädt fram tillsammans med sin mor och förklarat, att han kunde göra som han ville, men hon stannade hos modern.

"Och dina oxar kan du redan i dag taga med dig," tillade denna spetsigt.

Detta var dock ej alls efter hans önskan; han hade ingen tanke på att låta det rika arfvet gå sig ur händer, han ville blott taga oxar och husgeråd till Bingbu, där arrendera jord och så blifva sin egen. Men han insåg nu, att han ej i detta stycke kunde drifva sin vilja igenom, och så beslöt han sig för den svåra vandringen till "munda."

Abiraham mottog dem efter sin vana vänligt, och när "mankin" sade: "vi komma för att ordna allt rörande jorden," sade han genast till Gomea: "Nå, du flyttar väl hit?"

"Hm," brummade denne, "men huset rifver jag ned och bygger ett nytt i den andra "tolan" där borta; här kan jag inte vara."

"Gör som du vill, Gomea; men hör hvad jag säger dig: du vet väl, att döttrarna egentligen ej få ärfva hos oss och att det kommer an på "mundan," om han vill gifva jorden åt svärsönerna eller behålla den själf. Nu vill jag skänka dig den, ty Hembo var min lekkamrat från det vi voro små, och det var ska-

da, att han skulle dö som hedning och ej ville gå samma väg som jag; men ett säger jag dig: här, i denna 'tola', är jag herre, och vild dans och trummande vill jag ej veta af."

"Jag flyttar till den andra tolan."

"Godt, som du vill; men så länge du är här, måste du foga dig efter min vilja; vill du det, så får du jorden — eljes icke."

Ja, hvad skulle man taga sig till med det gamla tjurhufvudet? Gomea måste säga "ja," om det än kom vresigt fram. "Men," tänkte han, "där borta skall det snart gå så lustigt till, att du skall höra det äfven genom stängda dörrar," och därvid kände han sig helt tillfreds.

Pundidji hade ej förr lagt märke till att männen, och bland dem Gomea, togo plats på verandan, än hon lade ihop den matta, på hvilken hon i trädgården torkade riset och vaktade det för hönsen, och smög sig bort. Hennes längtan drog henne i dag till hennes gamla "djuri" Bilong, och för att få träffa henne och tala några ord med henne, tog hon en omväg omkring trädgården fram till byggnaden, ty hon antog, att vid framsidan af huset ännu skulle finnas en skara druckna män, som hon ej ville komma nära.

Mycket riktigt fann hon också Bilong och hennes mor sittande vid majsfältet bakom trädgården. Det gamla hemmet var ju tillstängdt, sedan man på dess golf utstrött ett fingerstjockt

lager aska; under den instundande natten skulle det ej få beträdas af någon, och kvinnorna måste på annat håll söka sig tak öfver hufvudet.

Pundidji satte sig tyst bredvid dem. Efter en stund började hon, "Bilong, din far är död, jag är så ledsen däröfver."

"Ja," svarade hon, "han har gått bort; om han gått till Singbonga eller blifvit en ond ande — det vet jag inte; om han nu har skepnad af en människa eller en hund — det vet jag ej heller."

"Ja, Bilong, du kan ej längre hjälpa honom; må vår Prabhu Isu (Herren Jesus) vara honom nådig! Men hur skall det nu gå med er?"

"Gomea är ju nu hos din far; hvem vet, om han släpper honom in i byn."

"Det gör han helt säkert, och, Bilong, jag gläder mig åt, att det kanske åter blir som förr i tiden."

"Hur skulle det vara möjligt? Hvem kan återskänka dig din kast?"

"Har icke Singbonga (Gud) skapat oss alla, förser inte Singbonga oss alla med föda, låter han den ej skjuta upp ur samma jord, och vattnar han den ej med samma regn? Gud har ej gjort kasterna; de stolta människorna hafva stiftat dem."

"Hvem det nu må vara, som stiftat dem, så hafva dock våra fäder hållit dem, och

det är illa gjordt att förkasta deras bruk."

"Våra fäders bruk äro icke alla goda; eller är kanske männens dryckenskap och det de hafva för sig på den platsen äfven något godt?"

"Pundidji har rätt, inföll modern, "vår väg är icke den rätta. Under det att djäflarne spöka och drifva sitt spel i våra hus, kommer ingen af dem in i de kristnes hem; de kristne behöfva ej hysa fruktan för dem."

"Hyser du verkligen ingen fruktan, Pundidji?" frågade Bilong.

"Nej, vår Prabhu Isu är mycket mäktigare än de, och han beskyddar oss, om vi bedja och lofsjunga honom, och sänder sina himmelska tjänsteandar, som vaka öfver oss."

"Himmelska tjänsteandar? — Hur se de ut? Har du sett någon ännu?"

"De hafva himmelska kroppar och jag jordiska ögon, huru skulle jag kunna se dem, men jag vet från vår bok, att de hafva vingar, att de flyga ned från himlen och dag och natt sväfva kring vårt hem och skydda oss."

"Blifva de alltid hos er?"

"Nej, om de höra dåligt tal och se onda handlingar, så flyga de fort bort. Men kom nu hem till oss, nu ären I ju rädda hela dagen och vågen er ej ens in i ert hus."

"Huru skulle vi nu våga oss dit in," snyftade gumman; "tänk om min man nu blifvit en ond bonga (ande) och kommer i

skepnad af en hund för att göra oss något ondt!"

"Ack, tro inte något sådant; det är bara prat af pahan" (djäfvulsprästen).

"Så," svarade modern ifrigt, — "tror du inte därpå? Nå, tidigt i morgon bittida få vi ju se i askan, om människofötter eller hundfötter varit i huset; det är nu tre torgdagar, sedan de i Bandi upptäckte hundfötter i Birsas hus, sedan hans hustru dött."

"Vi kristna blifva hvarken hundar eller tigrar utan komma till himlen; jag skulle då bestämdt öfvergifva den väg, på hvilken jag behöfde frukta för att blifva en hund."

"Det gör Gomea aldrig," svarade Bilong, som i dag var mjukare och mera eftergifven till sinnes, och den omärkliga suck, som därvid undslapp henne, lät en blicka djupt in i hennes hjärta. Hvad hade hon ej redan under dessa två månader haft att utstå af Gomeas vrede och likgiltighet. Kom han drucken hem, så kunde hon ej i något göra honom till lags; klagade hon öfver den behandling, som de andra kvinnorna i huset läto komma henne till del, så hade han alltid blott ett svar att gifva: "Hvad skall jag göra?" "Ja, om han blott ville lämna "illin," skulle redan det vara en god sak."

Medan kvinnorna så sutto och språkade på majsfältet och männen, som vi nyss sågo hos Abiraham, ännu ej gått ifrån honom, hade

återstoden af gästerna under "pahans" ledning gått till ett i närheten beläget åkerstycke, som tillhört den aflidne. Djäfvulsprästen med det ohyggliga ansiktet gräfde en grop, satte ned i den en ny vattenkruka och stack där bredvid ned tre käppar af tiril-träd, så att de upptill korsade hvarandra. När han slutat detta, lade han sig på marken och ropade: "Hembo, hvar är du nu? Är du i chatu (vattenkrukan) eller under törnbusken? — Han svarar inte," sade han, vändande sig till de rundt omkring sittande männen, som lugnt rökte sina "sukuls," "hur skall jag då veta, hvar han är?"

Med dessa ord sprang han upp, slog med en tjock staf chatun och tiril-käpparna i stycken, fattade två skäror, som han haft med sig, och klingande med dessa återvände de till sorgehuset.

Strax innan deras ankomst hade en annan man ställt sig bakom dörren. När nu "pahan" med sin tjocka staf tre gånger slog på det lägre taket och frågade, hvem som var där inne, svarade denne: "Jag, men hvad bringar du här ute med dig? Bringar du glädje eller smärta?"

Svaret lydde: "För sorg bringar jag glädje," och genast öppnades dörren, och mannen kom ut.

Med "pahan" i spetsen blickade nu alla in i huset för att se efter, om några andra spår kunde upptäckas i askan än de, som vid

dörren härrörde från mannen. Man var lugn, när man ej kunde märka några.

"På sin åker är han inte, i sitt hus inte heller; hvem vet, hvar han är?"

"Månne han ej till natten kommer tillbaka till sitt hus," menade en annan; "hvar skall han sofva, om han ej funnit någon hviloplats?"

"Ja, helt säkert kan han ännu komma," bekräftade pahan; "släta därför ut askan igen, och knyt till dörren, så att ingen slipper in."

Efter denna tillsägelse gick han hem till sitt hus, som låg på andra sidan om dalen, och äfven de öfriga gästerna skingrade sig. Men Bilong och hennes mor sofvo hos en hednisk granne.

XI.

Kolerna lefva i en ständig fruktan för onda andar, (bongas) och tro, att somliga af deras aflidnes själar såsom sådana irra omkring eller söka sig en tillflyktsort i träden, husen eller bergen; några i människogestalt, andra i hund- eller tigerskepnad, hvarvid de visserligen oftast äro osynliga, men dock någon gång kunna göra sig skönjbara för mänskliga ögon.

Om en af deras närmaste aflider och någon af de efterlefvande kort därefter träffas af ett obetydligt illamående, är det säkerligen den dödes ande, som plågar dem och som vill hafva antingen en höna, ett svin eller kanske

blott litet ris. I sådant fall offras det förstnämnda villigt, riset inlindas i ett blad och lägges framför dörren.

Vi hafva här ofvan sett, hur den döde Hembos släktingar redan samma dag likbränningen ägde rum försökte taga reda på den hädangångne andens vistelseort, fastän utan resultat, och alla väntade nu ifrigt på nästa morgon och de afslöjanden i denna sak, den möjligen kunde medföra.

Morgonen hade knappast grytt, innan redan en ganska talrik människoskara församlat sig framför huset och nu blott väntade på djäfvulsprästen för att företaga undersökningen. Bilong, hennes mor och Gomea voro naturligtvis de första på platsen; det rörde ju närmast dem, om deras hem hädanefter skulle vara en tummelplats för en ande, och därtill kanske en ond bonga, eller om de äfven framgent kunde i frid bo under dess tak.

"Mig är det alldeles likgiltigt, om han är därinne eller inte," yttrade Gomea till en bredvid honom sittande granne; "så snart regntiden är öfver, rifver jag ned huset och bygger upp det på nytt i Manki-tolan där borta; här stannar jag i alla fall inte, och de två månaderna kan man väl stå ut därmed. Men vi få väl se; där kommer pahan."

Den vederstygglige mannen trädde verkligen just nu in på gården och gick rakt fram till dörren, som han knöt upp. Alla trängde

sig omkring honom för att också kunna se och hindrade därigenom naturligtvis dagern att tränga in genom den redan förut låga ingången.

"Gå och sätt er där borta allesamman," befallde han dem; "ni äro ju ett mörkt moln, som ställer sig framför solen."

Alla drogo sig lydigt tillbaka, och "pahan" sökte noga efter spår i den på golfvet utströdda askan. Men huru sorgfälligt han än letade därefter äfven i de mörkaste vrår, fann han intet och förklarade, när han trädde ut, att Hembo nog måste hafva funnit en bostad hos Singbonga, den gode guden, som bor i solen, ty på jorden gick han ej omkring."

Bilongs och hennes mors glädje var stor och båda gingo genast att rena huset från askan och åter göra det beboeligt, under det Gomea återvände till Bingbu för att hämta deras egendom och tillhörigheter, bestående af några där kvarlämnade klädesplagg och matkärl.

Modern begagnade sig af hans frånvaro för att söka stämma sin dotter ogynnsam emot husets nedrifvande.

"Men far ville ju göra det, hvarför skulle då ej Gomea få göra det?"

"Ja, far sade det visst en gång, men han menade det aldrig på allvar, och jag skulle ej hafva funnit mig däri; i tjugufem års tid hafva vi funnit skydd under detta tak, och i dess

skugga hafva vi suttit under dagens hetta; jag lämnar det inte."

"Det är rätt," sade Pundidji, som obemärkt af de båda flitigt arbetande kvinnorna hade trädt in genom dörren, "det skulle jag inte heller göra, om jag vore i ditt ställe, och du, Bilong, stannar nog också hellre här, där du är född."

"Hur kunna vi kvinnor stanna, hvar vi vilja? Vi måste ju följa våra män!"

"Om Gomea rifver ner huset," sade gumman, som blifvit uppmuntrad af Pundidjis hjälp, "så sätter jag mig här inne och låter slå ihjäl mig af hjälkarna."

"Nå, nå, mor; så illa är det ju inte; jag stannar också helst här . . "

"Det var ett godt ord," föll henne Pundidji i talet, "jag är riktigt glad däråt; hädanefter kunna vi ju nu vara tillsamman."

Bilong svarade intet; det hade redan nästan grämt henne, att hon i går afton talat så förtroligt med en kristen; hon ville ju egentligen ej längre hafva något med henne att skaffa och sade därför äfven efter en pinsam tystnad: "Ville du något eller hvarför har du kommit hit?"

Pundidji märkte den skärpa, som låg i detta yttrande, och blef djupt bedröfvad.

"Hvad skulle jag vilja annat än få råka dig, Bilong; jag ville i dag taga dig med mig hem till oss; mor har ej sett dig på så länge

och sade, att det nästan är som om du vore hennes egen dotter."

"Jag går inte in i ett kristet hus," lydde det korta svaret, hvarvid hon dock ej vågade se Pundidji i ansiktet, utan vände sig bort för att syssla med något i ett hörn rf rummet.

Detta grep djupt den stackars Pundidji; hon hade redan hängifvit sig åt så däraktiga förhoppningar efter den föregående aftonen och såg nu, att hennes djuris hjärta dock kallnat för henne. Sorgsen och utan att säga ett ord vände hon sig om och gick tillbaka till hemmet.

"Men, Bilong, hvad är du för en flicka!" utropade modern, när gästen försvunnit ur deras åsyn; "hur kan du säga så bittra ord åt din forna djuri?"

"Ja, hvad skall jag göra, mor," svarade hon nästan gråtande. "Du skulle bara hafva hört hvad Gomea sade mig i morse och hvilka skymford han gaf mig, för det jag i går satt tillsammans med henne."

"Hvem har omtalat det för honom?"

"Det vet jag ej, men han sade till mig; Jag skall äta ditt kött;* om du umgås med kristna flickor — hvad skall jag göra därat?"

"Ett så styggt ord! ett så styggt ord!" utropade den gamla förfärad. "Hur kan en man säga något sådant åt sin hustru?"

"Ack, säg ingenting åt honom därom, mor," bad Bilong oroligt, "han blir så lätt

* En af de starkaste förbannelser, kolerna använda.

ond, och det var också i vredesmod som han uttalade förbannelsen. Får han höra, att jag omtalat det för dig, så blir han åter förargad."

Modern ville dock på inga vilkor gifva sig till freds och det kostade Bilong all möda att aftvinga henne ett tysthetslöfte.

Gomea kom snart tillbaka med sina få tillhörigheter och begaf sig på eftermiddagen till "munda" Abiraham, som åtföljd af tvenne vittnen gick ut för att åt honom öfverlåta den aflidne Hembos jord. Gomea hade tagit med sig pattan eller äganderättsbeviset, på hvilket den skattskyldiga jorden noga var angifven med uppgift på de träd, stenar, bäckar och berg, som bildade dess gränser.

"Så," sade Abiraham, "det här är alltså den jord, för hvilken du årligen har att betala fjorton rupier i ränta. — Nu skall jag visa dig det andra åkerstycket. Detta fält har odlats för tio år sedan; om två år är alltså äfven den skattskyldigt, och där bakom guldberget ligger ytterligare ett, som först röjdes för tre år sedan, så med det är det ingen brådska; det kommer ej jag att behöfva ordna om, ty nio år äro en lång tid för en gammal man."

"Nå, när vill du inför domstolen låta skrifva allt på mitt namn?"

Abiraham såg den frågande skarpt i ögonen och sade: "Gomea, jag är en gammal man, och ålderdomen pröfvar noga; du känner mitt

villkor; om du är en ordentlig människa och uppför dig ordentlig under ett års tid, får du pattan; till dess betalar du skatten till mig, ty jorden är min."

Se, det var ett fatalt streck i räkningen! Gomea hade denna morgon i Bingbu sammanträffat med en där för tillfället bosatt sipoy (indisk polis), som delade hans hat mot de kristna och som gjort honom underkunnig om, att om han blott en gång fått 'pattan' i sina händer, kunde han sedan göra hvad helst han ville, utan att Abiraham längre förmådde komma åt honom. Detta hade riktigt fröjdat honom, när han tänkte på den min "munda" skulle göra, när han efter att hafva erhållit äganderättsbeviset följande dag skulle ställa till de värsta hedniska upptåg, som kunde tänkas. Och så skulle nu gubben komma med detta tal!

"Jag skall väl för jordens skull blifva kristen?" frågade han hånande. "Då kan du gärna få behålla den."

"Det var inte mitt villkor; därom sade jag ej ett ord i går," svarade Abiraham lugnt. "Folk, som blifva kristna för bukens skull, göra vi intet med. Det är blott en sak jag fordrar, nämligen att du ej åter inför dina vilda, nattliga dans- och dryckesgillen i vår by. Är väl det för mycket begärdt?" frågade han, vändande sig till de båda hedningar, som voro närvarande såsom vittnen. De voro kundrugu-

ter från Abirahams "tola," hvilka redan villigt fogat sig efter honom och äfven nu gåfvo honom sitt bifall tillkänna.

"Du borde vara glad," sade den ene af dem; "en annan 'munda' hade ej gifvit dig jorden."

"Nå, om han ej vill hafva den," sade Abiraham, som nu äfven blifvit förargad, "så kan han ju återvända till Bingbu."

"Jag sade det ju redan i går," sade Gomea, återkommande till ämnet, "men jag trodde, att du genast skulle gifva mig 'pattan'. Kanske du sedan tar den från mig, när jag har arbetat ett år?"

"Håller du ditt ord, så håller jag mitt; sviker du ditt, står ej heller jag fast vid mitt. Men för att du må se att jag menar allvar, så har du här jord enligt våra färfäders sed." Med dessa ord tog han en handfull mull, som han lade i Gomeas högra hand till tecken på att han åt honom öfverlät jorden.

"Men kom ihåg, hvad jag sagt dig!" sade gubben än en gång till honom, i det han tog af på vägen till höger, som förde till hans hem.

"Ja, men vänta bara tills året är förbi!" mumlade Gomea med mörk uppsyn efter honom och slog jämte sina följeslagare in på en annan väg till sitt hus.

Nu gafs det fullt upp att göra för alla händer, ty åkerbruket tog alla krafter i an-

språk, och man måste göra Gomea den rättvisan, att han med stor energi påtog sig alla arbeten, som det tämligen vidlyftiga landtbruket kräfde. För öfrigt erbjöd sig nu under regntiden, som är den mest ansträngande arbetstiden, för honom föga tillfälle att hängifva sig åt sina nöjen, ty inga bröllop firades och till följd af de ständiga regnen, som uppmjukade dansbanan, gick det ej heller bra att dansa. Desto flitigare använde han sina lediga stunder till att i skogen hugga timmer till det nya huset, som han ämnade uppföra under den kalla årstiden.

Regntiden gick förbi, skördearbetet tog åter alla i anspråk och detta i förening med de båda kvinnornas ihärdiga motstånd kom Gomea att vecka efter vecka uppskjuta med bygget. Så fortgick det ända till december, den månad, i hvilken benen efter de under året aflidna nedsänkas i jorden.

Så drog man då äfven försorg om att i familjegrafven nedsätta Hembos ben, som ända hittills förvarats i den tätt tillslutna krukan under verandataket.

I manki-tolan på andra sidan dalen låg begrafningsplatsen för de gamla, bofasta familjerna i Kundrugutu, och blott de, som själfva ägde en familjegraf, hade tillåtelse att här jorda sina aflidnas ben. En stor, antingen horisontalt liggande eller ock upprätt stående stenhäll utmärkte de olika släkternas grafplats.

Sedan alla den aflidnes anförvanter till en bestämd dag blifvit inbjudna till Gomeas hus och där infunnit sig, blef krukan med benen utburen under höga klagorop från de gråtande kvinnorna, som kunde deltaga i klagolåten, ty några hade att bära krukor med bränvin, andra korgar med ris och skidfrukter.

När man anländt till ort och ställe, upplyftes stenhällen med förenade krafter, hvarefter man på platsen gräfde en sex fot djup graf, som mätte två fot i genomskärning. Bilongs moder tömde dit den första korgen med ris, därpå nedsänktes krukan, och grafven fylldes med ris så högt, att blott en fot återstod för den till dess igenmyllande afsedda jorden. När detta skett, betäcktes grafven åter med stenhällen och ceremonien var öfver. Allt detta skedde under det kvinnorna enligt sedvänjan gräto, sleto af sig håret och slogo sig för sitt bröst, och ett bedöfvande larm hördes från de fyra trummor, som ej fingo saknas.

Men sedan nu allt var slut, blef bränvinet flitigt anlitadt och det på själfva begrafningsplatsen, och snart kunde man på männen, och i synnerhet på Gomea, märka att de druckit för mycket.

Det var först natten och de tömda bränvinskrukorna, som till sist nödgade dem att bryta upp.

XII.

Dagen efter begrafningen var Gomea illamående och om Bilong än icke misstog sig, när hon skref detta på föregående dags dryckeslags räkning, så gjorde hon det dock i sin förmodan, att opassligheten skulle vara snart öfvergående.

Han åt nästan intet under hela dagen och hade följande morgon en sådan värk i kroppen, att han knappt kunde stiga upp från bädden och sätta sig på verandan. Men ej heller där höll han länge ut, och snart måste han åter lägga sig. På hans önskan skickade Bilong redan samma dag bud till Bingbu för att låta hämta hans far, som anlände på aftonen och insmorde den sjukes panna och ögonlock med en blandning af lera och rotpulver, emedan han led af en svår hufvudvärk.

Efter en sömnlös natt märktes följande morgon ingen förbättring. En ond ande hade säkerligen kommit in i huset och tillfogat honom hans lidande. Eller ock hade kanske någon gammal gumma genom någon trollformel förhäxat honom. Men han kunde ej erinra sig, att någon kvinna i ond afsikt sagt honom ett elakt eller olycksbringande ord, ej ens den allra lindrigaste besvärjelseformeln: "Du skall få

se, hvad som kommer att hända'' — följaktligen måste det ju vara en bonga (ond ande) som skulle försonas.

Djäfvulsprästen tillkallades och förklarade, att de onda andarne i djäfvulslunden fordrade ett offer. Hvilket då, månne? Jo, två svarta hönor till att börja med, sedan finge man se, om de läto nöja sig därmed.

Bilong tog genast fast hönorna, och Gomeas fader och äldste broder, som under tiden anländt, begåfvo sig tillsammans till Sarna, där offret ägde rum. Denna djäfvulslund bestod af en grupp af omkring femtio höga, urgamla träd som ensamma fått stå kvar vid ingången till dalen; rundt omkring var urskogen röjd och ersatt af fruktbara fält; blott dessa åt djäflarne helgade och af dem bebodda träd hade skonats och sedan århundraden tillbaka utgjorde de byns offerställe. Hvarje djäfvul har sitt eget träd; det tjockaste här tillhör Desauli, den mäktigaste af dem alla; det andra där borta, som är omslingradt af armstjocka slingerväxter liksom af hundra ormar, är ägnadt åt hans maka Jaiiburi, det till höger därom stående åt hans son Goam o. s. v.

Desauli får i dag den ena hönan, hans maka den andra. Snart sprutar blodet från den afskurna halsen på den redan förut rödfärgade offerstenen vid trädets fot; djäfvulsprästen sitter framför den och blickar upp i toppen, under det han gång på gång med otro-

lig hastighet rabblar samma ord: "Desauli, du mäktiga bonga, du vill hafva en gåfva, här är den, Gomea frambär den åt dig; låt nu sjukdomen vika från honom."

Sedan ställes färden till Jairburis träd, som erhåller den andra hönan, under åkallan, att hon måtte stämma sin vrede man mildare.

Men knappast tjugu steg därifrån flammar redan en eld, i krukan kokar redan ris och den offrandes följeslagare äro upptagna med att sönderstycka hönsen, som därefter få vandra i krukan, och inom kort låta alla sig väl smaka — men Gomea blir ej frisk däraf.

Några dagar därefter anmärkte djäfvulsprästen likgiltigt: "Bonga vill hafva en bock;" och den största svarta bocken framletades ur hjorden och fördes vid djäfvulsprästens hand till offerlunden. Nu firades en präktig måltid; hälften af Kundrugutus hedniska befolkning åt sig mätt — men Gomea förblef sjuk som förut, ja, han blef allt svagare dag för dag och kunde nästan ej mer intaga någon föda. Risvatten var det enda, som uppehöll honom.

"Bongas vilja ej lyssna till mina offer," sade han en dag suckande till prästen, när denne kom fram till hans bädd, "hvarför äro de så vreda på mig?"

"Af en rik man fordra de mer än en höna eller en bock."

"Hvad menar du; jag skall väl aldrig gifva en oxe heller?"

"Hvad hjälper dig oxen om du dör? Gifver du en buffeloxe, så viker bongan från dig."

Ja, hvad skulle han taga sig till! Det var nog sant; hvart skulle han nu vända sig i sin nöd?

Motvilligt gaf han sitt samtycke till att en oxe finge offras; alla släktingarne sammankallades från byarna och hjälpte till att uppäta den — men den sjuke blef allt sämre.

Bilong råkade i häftig ångest; hon hade hittills icke trott, att han skulle dö, men när hon denna natt vakade vid hans läger, trängde sig denna tanke plötsligt så kraftigt inpå henne. Gomea yrade starkt, han tvistade med Abiraham och grälade på kateketen Andrias: "Göm undan din bok, göm undan din bok! Hvad vill du med din Prabhu Isu? Du tror kanske, att jag skall blifva kristen för markens skull, Abiraham? Ha, ha! Hvarför trumma ni inte? Är det, för att gubben inte vill det? Hvarför har inte din Prabhu Isu hjälpt Bingbubon? Kan han verkligen hjälpa?" —

Så fortgick det hela natten; och hvad försiggick väl i Bilongs hjärta? Hvilka tankar uppväcktes hos henne af mannens i feberyrsel framstammade yttranden? Pundidjis ord trädde åter fram för hennes själ, dessa ord, som länge legat begrafna under ett världsligt sinnes och världsliga tankars stenar och grus. "Tänk, om Prabhu Isu likväl kunde hjälpa! Hvarför talade Gomea ständigt om honom?

Han tyckes ej heller kunna få hans namn ur sitt hjärta."

Ja, om blott han ville; hon skulle känna sig lycklig om han blott finge lefva.

Hon smög sig intill modern, som sof på andra sidan om väggen och som hört allt, det Gomea sagt i sömnen. "Mor, tror du att han dör?"

"Bongas vika icke hädan, om ej en starkare än de fördrifver dem."

"Jag är af samma tanke, mor; allt annat hjälper ju till intet. Säg det åt honom i morgon; mig lyssnar han inte till."

Morgonen randades, tuppen gol inne i huset, och Gomea bad om vatten. Bilong räckte honom det och blåste därpå ris i elden, som var nära att slockna. Hur afmagrad var ej den gestalt, som belystes af dess flammande sken, hvilka insjunkna ögon och infallna kinder!

"Du har i natt talat så mycket om Prabhu Isu," började gumman, "skall jag bedja de kristna komma hit och bedja?"

"Hvad? har jag talat om honom? Jag vill ej blifva kristen."

"Om ordet ej bodde i ditt hjärta, hur skulle du väl då tala därom?"

"Låt mig ej höra något vidare om den saken, utan skicka fort bud till Bandi och låt hämta besvärjaren; för honom måste den onde anden vika."

"Gomea," började Bilong sakta och skyggt, "han har ej lyssnat till höns, bockar och oxar, hur skulle han då lyssna till ord?"

Gomea såg med stora, stela ögon på henne.

"Har din djuri lärt dig det? Jag blir aldrig kristen!"

"Gomea, om du nu skulle dö; — läkemedel och offer kunna ej hjälpa dig; hvem skall då kunna det, om ej han, Prabhu Isu?"

"Jag vill hafva hit besvärjaren från Bandi; han skall hjälpa mig."

Bilong gick ut för att skyndsamt sända drängen åstad, men hennes mor smög sig bort till Abirahams hus.

Där satt familjen sorgsen och värmde sig omkring elden. Det var ju den kalla årstiden och solen förkunnade blott genom sin förelöpare, att hon snart skulle framträda och öfver berget lysa ned i dalen. Då trädde Bilongs mor hastigt in genom dörren. Alla häpnade öfver det sällsynta besöket och än mer öfver hennes förstörda utseende.

"Gomea dör, hvad skola vi taga oss till?" utropade hon. Abirahams familj hade ju hört talas om hans sjukdom och hade af de framburna offren kunnat sluta sig till, att den var af allvarsam art, men alla blefvo dock förskräckta öfver underrättelsen, och Abiraham steg genast upp, i det han sade sig ofördröjligen vilja besöka honom. Men modern hejdade honom; Gomeas hjärta var ännu så hårdt,

sade hon; han hade just låtit skicka bud efter trollkarlen i Bandi. Trodde Abiraham, att denne skulle kunna hjälpa honom eller icke?

"Hur kan du fråga mig något sådant, du vet ju redan på förhand mitt svar. Här förmår blott vår Prabhu Isu hjälpa; genom trolldomen råken I alla blott ännu mera i djäfvulens våld. Men om Gud skall hjälpa er, måsten I afsäga er djäfvulen."

"Ja, det vilja vi ju också, d. v. s. jag och Bilong; men Gomea vill ej veta däraf. I natt talade han visserligen stundom så, att vi började tro att han ville vända sig till Prabhu Isu, men i dag på morgonen var det åter som förr."

"Sedan hvilken tid har Bilong kommit på sådana tankar?" inföll Pundidji.

"Hon har genomleft en svår natt under stor ångest och oro; i morse väckte hon mig före hanegället och sade, att om blott Gomea tillåte det, skulle hon vilja blifva kristen, för så vidt Gomea därigenom kunde räddas till lifvet."

En glädjestråle upplyste vid dessa ord Pundidjis ansikte; Herren hade således hört hennes bön och uppmjukat det hårda hjärtat. Det är för honom en lätt sak, nu återstod blott Gomea.

"Men hvem skall tala med honom," fortsatte gumman, "till oss vill han inte lyssna; både jag och Bilong försökte börja i morse,

men hans svar var beständigt: jag vill ej blifva kristen, hämta hit trollkarlen".

"Om Andrias vore här," sade Abiraham efter en stund, "för honom har han respekt; jag skall genast gå till läraren och fråga." Natanael bodde i närheten, Abiraham kom därför snart tillbaka och omtalade, att läraren delade hans åsikt och att han genast begifvit sig i väg för att hämta Andrias, som borde kunna vara här redan samma afton.

Vid middagstiden återvände drängen från Bandi i sällskap med trollkarlen, en liten, grå gubbe med tunn röst och koppärrigt ansikte. Han band om den sjukes hals ett stycke af en rot, som han nattetid plägade uppleta, hvarvid han, efter hvad folk sade, ställde sin lykta på hufvudet af en tiger, hvilken han genom sina besvärjelser förstod att tämja för detta ändamål. Själf berättade han för en hvar, som ville höra det, att han förr ofta förvandlat sig till en tiger och då uppätit många människor, och att han ännu kunde öfvergå den djupaste flod, utan att hans kläder blefvo våta, — men härvid fordrades dock, att ingen såg honom. Ja, han var en stor, i hela trakten fruktad man, ty alla räddes för hans trolldom och besvärjelser; men han var tillika en ärlig man, ty när en gång en fanatisk hedning uppmanade honom att förhäxa en kristen, hade han genast förklarat, att han ej öfver honom ägde någon makt, emedan han bad till Prabhu Isu.

Denne man stod nu vid Gomeas läger och gjorde sig noga underrättad om sjukdomens förlopp och de åtgärder, som hittills vidtagits till dess fördrifvande. När han hört allt, sade han: "Fem rupier, Gomea, sedan skall jag utdrifva djäfvulen, som hålles gömd här i huset och som gjort dig sjuk."

När han erhållit pänningarna, lät han bära den sjuke ut på verandan, hvarefter han bad att få en gammal utsliten kvast; Härefter tillstängde han dörren och de utanför stående hörde blott hans hemska mumlande, då och då afbrutet af ett gällt rop. Efter en half timme öppnade han dörren, sägande att han nu gjort allt, som stod i hans makt, samt att den sjuke skulle vara återställd före kvällen, hvarpå han lämnade byn.

Fram emot aftonen anlände verkligen Andrias och blef på det hjärtligaste välkommad och mottagen af Abiraham och hans familj.

Samtalet vände sig naturligtvis genast kring Gomea, och Abiraham uppmanade sin gäst att strax följa honom till denne och försöka förändra hans sinne. Men Andrias vägrade bestämdt att göra detta. "Det tjänar ingenting till; jag känner honom alltför väl; söka vi att öfva tryck på honom, blir han ännu mera förhärdad. Lämna saken åt Gud; han känner bäst sin tid!"

"Men om han nu skulle dö, så kan du åt-

minstone tala med Bilong, så att hon dessförinnan söker inverka på honom,'' sade Pundidji.

''Bilong har sett mig komma; är hennes sinne ändradt, kommer hon nog själfmant till mig; jag stannar här till i öfvermorgon, och om hon ej dessförinnan kommit, går jag åter hem. Men afgörandet äger nog rum i morgon, ty jag mötte den gamle från Bandi, som berättade mig, att han här utöfvat sina konster och att Gomea skulle vara frisk före kvällen.''

Låtom oss nu återvända till den sjukes hem! Gomea hade fått nytt hopp genom trollkarlens säkra uppträdande och löften. Bilong och hennes moder delade det ej i samma grad, men tego för att ej uppröra den sjuke. Solen sjönk, och i stället för förbättring inträdde försämring i tillståndet, hufvudvärken blef svårare och en häftig kamp sammandrog hans bröst.

Han öfverfölls af en fruktansvärd ångest, som fortsatte i feberyrseln, sedan han slutligen fått någon lindring och fallit i sömn.

Ja, det var åter en förfärlig natt för den stackars Bilong. Hvar fanns hjälp! Hvar fanns räddning?

''Andrias har ju kommit; hämta hit honom,'' uppmanade modern.

''Jag skulle nog vilja det, men Gomea kan ju inte tåla honom.''

Den sjuke vaknade upp ur sin slummer och såg sig vildt omkring.

''Hur är det med dig?'' frågade Bilong.

"Jag dör, allt har tjänat till intet," stönade han.

"Du har ännu inte försökt allt, Gomea."

"Hvad återstår väl?"

"Skall jag ej bedja de kristna komma hit och bedja; Andrias från Kudahatu är också här?"

Tror du då, att deras Prabhu Isu hjälper? Den där mannen i Bingbu dog ju."

"Ja, det är sant, men hur många andra hafva ej blifvit friska, Bari i Kudahatu och många andra i Chaki Champaba och andra byar."

"Andrias kommer inte till mig, jag har förnärmat honom."

"Ack jo, han kommer nog och Abiraham med! Skall jag hämta dem hit?"

"Inte ännu. Det kan ju hända, att krampen ej kommer igen."

Men den kom igen, innan ännu solen lyste ned på jorden och fördref dimmorna.

Bilong märkte det på hans tunga, häftiga andhämtning och skyndade fram till sängen.

"Kalla hit de kristna, kalla hit Andrias!" hviskade den sjuke

Så var då isen verkligen bruten och stoltheten kufvad. Snabb som vinden var Bilong utom dörren på väg till Abirahams hus, där männen sutto på verandan och Pundidji skurade ett mässingskärl på gården framför dem.

"Min man dör, min man dör!" med dessa

ord störtade hon in på gården och kastade sig till Andrias fötter. "Kom, kom och bed, att Jesus gör honom frisk!"

"Har Gomea skickat dig eller kommer du af dig själf?" frågade Andrias. "Men stå nu upp och kasta dig icke ned inför människor, utan inför Gud."

"Min man kallar dig, men kom fort; ack att han ej redan vore död!"

De båda männen reste sig genast och begåfvo sig till Gomeas hus. Bilong ville följa dem, men Pundidji fattade hennes hand och höll henne kvar. "Kom först ett tag in till min mor, djuri; hon måste få råka dig."

Hur länge var det ej sedan hon sist var här inne, där allt var henne så kärt och välbekant från barndomen. Den gamla räckte henne hjärtligt handen och drog henne till sig bredvid elden: "Stanna kvar, din Gomea blir snart frisk igen; Herren hjälper säkert, om han blott menar allvar med sin omvändelse." Men Bilong hade i dag ingen ro, och hvem kunde väl förtänka henne det, utan skyndade så fort som möjligt hem.

Där fann hon de båda männen knäböjande bedja vid den sjukes bädd. Hon trädde sakta in i rummet och såg Gomea ligga med slutna ögon och knäppta händer. Denna syn bringade äfven henne ned på knä och nu bad äfven hon om sin mans tillfrisknande till den Herre, som hon hittills föraktat men som dock nu i

nåd upptog sina ångrande barn och hörde deras bön.

Gomea tillfrisknade fort. Han handlade icke som de nio, som blifvit rena och dock icke vände sig till Herren, utan när han såg, att han blifvit botad, vände han tillbaka och prisade Gud med hög röst.

Vår berättelse är slut. Efter ett halft års förlopp, hvarunder han ådagalagt uppriktigheten af sin omvändelse och förblifvit ståndaktig gent emot sina släktingars öfvertalningar och hotelser, blef han jämte sin mor och Bilong döpt i kapellet i Kundrugutu.

Prabhu deuga (Herren har hulpit), som han heter efter sitt dop, har ej nedrifvit sitt hus och gamla mor Nimi (Naemi) får efter sin önskan en gång nedlägga sitt hufvud till den eviga hvilan under samma tak, som så länge skänkt henne ett säkert skydd och värn.

Bilong, nu mera Elisaba, fröjdar sig åt sin förstfödde son, som gamle Abiraham burit till dopet och gifvit sitt namn. Hon är lycklig öfver att hennes djuri Pundidji hittills afvisat alla anbud och ej kan lämna sitt kära föräldrahem.

Men läraren Natanael är ej ännu gift och vi veta, på hvem han kastat sina blickar. Hvem vet, om hon dock ej slutligen lämnar hemmet, ty hon kan ju i alla händelser stanna kvar i byn i sina föräldrars och sin barndomsväns närhet.

Det Heliga Kriget, af John Bunyan. 60 illustrationer. Pris, kartonerad 80 cents; klothband $1.00.

En sann kristen, som är iklädd Andens hela vapenrustning och med allvar kämpar för vinnande af lifvets oförgängliga segerkrona, igenkänner i denna själsspegel sitt eget inre lif, men den, som ej har några dylika erfarenheter, torde kanske finna denna uppbyggelsebok alltför konstig;" dock skall ej häller en sådan ytlig läsare förgäfves studera densamma.

Herrens Bön. Predikningar och tankar öfver Fader Vår. Till församlingens tjänst utgifna af E. Frommel. Pris: Klothband $1.25.

Episteln till de Romare, till uppbyggelse i tron och gudaktigheten utlagd af C. O Rosenius. Pris i två läderband $4.25.

Det Kristna Hoppet. Tröstens ord i lidandet och sorgen af O. Olsson. Pris: Klothband 50 cents.

Den Kristliga Erfarenhetens Under. Framställda i C. O. Rosenii utläggning af Romarebrefvets sjunde kapitel. Pris: Klothband 50 cents.

Lofva Herren, min själ. Betraktelse öfver Davids 103:e Psalm v. 1—5. Af C. A. Evald. Pris: Häftad 10 cents.

Du och ditt hus, eller den kristne i sitt hem. Af C. H. MacIntosh. Pris. Häftad 10 cents.

Resekost på vägen. Konfirmationsgåfva till unga kristna af Fredrik Sandberg. Pris: Klothband med guldsnitt 50 cents.

Minne från Konfirmationsdagen. Af P. J. Emanuelson. Pris: Kartonerad 35 cents; klothband med guldsnitt 50 cents.

Herrens Bön. Förklarad af Moritz Geiszler. Pris: Häftad 10 cents.

Bibeln, med förklaringar af D:r P. Fjellstedt. Bunden i tre starka läderband $8.50. Moroccoband med guldsnitt $12.00. (Nya Testamentet särskildt $3.00.)

Nåd och sanning. Tolf betraktelser af W. P. Mackay. Pris: Klothband 50 cents; Läderband 75 cents.

Martyrhistorien eller märkvärdiga exempel af de Heliga Martyrer, deras svåra lidande, segerrika tro och tålamod i de tio stora förföljelser, som under den hedniska öfverheten i de tre första århundraden efter Kristi födelse öfvergingo kristenheten. Till allmän uppbyggelse samlade och utgifna af D:r Eiler Hagerup; samt nu bearbetad och med bidrag tillökt af C. O. Rosenius. Pris: Klothband 50 cents.

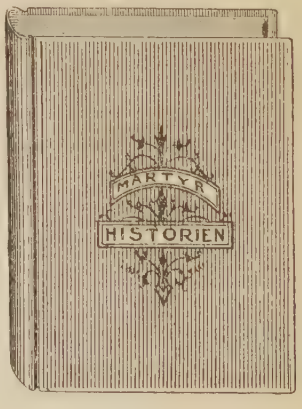

Krymplingen från Nurnberg. Af Felicia Buttz Clark. Boken är högt rekommenderad af Biskop H. K. Gez. von Schéele och Biskop W. Rudin. 32 helsidiga illustrationer. Pris, häftad $1.25.

Den unge Andreas' hämnd eller en skotsk martyrs son. Af R. H. Montcrieff. Pris, klothband 60 cents.

Emot vän och fiende. Af Alan-A-Dale. Rikt illustrerad. Pris, klothband 80 cents.

Skådespelarens dotter. Berättelse af Mrs. O. F. Walton. Pris, klothband $1.00.

Två bortröfvade barn och deras lefnadsöden. Sann berättelse af Henry Bleby. Illustr. Pris, klothb. 90 cts.

Sergius Baturin. Nutidsbild från Ryssland. Klothband $1.25; kartonerad $1.00.

Udda. Berättelse af Amy Le Feuvre. Pris, 60 cts; klothband $1.00.

Samlade Ax. En samling smärre berättelser och poem. Pris: Kartonerad 20 cents.

Förakta icke din moder. En högt märkvärdig berättelse, tillegnad alla gossar och flickor. Häftad 3 cts.

Penningen eller vill du blifva rik? Af Adolf Monod. Pris: Häftad 10 cents; kartonerad 15 cents.

Den Fader och Moderlöse Gossens bref till sin frälsare. Små ting, samt Luthers lilla Lena. Pris: Häftad 5 cents.

Tvillingarne. Berättelse af Amy Le Feuvre. Pris, häftad 65 cents; klothband $1.25.

Söndagsskoltalaren. En samling recitationer, dialoger, sånger och välkomsttal. Kartonerad, pris $1.00.

Deklamatören. Vald samling af Poesi och Prosa för Ungdoms- och Nykterhetsföreningar. Se sidan 59.

Den Store Lotsen och hans lärdomar, af Richard Newton. Klothband 50 cents.

De många hvilka njutit af författarens "Bibliska Mönsterbilder", skola med nöje emotse detta arbete i samma stil.

Julen i Skogskojan. Tre Julberättelser. Kartonerad 25 cents.

Innehåller tre utmärkta små berättelser: "Julen i skogskojan;" "Lilla Martas julfest;" "Anders första julotta."

Guds Änglar. Valda berättelser af Matilda Roos. Klothband 50 cents.

Innehåller följande berättelser: "Guds änglar," "Jul"; "Kärlekens hemlighet" "Det roligaste af allt;" "Fader vår;" "En liten tviflare", "Lilla Tröstemor."

Under Äppelträdet. Berättelser af Agnes Vollmar. Klothband, 50 cents.

Innehåller följande berättelser: "Under äppelträdet;" "Herrens underbara ledning;" "Den lyckliga resan;" "Arbete bringar lycka."

Lilla Febe, eller en blick bakom kullisserna. Berättelse af L. Taylor. Klothb. $1.00.

Betlehemsstjärnan. Julprogram för Söndagsskolan. Årgångar 1, 2, 3, 4. Omfattar sånger med musik, vexelläsning, deklamationer, dialoger, tal, m. m. Pris 10 cts. per exemplar, 65 cents per dussin af en årgång, $1.00 per dussin sorterade, netto. Utgifves årligen.

Påskliljan. Påskprogram för Söndagsskolan. Årgångar 1, 2. Innehåller sånger med musik, deklamationer, föredrag, växelläsning, påskböner, m. m. Pris 10 cents per exemplar, 65 cents pr dussin af en årgång, $1.00 per dussin sorterade, netto.

Se tillägg å sida 61.

S0-CCJ-196